

Iedzīvotāju izpratne un attieksme pret dzimumu līdztiesības jautājumiem

Latvijas iedzīvotāju aptauja

2001. gada septembris/oktobris

Satura rādītājs

Tehniskā informācija.....	8
Terminu skaidrojums	9
Ievads.....	10
Vispārējais situācijas raksturojums dzimumu līdztiesības jomā	11
Dzimumu līdztiesības jēdziena izpratne	11
Vīriešu un sieviešu tiesību un iespēju vērtējums Latvijā	13
1.Tiesības.....	13
2.Iespējas	14
Viedoklis par to, vai tiesību ierobežošana vairāk skar vīriešus vai sievietes	18
Rīcība, saskaroties ar tiesību ierobežošānu dzimuma dēļ.....	21
Iemesli, kāpēc tika nolemts neko nedarīt (nerīkoties).....	24
Situācijas izmaiņas pēc sūdzību iesniegšanas.....	27
Informētība par iestādēm, kurās var griezties (rakstīt sūdzību), lai ziņotu par tiesību ierobežošānu dzimuma dēļ.....	30
Priekšstats par līmeni, kurā jārisina dzimumu nevienlīdzības problēmu	33
Viedoklis par faktoriem, kuru dēļ tiek ierobežotas cilvēku tiesības Latvijā	35
1.Relīģiskā piederība	35
2.Dzimums	37
3.Tautība	39
4.Veselības stāvoklis (t.sk. invaliditāte)	41
5.Ienākumi.....	42
6.Vecums	44
7.Politiskā pārliecība	46
Viedoklis par nepieciešamību risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību noteiktās jomās.....	50
1.Nevienlīdzība reliģiskās piederības dēļ	50
2.Nevienlīdzība dzimuma dēļ	52
3.Nevienlīdzība tautības dēļ	54
4.Nevienlīdzība veselības stāvokļa (t.sk. invaliditāte) dēļ.....	55
5.Nevienlīdzība ienākumu dēļ	57
6.Nevienlīdzība vecuma dēļ;	59
7.Nevienlīdzība politiskās pārliecības dēļ.....	60
Attieksme pret apgalvojumiem, kas saistīti ar vispārīgiem izteikumiem par dzimumu līdztiesības jautājumiem.....	65
1.Dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība.....	65

2.Šobrīd Latvijas likumdošana nepietiekami aizstāv vīrieti – tēvu	67
3.Masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei.....	69
4.Vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete	71
5.Sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm.....	73
Situācijas darbā raksturojums	79
Jomas, kurās kādam no dzimumiem (vīriešiem vai sievietēm) ir lielāka iespēja nonākt šādā situācijā.....	79
1.Atrast darbu (tikl pieņemtam/-ai darbā)	79
2.Tikt atlaistam (-ai).....	81
3.Izvirzīties, veidot karjeru	82
4.Saņemt lielāku algu par to pašu darba apjomu	84
5.Strādāt labi apmaksātā darbā.....	85
6.Saskarties ar seksuālo uzmākšanos darba vietā.....	87
7.Sākt savu uzņēmējdarbību	88
Situācijas darbā, ar kurām biežāk saskaras vīrieši un sievietes	93
1. Mazkvalificēts darbs	93
2. Mazkvalificēts darbs ārzemēs.....	95
3. Slikti atalgots darbs	97
4. Bezdarbs	99
5. Darbs kaitīgos apstākļos	101
6. Darbs, par ko pilnīgi vai daļēji netiek maksāti nodokļi.....	103
7. Seksuālā uzmākšanās darba vietā	104
Aptaujāto nonākšana situācijā, kad darbā tiek ierobežotas tiesības tieši dzimuma dēļ	109
1. Piesakoties darbā	109
2. Saņemot amata paaugstinājumu	111
3. Saņemot algas paaugstinājumu	112
Aptaujāto ģimenes locekļu, tuvu draugu nonākšana situācijā, kad darbā tiek ierobežotas tiesības tieši dzimuma dēļ	116
1. Piesakoties darbā	116
2. Saņemot amata paaugstinājumu	118
3. Saņemot algas paaugstinājumu	120
Atbildes, kāda dzimuma pārstāvji kā priekšnieki (vīrieši vai sievietes) darba dzīvē ir bijuši vairāk.....	124
Viedoklis par prasībām pret dažāda dzimuma darbiniekiem.....	126
Izvēle starp lielāku algu vai lielākām sociālajām garantijām	132
Viedoklis par dalījuma vīriešu un sieviešu profesijās esamību	134
Profesijas, amati, kuri šobrīd Latvijā ir vairāk piemēroti vīriešiem un kuri sievietēm	134
1. Bērnu audzinātāja/-s.....	136
2. Skolotāja/-s.....	138
3. Medmāsa, sanitārs	140
4. Mājsaimniece/-ks	142
5. Liela uzņēmuma vadītāja/-s.....	144

4.Apmeklēt kursus sevis pilnveidošanai	214
Aptaujāto nonākšana situācijā, kad izglītības sfērā tiek ierobežotas tiesības tieši dzimuma dēļ	218
Aptaujāto ģimenes locekļu, tuvu draugu nonākšana situācijā, kad izglītības sfērā tiek ierobežotas tiesības tieši dzimuma dēļ	220
Situācijas veselības jomā raksturojums	223
Aptaujāto nonākšana situācijā, kad veselības sfērā tiek ierobežotas tiesības tieši dzimuma dēļ	223
Aptaujāto ģimenes locekļu, tuvu draugu nonākšana situācijā, kad veselības sfērā tiek ierobežotas tiesības tieši dzimuma dēļ	225
Sava veselības stāvokļa raksturojums	228
Laika posms, kad pēdējo reizi ir apmeklēts ārsts	231
Laika posms, kad pēdējo reizi ir veikta profilaktiskā veselības pārbaude	233
Galvenie iemesli, kas kavē apmeklēt ārstu, veikt veselības pārbaudi	236
Situācijas veselības jomā, ar kurām visbiežāk saskaras vīrieši un sievietes	239
1.Narkomānija	239
2.Alkoholisms	241
Situācijas ģimenē raksturojums	245
Jomas, kurās kādam no dzimumiem (vīriešiem vai sievietēm) ir lielāka iespēja nonākt šādā situācijā	245
1.Audzināt bērnu šķiršanās gadījumā	245
2.Šķiršanās gadījumā saņemt materiālu atbalstu bērna audzināšanai (alimentus)	247
Aptaujāto nonākšana situācijā, kad ģimenē tiek ierobežotas tiesības tieši dzimuma dēļ	250
Aptaujāto ģimenes locekļu, tuvu draugu nonākšana situācijā, kad ģimenē tiek ierobežotas tiesības tieši dzimuma dēļ	252
Pienākumi, kurus ģimenē parasti veic vīrieši un sievietes	255
1. Mājas uzkopšana	255
2. Ēdiena gatavošana	257
3. Ģimenes materiālā nodrošināšana	259
4. Mājokļa labiekārtošana	261
5. Remontdarbi mājās	263
6. Bērnu audzināšana	264
7. Ikdienišķu lēmumu pieņemšana	266
8. Nozīmīgu lēmumu pieņemšana	268
9. Palīdzība bērnam mācībās	270
10. Bērna vešana uz/no skolas	272
11. Televīzijas skatīšanās	273
12. Avīžu lasīšana	275

Attieksme pret apgalvojumiem, kas saistīti ar dzimumu līdztiesības jautājumiem ģimenē	280
1. Ģimenē dzimumu līdztiesība nav iespējama	280
2. Vīrietim ir jāuzņemas lielāka atbildība par ģimenes materiālo labklājību	282
3. Ja sieviete aktīvi iesaistās sabiedriskajā dzīvē, ģimene zaudē vairāk nekā tad, ja to dara vīrietis	283
4. Arī sieviete var paveikt darbus, kas ģimenē parasti tiek uzskatīti par vīriešu pienākumiem	286
5. Arī vīrietis var paveikt darbus, kas ģimenē parasti tiek uzskatīti par sieviešu pienākumiem	289
6. Ja sieviete pelna vairāk naudas, vīrietim jāuzņemas lielākā atbildība par mājas darbiem	290
7. Rūpēs par bērnu vīrietis nekad nespēs aizstāt sievieti	292
8. Mēģinājums panākt, lai vīrietis piedalās visos mājas darbos, ir tikai modes lieta	294
9. Šķiršanās gadījumā bērnam tomēr ir labāk palikt pie mātes	296
10. Ja ekonomiskie apstākļi atļautu, katra sieviete gribētu būt mājsaimniece	297
11. Sievietes parasti ir tās, kas ģimenē veic regulāros ikdienas darbus	299
12. Zinu gadījumus, kad vecāku šķiršanās gadījumā praktiski netiek saņemta	300
Situācijas ģimenē, ar kurām biežāk saskaras vīrieši un sievietes	305
1. Fiziska vardarbība ģimenē	305
2. Psiholoģiska vardarbība ģimenē	307
3. Dažādi mājas, dārza darbi	309
Situācijas citās sociālajās sfērās raksturojums	313
Jomas, kurās kādam no dzimumiem (vīriešiem vai sievietēm) ir lielāka iespēja nonākt šādā situācijā	313
1. Saskarties ar vardarbību	313
2. Nonākt nabadzībā	315
3. Izmantot noteiktu laika daudzumu tikai savām vajadzībām (t.s. brīvais laiks)	316
Aptaujāto nonākšana situācijā, kad sociālajā sfērā tiek ierobežotas tiesības tieši dzimuma dēļ	321
1. Vēršoties valsts, pašvaldības iestādēs	321
2. Vadot automašīnu	323
3. Veikalos	324
Aptaujāto ģimenes locekļu, tuvu draugu nonākšana situācijā, kad sociālajā sfērā tiek ierobežotas tiesības tieši dzimuma dēļ	328
1. Vēršoties valsts, pašvaldības iestādēs	328
2. Vadot automašīnu	330
3. Veikalos	332
Izmaiņu vērtējums dzimumu līdztiesības jomā, salīdzinot ar laiku pirms Latvijas valstiskās neatkarības atgūšanas	336
Viedoklis par to, vai PSRS bija vērojama dzimumu nevienlīdzība	336

Atsevišķas jomas, kurās, salīdzinot ar PSRS laikiem, ir mainījusies situācija vīriešiem	339
1. Iespējas veidot profesionālo karjeru	339
2. Iespējas veidot politisko karjeru	342
3. Iespējas iegūt labu izglītību	344
4. Iespējas dzīvot materiāli nodrošinātu dzīvi	347
5. Būt kopā ar ģimeni	349
6. Veltīt laiku sev (brīvais laiks, hobiji, sevis pilnveidošana)	351
Atsevišķas jomas, kurās, salīdzinot ar PSRS laikiem, ir mainījusies situācija sievietēm	356
1. Iespējas veidot profesionālo karjeru	356
2. Iespējas veidot politisko karjeru	359
3. Iespējas iegūt labu izglītību	361
4. Iespējas dzīvot materiāli nodrošinātu dzīvi	364
5. Būt kopā ar ģimeni	366
6. Veltīt laiku sev (brīvais laiks, hobiji, sevis pilnveidošana)	368
Attieksme pret preses izdevumiem	373
Uzmanība, kas tiek pievērsta dažāda satura rakstiem	373
1. Izmaiņas likumdošanā	373
2. Darba sludinājumi	375
3. Padomi, kā uzlabot attiecības ģimenē	377
4. Padomi, kā veidot savu biznesu	379
5. Politiskās aktualitātes	381
6. Padomi, kā labāk veikt mājas darbus, gatavot ēst	383
7. Padomi bērnu audzināšanā	385
8. Raksti par to, kā veiksmīgas uzņēmējas veidojušas savu karjeru Latvijā	387
9. Raksti par to, kā veiksmīgi uzņēmēji veidojuši savu karjeru Latvijā	389
10. Raksti par sadzīves jautājumiem citās zemēs	391
Preses izdevumu lasīšanas biežums	396
1. Kāds no laikrakstiem (Diena, NRA, Čas, SM-Segodņa u.c.)	396
2. Kāds no žurnāliem sievietēm (Una, Santa, Ieva, u.c.)	398
3. Kāds no žurnāliem vīriešiem (Klubs, Auto u.tml.)	400
4. Žurnāli ar padomiem mājsaimniecībai (Mūsmājas, Praktiskais Latvietis u.tml.)	402
Aptaujāto pašreizējā ģimenes stāvokļa raksturojums	406
Apzīmējums, kurš vislabāk atbilst aptaujātā pašreizējai situācijai	406
Cilvēki, kuri bez aptaujātā dzīvo viņa ģimenē	409
Galvenie secinājumi	411
Aptaujā izmantotā anketa	424

Tehniskā informācija

ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 15 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	2000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	2006 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā un nacionālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (200 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 21.09.2001. līdz 05.10.2001.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU*

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR Centrālās statistikas pārvaldes dati uz 30.06.01.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0

REĢIONS

Rīga	34.0	34.1	34.1
Vidzeme	21.1	23.0	23.0
Kurzeme	10.3	13.3	13.3
Zemgale	18.3	14.1	14.1
Latgale	16.3	15.5	15.5

DZIMUMS

Vīrieši	39.6	46.5	46.7
Sievietes	60.4	53.5	53.3

TAUTĪBA

Latvieši	62.0	55.3	55.3
Citi	38.0	44.7	44.7

VECUMS

15 - 24 g.v.	16.9	17.1	18.4
25 - 34 g.v.	19.9	19.7	18.4
35 - 44 g.v.	22.5	22.6	19.5
45 - 54 g.v.	18.3	18.3	16.1
55 - 74 g.v.	22.2	22.3	27.6

STATUSS

Strādājošie	62.3	62.6
Nestrādājošie	37.7	37.4

IZGLĪTĪBA

Pamata	12.5	13.0
Vidējā	64.7	65.0
Augstākā	22.8	22.0

PILSONĪBA

LR pilsoņi	83.0	80.2
Respondenti bez LR pilsonības	17.0	19.8

* Dati tika pakļauti svēršanas procedūrai

Terminu skaidrojums

IZLASE

Latvijas iedzīvotāju kopuma mikromodelis

APDZĪVOTĀS VIETAS TIPS

Rīga - Rīgas pilsēta

Cita pilsēta - Daugavpils, Liepāja, Jelgava, Ventspils, Rēzekne, Jūrmala, rajonu centri, citas pilsētas

Lauki - pagasti, lauku viensētas

IZGLĪTĪBA

Pamata - respondents ar pamata vai nepabeigtu vidējo izglītību

Vidējā - respondents ar vidējo vai vidējo speciālo izglītību

Augstākā - respondents ar augstāko izglītību

NODARBINĀTĪBAS SEKTORS

Valsts sektors - respondenti, kuri strādā valsts iestādēs vai uzņēmumos ar valsts kapitālu

Privātais sektors - respondenti, kuri strādā uzņēmumos ar privāto kapitālu

Nestrādā - respondenti: mājsaimnieces, pensionāri, skolēni, studenti, bezdarbnieki

Cits - respondenti, kuriem ir gadījuma darbi, strādā apmaksātu darbu sabiedriskās organizācijās, kā arī tie respondenti, kuri nezināja konkrētu nodarbinātības sektoru

NODARBOŠANĀS

Vadītājs, menedžeris – uzņēmuma, firmas, organizācijas, nodaļas vadītājs

Speciālists – profesionāls speciālists savā nozarē, kas nav vadošā amatā

Ierēdnis, darbinieks valsts vai pašvaldības iestādē - ierēdnis vai darbinieks valsts vai pašvaldību iestādē

Strādnieks – ierindas darbinieks rūpniecībā, celtniecībā, lauksaimniecībā, tirdzniecībā, apkalpojošajā sfērā, sabiedriskajā ēdināšanā

Zemnieks – persona, kas strādā sev piederošā lauku saimniecībā

Ir savs uzņēmums, individuālais darbs – pats sev darba devējs, arī profesionāls speciālists (advokāts, ārsts u.tml.), uzņēmuma īpašnieks

Pensionārs – persona, kas ir pensijā un nestrādā algotu darbu, arī invaliditātes pensionārs.

Skolnieks, students – persona, kas mācās dienas nodaļā kādā no mācību iestādēm

Mājsaimniece – persona, kas ir mājsaimnieks vai mājsaimniece un pašlaik nestrādā algotu darbu

Bezdarbnieks – persona, kas ir darba spējīgā vecumā un nekur nestrādā

IENĀKUMU LĪMENIS

Ienākumi uz vienu ģimenes locekli, ieskaitot visus ienākumus (algas, stipendijas, pabalstus, pensijas u.t.t.)

Zemi - līdz Ls42

Vidēji - no Ls43 līdz Ls84

Vidēji augsti - no Ls85 līdz Ls126

Augsti - Ls127 un vairāk

Ievads

Latvijas iedzīvotāju aptauja ir daļa no plašāka pētījuma, kura ietvaros vispirms tika veiktas divas fokusgrupu diskusijas (latviešu un cittautiešu).

Latvijas iedzīvotāju aptaujas anketa tika veidota, balstoties uz fokusgrupu diskusiju rezultātā iegūto informāciju (paceltajām problēmām, tēmām), kā arī ņemot vērā Labklājības ministrijas izstrādāto Konceptijas projektu dzimumu līdztiesības ievērošanai.

Aptaujas dati tika iegūti, veidojot vienu kopēju Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju izlasi. Kopumā ar stratificētās nejaušās izlases metodi tika aptaujāti 2006 Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 15 līdz 74 gadiem. Šāds izlases apjoms ar pietiekamu precizitātes pakāpi ļāva analizēt atsevišķi vīriešu (N=933) un sieviešu (N=1073) (sadalojot šīs dzimumu grupas sīkāk pēc vecuma, tautības, izglītības, dzīves vietas tipa, reģiona u.c.) viedokļus jautājumos par dzimumu līdztiesību, dzimumu diskrimināciju, tās veidiem u.tml..

Veicot datu analīzi, aptaujā iegūtā informācija tika sadalīta desmit lielākos blokos:

1. Vispārējais situācijas raksturojums dzimumu līdztiesības jomā.
2. Situācijas darbā raksturojums.
3. Situācijas politikā (lēmumu pieņemšanā) raksturojums.
4. Situācijas izglītībā raksturojums.
5. Situācijas veselības jomā raksturojums.
6. Situācijas ģimenē raksturojums.
7. Situācijas citās sociālajās sfērās raksturojums.
8. Izmaiņu vērtējums dzimumu līdztiesības jomā, salīdzinot ar laiku pirms Latvijas valstiskās neatkarības atgūšanas.
9. Attieksme pret preses izdevumiem.
10. Aptaujāto pašreizējā ģimenes stāvokļa raksturojums.

Analizējot aptaujā iegūtos rezultātus, sākotnēji ir aplūkots kopējais atbilžu sadalījums (aptaujāto Latvijas iedzīvotāju viedoklis), pēc tam, lai detalizētāk raksturotu situāciju dzimumu līdztiesības jomā, atsevišķi ir novērtēti vīriešu un sieviešu uzskati par aplūkoto jautājumu, abas dzimumu grupas sīkāk sadalot pēc dažādiem sociāldemogrāfiskiem parametriem.

Atskaites noslēgumā ir iekļauti galvenie no Latvijas iedzīvotāju aptaujas izrietošie secinājumi.

Vispārējais situācijas raksturojums dzimumu līdztiesības jomā

Aptaujātajiem Latvijas iedzīvotājiem sākotnēji tika uzdoti vairāki jautājumi, kas skar vispārējo situācijas raksturojumu dzimumu līdztiesības jomā. Aptaujas dalībniekiem tika lūgts raksturot, kas, viņuprāt, ir dzimumu līdztiesība; novērtēt sieviešu un vīriešu tiesības un iespējas Latvijā kopumā; raksturot savu un ģimenes locekļu, draugu pieredzi un rīcību, saskaroties ar tiesību ierobežojumiem dzimuma dēļ; kā arī lūgts novērtēt, cik svarīgi ir risināt dažādus jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību dažādās jomās (religiskā piederība, dzimums, tautība, ienākumi u.c.).

Dzimumu līdztiesības jēdziena izpratne

Līdzīgi kā fokusa grupu diskusiju ietvaros, arī aptaujātajiem Latvijas iedzīvotājiem (N = 2006) tika lūgts raksturot dzimumu līdztiesības jēdzienu. Jautājums tika uzdots "atklātā" formā, t.i., respondenti varēja brīvi nosaukt, kas, viņuprāt, ir dzimumu līdztiesība. Datu analīzes gaitā iegūtie rezultāti tika sagrupēti. Dati liecina, cik liels respondentu īpatsvars ir tā vai citādi raksturojis dzimumu līdztiesības jēdzienu.

1. Ja vīriešiem un sievietēm ir vienādas <i>tiesības</i> visās jomās	42.7%
2. Vienlīdzība visos jautājumos, kas saistīti ar darbu	11.2%
3. Vienlīdzība visos jautājumos, kas saistīti ar ģimeni	7.6%
4. Vīrietis un sieviete ir līdzvērtīgi	6.2%
5. Dzimumu līdztiesības nav, nevar būt	4.7%
6. Ja vīriešiem un sievietēm ir vienādas <i>tiesības</i> un <i>iespējas</i> visās jomās	4.6%
7. Vienāda darba samaksa par to pašu darba apjomu	3.8%
8. Labas attiecības, saskaņa, draudzība, cieņa	3.6%
9. Ja vīriešiem un sievietēm ir vienādas <i>iespējas</i> visās jomās	2.6%
10. Vienādas karjeras iespējas, iespēja izvirzīties kolektīvā	2.5%
11. Vienādas tiesības likuma priekšā	2.4%
12. Abiem dzimumiem vienādas iespējas iegūt izglītību	2.2%
13. Vienādas iespējas ieņemt vadošos amatus valsts pārvaldē, biznesā	2.2%
14. Abiem dzimumiem vienādas iespējas iesaistīties politikā	1.9%
15. Vīriešiem un sievietēm ir vienāds stāvoklis sabiedrībā	1.9%
16. Vīrieši un sievietes mājās var veikt visus darbus	1.8%
17. Vienādas sociālās garantijas	1.7%
18. Vienādas iespējas dabūt un saglabāt darbu	1.7%
19. Vienādas atpūtas iespējas	1.3%
20. Abu dzimumu brīvība, neaizskaramība	0.7%
21. Vienādas normas, prasības pret abiem dzimumiem, aizspriedumu maiņa	0.7%
22. Vienādas tiesības audzināt bērnu (šķiršanās gadījumā)	0.5%
23. Abu dzimumu līdzvērtība garīgā, bet ne fiziskā ziņā	0.4%
24. Katrs dzimums zina savu vietu	0.4%
25. Modes lieta	0.1%
26. Feminisms	0.1%
Cits	0.2%
Nezin/NA	12.4%

Piezīme: 0.1% atbilst 2 respondentiem

Tā kā aptaujātie Latvijas iedzīvotāji varēja sniegt arī vairākus dzimuma līdztiesības jēdziena raksturojumus, tad atbilžu kopējā summa pārsniedz 100%.

Iegūtie rezultāti liecina, ka aptaujas dalībnieki kopumā ir snieguši visai dažādus dzimuma līdztiesības jēdziena raksturojumus: sākot no apgalvojuma, ka dzimuma līdztiesība nav un nevar būt un beidzot ar vairāk vai mazāk detalizētiem izteikumiem par dzimumu līdztiesības jēdzienu, minot arī dažādas dzīves sfēras.

Grafikā attēlotie rezultāti liecina, ka vairāk kā 40% Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka dzimumu līdztiesība ir tad, *ja vīriešiem un sievietēm ir vienādas tiesības visās jomās* (42.7%). Aptuveni desmitdaļa respondentu ir minējuši, ka dzimumu līdztiesība nozīmē *vienlīdzību visos jautājumos, kas saistīti ar darbu* (11.2%) un *vienlīdzību visos jautājumos, kas saistīti ar ģimeni* (7.6%). 6.2% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju ir atzinuši, ka dzimumu līdztiesība ir tad, *ja vīrietis un sieviete ir līdzvērtīgi*. Pārējās atbildes ir minējuši mazāk kā 5% aptaujas dalībnieku. .

Līdzīgas asociācijas kā Latvijas iedzīvotāju aptaujā ar dzimuma līdztiesības jēdzienu parādījās arī veiktajās fokusa grupu diskusijās. Piemēram, vairāki gan latviešu, gan cittautiešu grupas dalībnieki jēdzienu "dzimumu līdztiesība" skaidroja ar vārdiem "*sievietēm un vīriešiem ir vienādas tiesības*".

Jāatzīmē, ka atbilžu alternatīvā "cits" ietilpst tās atbildes, kas minētas tikai vienu reizi:

- Asociējas ar Padomju laikiem;
- Viendzimumu laulību iespējamība;
- Vardarbības pret sievieti izskaušana sabiedrībā;
- Ja atšķirības starp sievieti un vīrieti nerada problēmas.

Sekojošā tabulā ir attēloti kopumā 10 biežāk minētie dzimumu līdztiesības jēdziena raksturojumi vīriešu (N = 933) un sieviešu (N = 1073) auditorijās.

	Vīrieši	Sievietes
1. Ja vīriešiem un sievietēm ir vienādas <i>tiesības</i> visās jomās	41.1%	44.2%
2. Vienlīdzība visos jautājumos, kas saistīti ar darbu	10.0%	12.1%
3. Vienlīdzība visos jautājumos, kas saistīti ar ģimeni	7.1%	7.9%
4. Vīrietis un sieviete ir līdzvērtīgi	6.1%	6.2%
5. Dzimumu līdztiesības nav, nevar būt	5.0%	4.5%
6. Ja vīriešiem un sievietēm ir vienādas <i>tiesības</i> un <i>iespējas</i> visās jomās	4.5%	4.7%
7. Vienāda darba samaksa par to pašu darba apjomu	3.5%	4.0%
8. Labas attiecības, saskaņa, draudzība, cieņa	3.3%	3.9%
9. Ja vīriešiem un sievietēm ir vienādas <i>iespējas</i> visās jomās	3.1%	2.2%
10. Vienādas karjeras iespējas, iespēja izvirzīties kolektīvā	1.7%	3.2%

Kā liecina aptaujā iegūtie rezultāti, vīriešu un sieviešu sniegtajos dzimuma līdztiesības jēdziena raksturojumos kopumā nav vērojamas būtiskas atšķirības. Gan vīrieši, gan sievietes visbiežāk ir norādījuši, ka dzimumu līdztiesība ir tad, *ja vīriešiem un sievietēm ir vienādas tiesības visās jomās* (attiecīgi: 41.1% un 44.2%).

To, ka dzimumu līdztiesība ir, *ja vīriešiem un sievietēm ir vienādas tiesības visās jomās*, sieviešu vidū caurmērā biežāk ir minējušas gados jaunākās respondentes (15–24 g.v.) (52.8%), latvietes (48.6%), skolnieces, studentes (47.7%), vidzemnieces (56.4%), kā arī Latvijas lauku iedzīvotājas (48.2%).

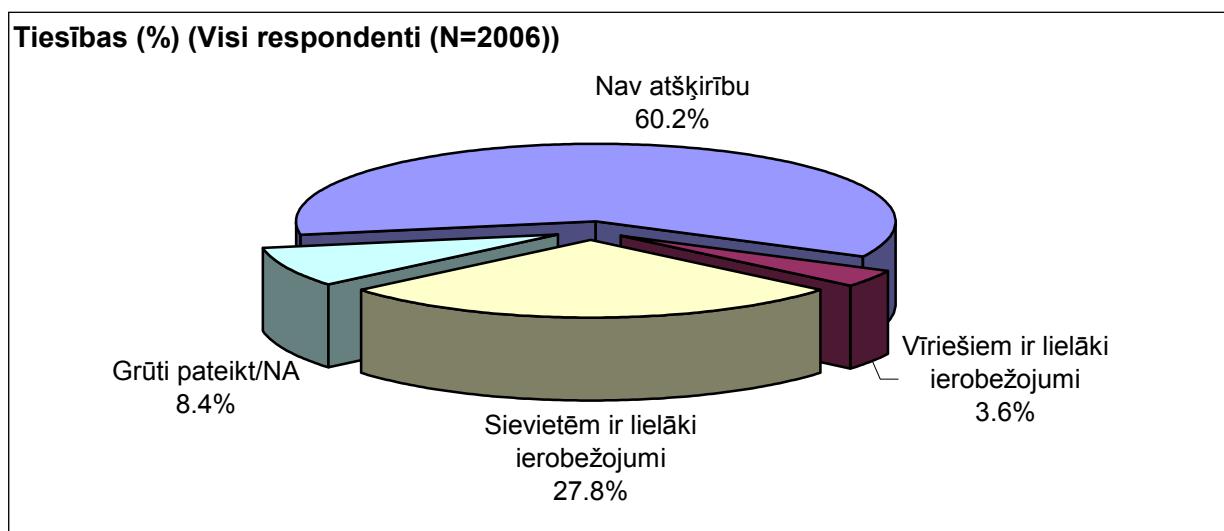
Vīriešu vidū to vidēji biežāk ir atzīmējuši respondenti vecumā no 15 līdz 24 gadiem (48.4%), latvieši (46.2%), speciālisti (48.8%), skolnieki, studenti (52.9%), Vidzemes iedzīvotāji (50.0%), kā arī Latvijas lauku iedzīvotāji (45.6%).

Kā redzams, arī analizējot visbiežāk minēto dzimumu līdztiesības jēdziena raksturojumu sīkākās sociāldemogrāfiskās grupās, būtiskas atšķirības nav vērojamas.

Vīriešu un sieviešu tiesību un iespēju vērtējums Latvijā

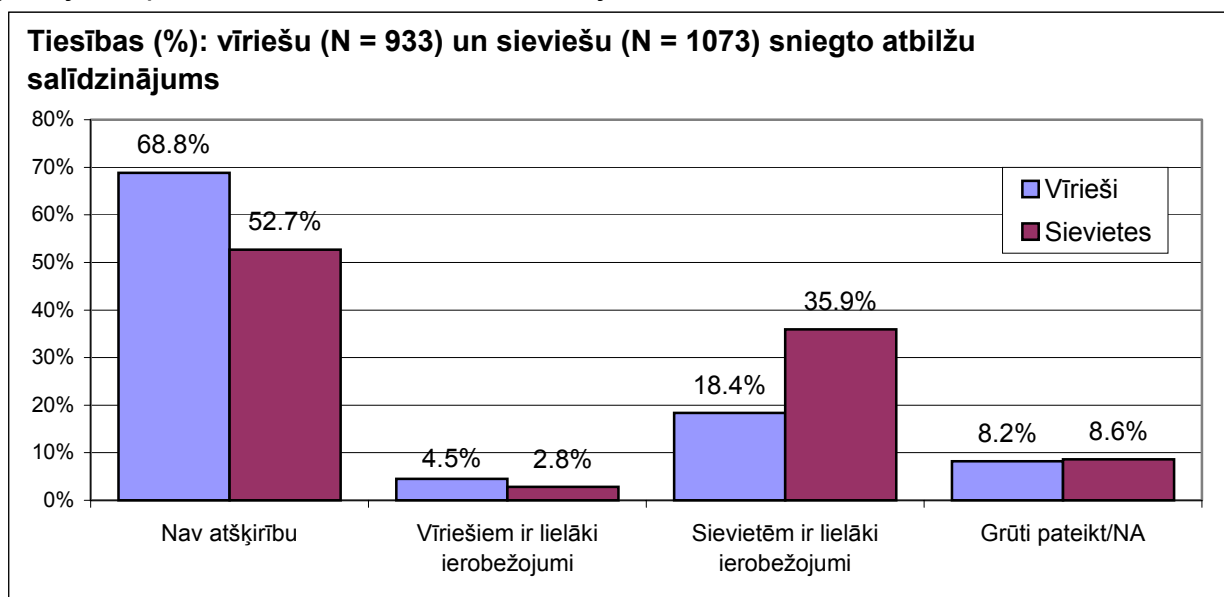
Latvijas iedzīvotājiem tika uzdots jautājums: “Kā Jūs vērtētu sieviešu un vīriešu tiesības un iespējas Latvijā kopumā – vai kāds no dzimumiem saskaras ar lielākiem ierobežojumiem?”. Respondenti savas atbildes varēja sniegt skalā: “nav atšķirību”, “vīriešiem ir lielāki ierobežojumi” vai “sievietēm ir lielāki ierobežojumi”.

1. Tiesības

Grafikā attēlotie rezultāti liecina, ka vairāk kā puse Latvijas iedzīvotāju ir norādījuši, ka nav atšķirību starp to, kādas tiesības Latvijā ir vīriešiem un kādas sievietēm (60.2%). Interesanti, ka tomēr vairāk kā ceturtdaļa aptaujas dalībnieku ir atzinuši, ka sievietēm ir lielāki ierobežojumi tiesību ziņā (27.8%). Salīdzinoši attiecībā uz vīriešiem to ir norādījuši tikai 3.6% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju.

Sekojošā grafikā ir attēlots vīriešu un sieviešu sniegto atbilžu salīdzinājums jautājumā par abu dzimumu tiesībām Latvijā.

Dati liecina, ka vīrieši biežāk kā sievietes ir atzinuši, ka tiesību ziņā abiem dzimumiem Latvijā nav nekādu atšķirību (attiecīgi: 68.8% un 52.7%). Raksturīgi, ka

sievietes biežāk kā vīrieši ir norādījušas, ka viņām tiesību jomā Latvijā ir lielāki ierobežojumi (attiecīgi: 35.9% un 18.4%).

Aplūkojot atbildes sīkākās grupās atsevišķi vīriešu un sieviešu auditorijās, redzams, ka atbildi: “nav atšķirības” sieviešu vidū caurmērā biežāk ir norādījušas respondentes vecumā no 25 līdz 34 gadiem (57.3%), kamēr vīriešu vidū to biežāk norādījuši gados vecāki respondenti (35-44 g.v.) (73.3%). To, ka tiesību ziņā sievietēm ir lielāki ierobežojumi vidēji biežāk minējušas sievietes vecumā no 35 līdz 44 gadiem (41.0%), bet vīriešu vidū – respondenti vecumā no 45 līdz 54 gadiem (24.1%).

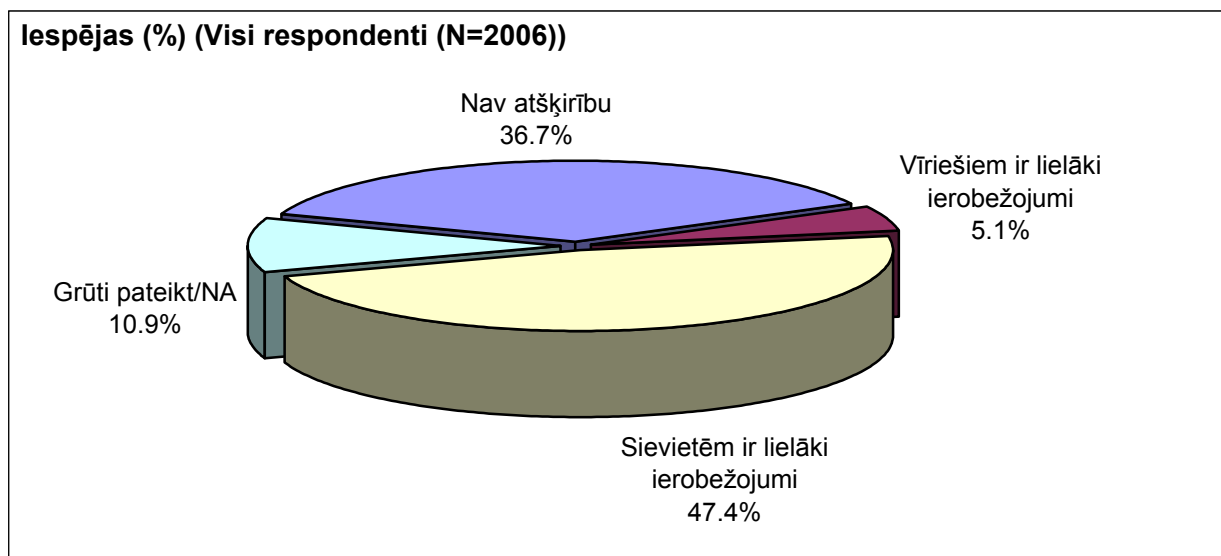
Latvietes (57.0%) biežāk kā citu tautību respondentes (47.0%) ir minējušas, ka tiesību ziņā abu dzimumu starpā tiesību ziņā nav vērojamas atšķirības. Savukārt cittautietes vidēji biežāk ir norādījušas, ka sievietēm tomēr ir lielāki ierobežojumi (41.3%). Vīriešu sniegtajās atbildēs būtiskas atšķirības nav vērojamas.

Atbildi, ka abu dzimumu starpā tiesību ziņā atšķirības nav vērojamas, salīdzinoši biežāk ir minējušas uzņēmējas (66.5%) un ierēdnes, darbinieces valsts vai pašvaldību uzņēmumos (58.1%), kamēr vīriešu vidū to biežāk ir norādījuši zemnieki (96.9%). To, ka tiesību ziņā sievietēm ir lielāki ierobežojumi kā vīriešiem, vidēji biežāk minējušas mājsaimnieces (43.2%), speciālistes (40.7%) un vadītājas, menedžeres (40.2%). Arī vīriešu vidū šo atbildi biežāk ir norādījuši vadītāji, menedžeri (25.3%), kā arī uzņēmēji (34.8%).

legūtās atbildes ienākumu grupās liecina, ka gan vīriešu, gan sieviešu vidū to, ka abu dzimumu starpā tiesību ziņā nav vērojamas atšķirības, biežāk ir norādījuši respondenti ar vidēji augstiem ienākumiem (Ls85 – Ls126) (sievietes: 56.6% un vīrieši: 73.6%). Interesanti, ka sievietes ar augstu ienākumu līmeni uz vienu ģimenes locekli mēnesī (virs Ls127) vidēji biežāk ir atzinušas, ka sievietēm ir lielāki ierobežojumi kā vīriešiem (48.3%).

Gan sieviešu, gan vīriešu vidū reģionālajā sadalījumā atklājas, ka Vidzemē dzīvojošie caurmērā biežāk uzskata, ka abu dzimumu starpā tiesību ziņā atšķirības nav vērojamas (sievietes: 57.9% un vīrieši: 78.0%).

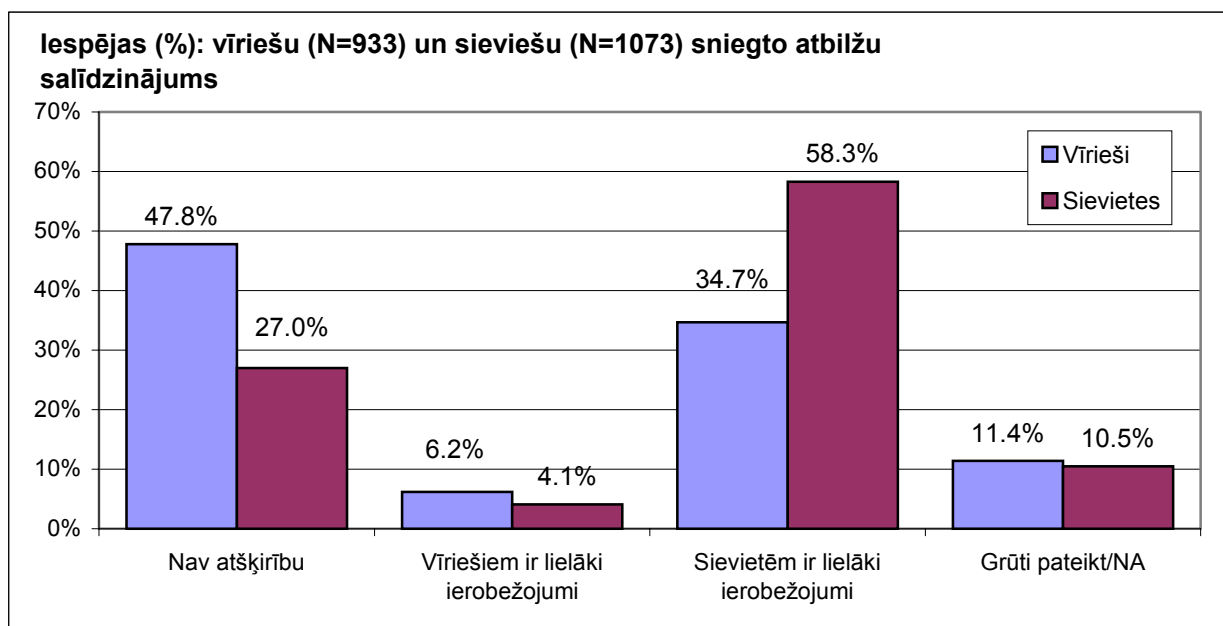
2. Iespējas

Kā redzams, gandrīz puse Latvijas iedzīvotāju ir norādījuši, ka kopumā Latvijā sievietēm iespēju ziņā ir lielāki ierobežojumi (47.4%). Salīdzinoši tikai 5.1% aptaujas dalībnieku ir minējuši, ka lielāki ierobežojumi ir vīriešiem. To, ka šai ziņā abu dzimumu

starpā atšķirības nav vērojamas ir minējuši nedaudz vairāk kā trešdaļa Latvijas iedzīvotāju (36.7%).

Sekojošā grafikā ir attēlots vīriešu un sieviešu sniegto atbilžu salīdzinājums jautājumā par abu dzimumu iespējām Latvijā.

legūtie rezultāti liecina, ka vīrieši biežāk kā sievietes ir atzinuši, ka iespēju ziņā abiem dzimumiem Latvijā kopumā nav nekādu atšķirību (attiecīgi: 47.8% un 27.0%). Jāatzīmē, ka sievietes biežāk kā vīrieši ir norādījušas, ka viņām iespēju ziņā Latvijā ir lielāki ierobežojumi (attiecīgi: 58.3% un 34.7%).

To, ka iespēju ziņā sievietēm ir lielāki ierobežojumi kā vīriešiem, vidēji biežāk ir minējušas Latvijas iedzīvotājas vecumā no 25 līdz 34 gadiem (63.1%) un no 45 līdz 54 gadiem (63.8%). Jāatzīmē, ka vīriešu vidū dažādu vecuma grupu pārstāvju sniegtās atbildes būtiski neatšķiras no to kopējā sadalījuma.

Respondentes ar pamatizglītību biežāk kā vidēji ir minējušas, ka iespēju ziņā abiem dzimumiem Latvijā kopumā nav nekādu atšķirību (32.9%). Savukārt aptaujas dalībnieces ar augstāko izglītību caurmērā biežāk ir atzinušas, ka iespēju ziņā sievietēm Latvijā ir lielāki ierobežojumi (66.6%).

Sieviešu auditorijā respondentes bez LR pilsonības salīdzinoši biežāk ir norādījušas, ka iespēju ziņā sievietēm Latvijā ir lielāki ierobežojumi kā vīriešiem (62.3%). Jāatzīmē, ka vīriešu vidū respondenti bez LR pilsonības caurmērā biežāk ir atzinuši, ka abiem dzimumiem Latvijā kopumā nekādas atšķirības nepastāv (52.4%).

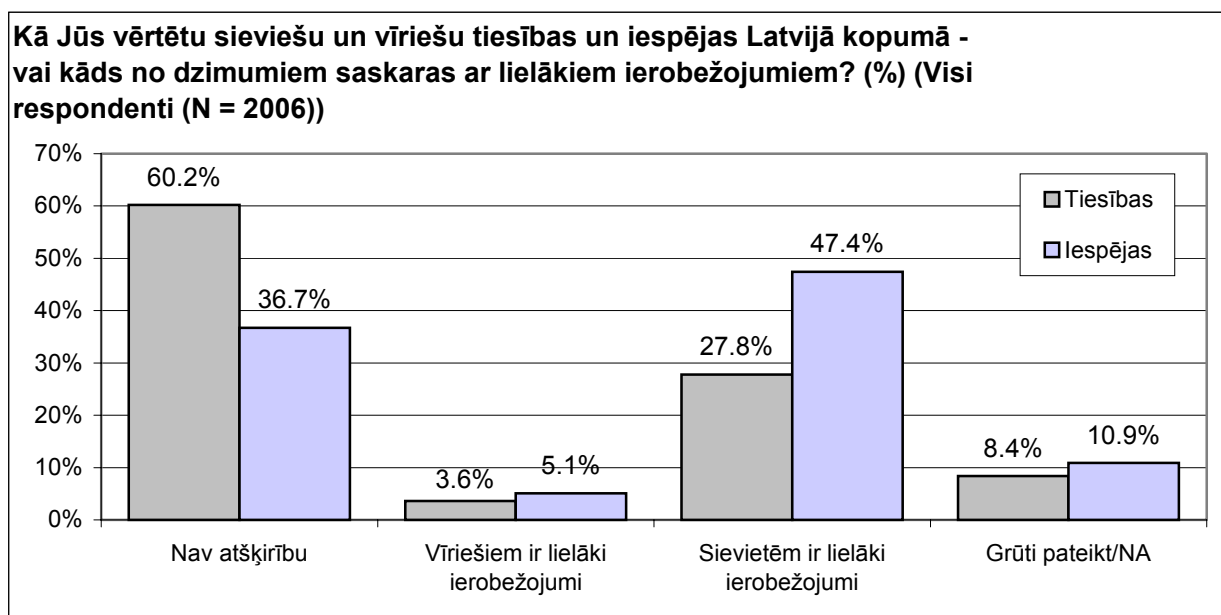
Interesanti, ka gan sieviešu, gan vīriešu auditorijās to, ka iespēju ziņā sievietēm Latvijā ir lielāki ierobežojumi kā vīriešiem caurmērā biežāk ir norādījuši valsts sektorā strādājošie (sievietes: 62.5% un vīrieši: 40.1%).

Atbildi, ka abu dzimumu starpā iespēju ziņā nekādas atšķirības nav vērojamas, salīdzinoši biežāk ir minējušas uzņēmējas (44.8%) un vīriešu vidū – zemnieki (75.5%), bezdarbnieki (56.9%), kā arī skolnieki, studenti (52.0%). Savukārt vadītājas, menedžeres (70.8%) un speciālistes (68.2%) caurmērā biežāk ir atzinušas, ka iespēju ziņā sievietēm Latvijā ir lielāki ierobežojumi kā vīriešiem. Interesanti, ka arī vīriešu vidū šo atbildi biežāk ir norādījuši vadītāji, menedžeri (51.0%) un speciālisti (39.1%), kā arī ierēdņi (42.3%).

Sieviešu vidū respondentes ar zemiem ienākumiem uz vienu ģimenes locekli mēnesī (līdz Ls42) caurmērā biežāk ir paudušas uzskatu, ka abu dzimumu starpā iespēju ziņā nekādas atšķirības nav vērojamas (31.5%), bet vīriešu vidū šo atbildi biežāk ir minējuši respondenti ar vidēji augstiem ienākumiem (Ls85 – Ls126) (53.1%). Savukārt sievietes ar vidēji augstiem ienākumiem (Ls85 – Ls126) vidēji biežāk ir atzinušas, ka iespēju ziņā sievietēm Latvijā ir lielāki ierobežojumi kā vīriešiem (63.6%). Vīriešu vidū šo atbildi biežāk ir norādījuši aptaujātie ar augstu ienākumu līmeni uz vienu ģimenes locekli mēnesī (virs Ls127) (39.2%).

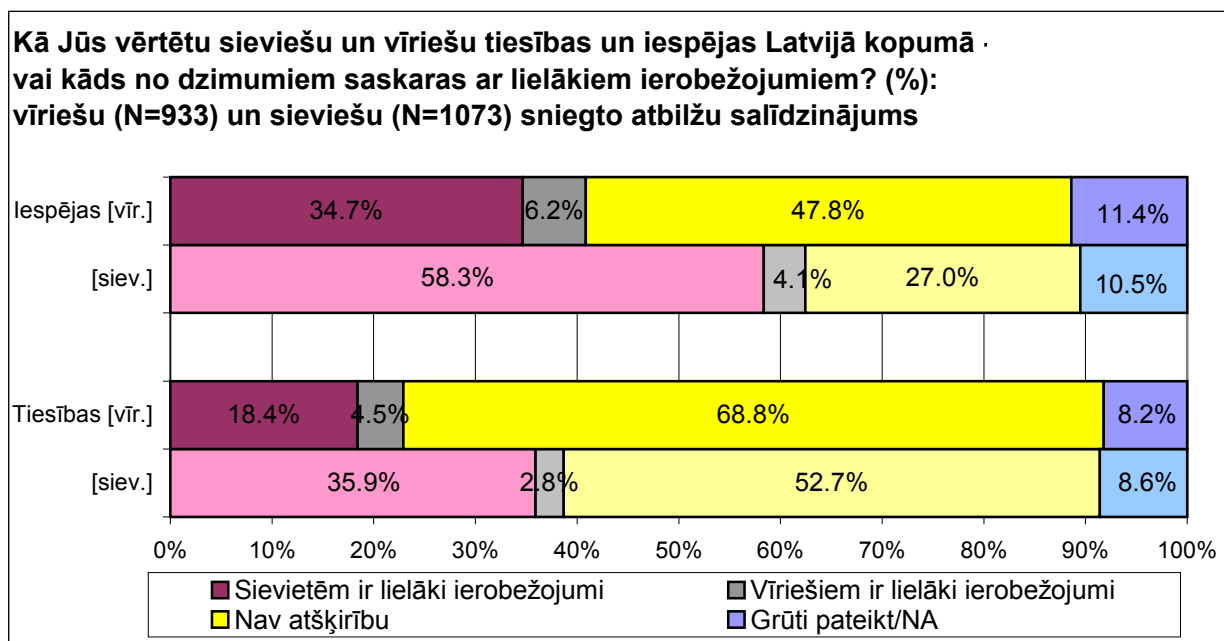
Gan sieviešu, gan vīriešu auditorijās to, ka iespēju ziņā nekādas atšķirības nepastāv, salīdzinoši biežāk ir atzīmējuši Latgalē dzīvojošie (sievietes: 38.2% un vīrieši: 52.2%). Šo atbildi biežāk kā vidēji ir minējušas arī Zemgales iedzīvotājas (38.9%).

Sekojošā grafikā salīdzinoši ir attēlotas visu Latvijas iedzīvotāju sniegtās atbildes uz jautājumu par sieviešu un vīriešu tiesībām un iespējām Latvijā kopumā.

Kā redzams, aptaujātie Latvijas iedzīvotāji biežāk ir norādījuši, ka atšķirības dažādos ierobežojumos nav vērojamas tieši tiesību ziņā (60.2%), kamēr attiecībā uz iespējām šāda atbilde ir sniegta retāk (36.7%). Jāatzīmē, ka aptaujas dalībnieki biežāk ir atzinuši, ka reāli tieši sievietēm iespēju ziņā pastāv lielāki ierobežojumi kā vīriešiem (47.4%).

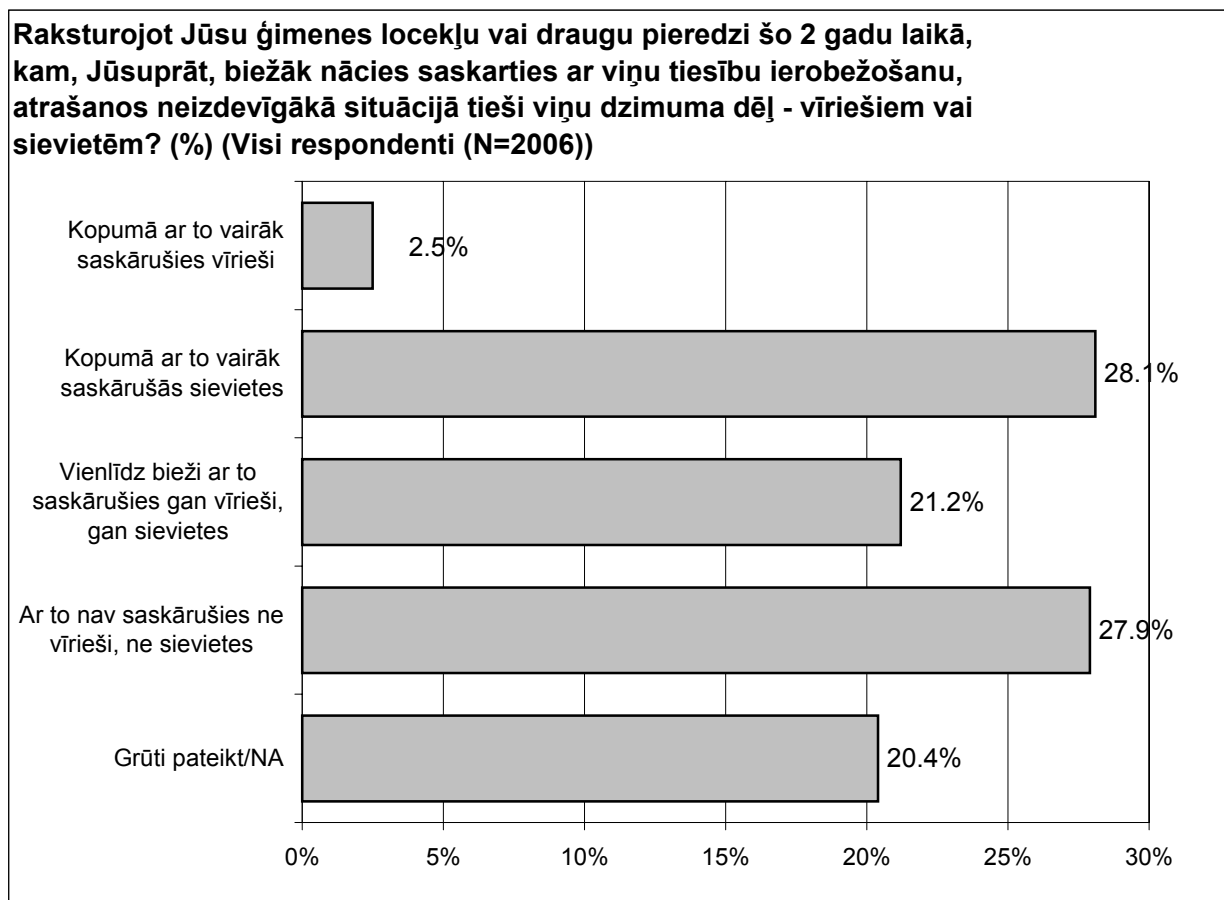
Sekojošā grafikā salīdzinoši ir attēlotas vīriešu un sieviešu sniegtās atbildes uz jautājumu par abu dzimumu iespējām un tiesībām Latvijā.

Dati liecina, ka pašas sievietes biežāk uzskata, ka viņu tiesības (35.9%), un it īpaši viņu iespējas (58.3%) Latvijā kopumā tiek ierobežotas vairāk kā vīriešiem. Savukārt vīrieši biežāk ir pauduši viedokli, ka nav atšķirību faktā par abu dzimumu tiesību (68.8%) un iespēju (47.8%) ierobežojumu.

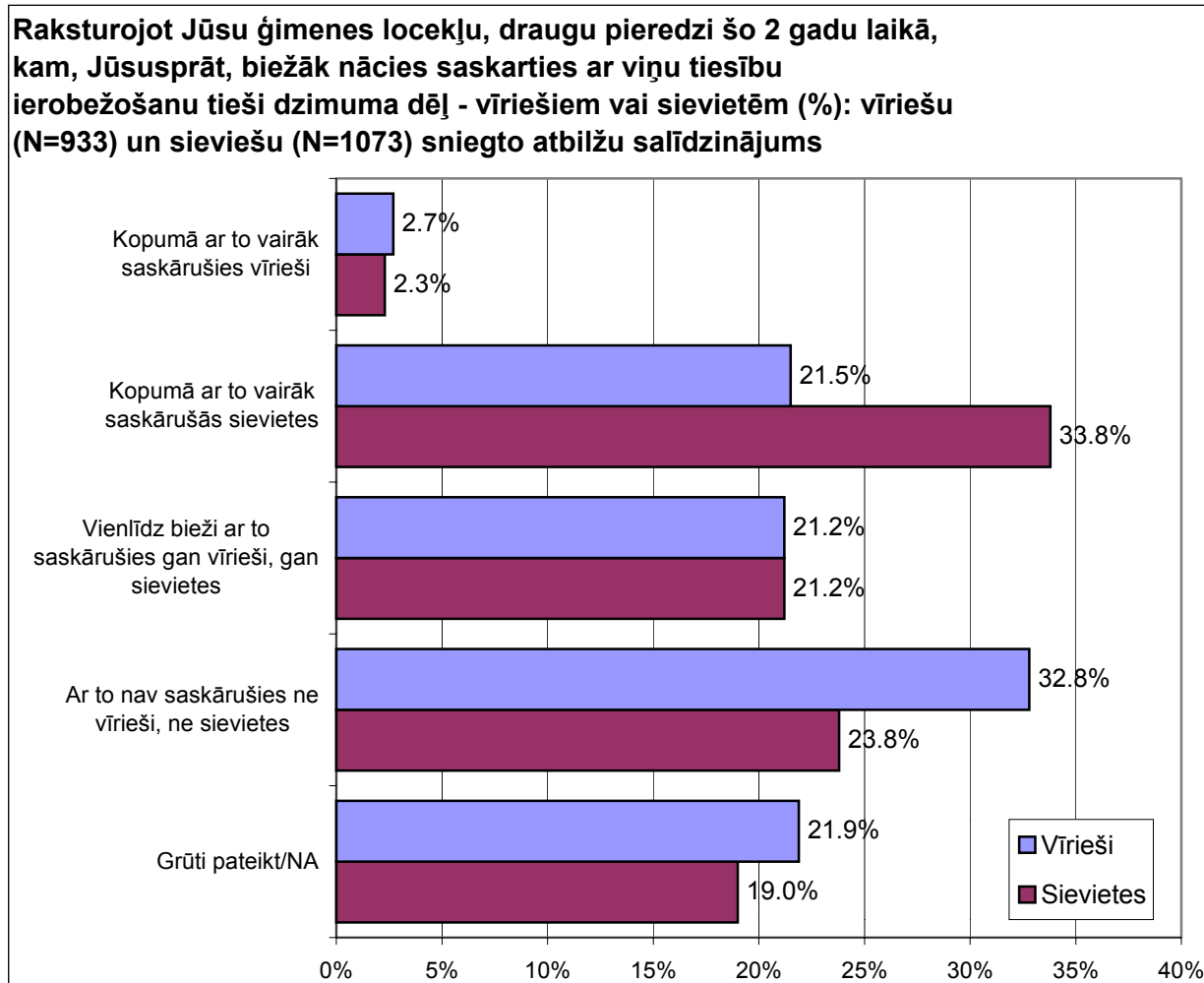
Viedoklis par to, vai tiesību ierobežošana vairāk skar vīriešus vai sievietes

Lai noskaidrotu aptaujas dalībnieku viedokli par to, vai tiesību ierobežošana vairāk skar vīriešus vai sievietes, viņiem tika uzdots sekojošs jautājums: *“Raksturojot Jūsu ģimenes locekļu vai draugu pieredzi šo 2 gadu laikā, kam, Jūsaprāt, biežāk nācies saskarties ar viņu tiesību ierobežošānu, atrašanos neizdevīgākā situācijā tieši viņu dzimuma dēļ - vīriešiem vai sievietēm?”*. Savas atbildes respondenti varēja sniegt izvēloties vienu no piedāvātajām atbilžu alternatīvām: *“kopumā ar to vairāk saskārušās sievietes”*, *“kopumā ar to vairāk saskārušies vīrieši”*, *“vienlīdz bieži ar to saskārušies gan vīrieši, gan sievietes”*, *“ar to nav saskārušies ne vīrieši, ne sievietes”*.

Kā redzams, uzskatus, ka ar tiesību ierobežojumiem tieši dzimuma dēļ vairāk ir saskārušās sievietes, kā arī, ka ar to nav saskārušies ne vīrieši, ne sievietes, Latvijas iedzīvotāji pauduši vienlīdz bieži. Katrs piektais respondents ir norādījis, ka ar tiesību ierobežošānu pēdējo 2 gadu laikā ģimenes locekļu, draugu vidū vienlīdz bieži ir saskārušies gan vīrieši, gan sievietes (21.2%). Salīdzinoši ļoti neliels ir to respondentu skaits, kuri domā, ka neizdevīgākā stāvoklī dzimuma dēļ ir nācies atrasties vīriešiem (2.5%). Jāatzīmē, ka piektdaļa aptaujāto savu attieksmi nav varējuši noformulēt (atbilde: *“grūti pateikt”*) (20.4%).

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā redzamas sieviešu un vīriešu sniegtais viedoklis par to, vai tiesību ierobežošana vairāk skar vīriešus kā sievietes.

Dati liecina, ka vīriešu vidū biežāk valda uzskats, ka ar ierobežojumiem tiesību ziņā nav saskārušies ne vīrieši, ne sievietes, kamēr sievietes šo atbildi minējušas par 9.0% retāk. Savukārt to, ka biežāk neizdevīgākā stāvoklī dzimuma dēļ nācies atrasties sievietēm, visbiežāk atzinušas pašas sievietes (33.8%). Jāpiebilst, ka šo atbildi norādījis katrs piektais vīrietis (21.5%).

Turpmāk aptaujā iegūtie rezultāti atsevišķi sieviešu un vīriešu auditorijās tiks analizēti sīkākās sociāldemogrāfiskajās grupās.

Analizējot iegūtos rezultātus vecuma griezumā, redzams, ka abu dzimumu grupu pārstāvji vecumā no 25 līdz 34 gadiem vidēji biežāk uzskata, ka ar tiesību ierobežojumiem kopumā biežāk saskārušās sievietes (sievietes: 41.2%, vīrieši: 26.1%). Savukārt to, ka gan sievietēm, gan vīriešiem šādā situācijā nācies nonākt vienlīdz bieži, visbiežāk pārliecinātas ir gados visjaunākās aptaujas dalībnieces (15 – 24 g.v.) (24.6%), kamēr vīriešu vidū šo atbildi biežāk snieguši aptaujātie vecumgrupā no 35 līdz 54 gadiem (~24.9%). Jāatzīmē, ka gan sieviešu, gan vīriešu auditorijā respondenti vecumā virs 55 gadiem, raksturojot ģimenes un draugu pieredzi, atzinuši, ka tiesību ierobežojumi dzimuma dēļ nepastāv, caurmērā biežāk norādot atbildi: "ar to nav saskārušies ne vīrieši, ne sievietes" (attiecīgi: 29.1% un 38.6%).

Dažādās izglītības grupās vērojama sakarība, ka gan sievietes, gan vīrieši ar augstāku izglītības līmeni, biežāk pauduši viedokli, ka kopumā ar tiesību

ierobežojumiem dzimuma dēļ vairāk saskārušās sievietes. Jāatzīmē, ka uz jautājumu neatbildējušo vairāk ir sieviešu vidū ar pamata izglītību.

Ja uzskatu, ka kopumā neizdevīgākā pozīcijā biežāk nācies atrasties sievietēm, ir biežāk paudušas privātajā sektorā nodarbinātās (38.4%), tad vīriešu vidū minēto atbildi biežāk kā caurmērā norādījuši valsts sektorā strādājošie (25.4%). Jāpiebilst, ka savu nostāju vidēji biežāk nav izteikuši nestrādājošie vīrieši, atzīmējot atbildi: *“grūti pateikt/NA”*.

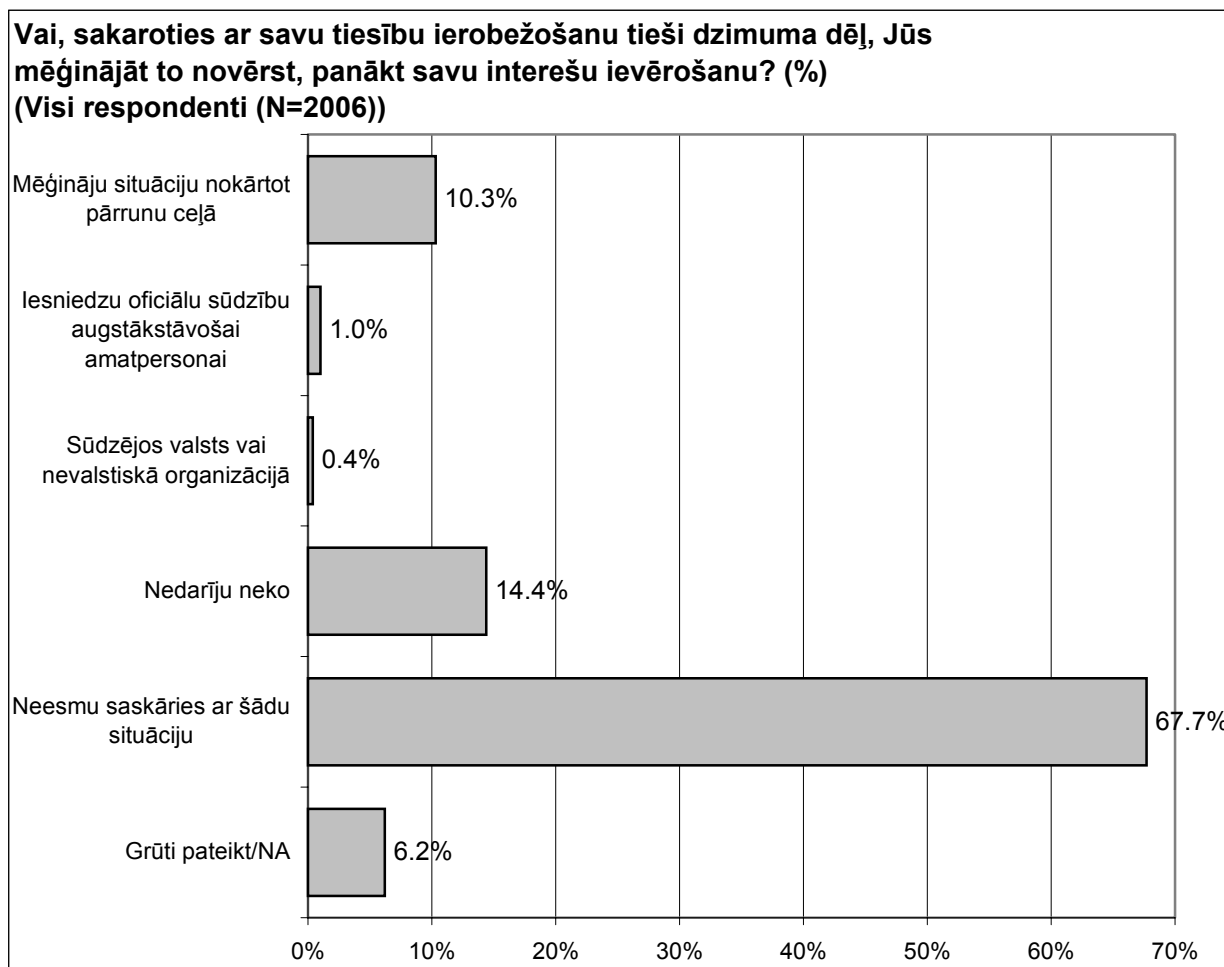
Interesanti atzīmēt, ka viedokli, ka sievietēm kopumā biežāk nācies saskarties ar ierobežojumiem tiesību ziņā, ir paudušas mājsaimnieces un bezdarbnieces, bet vīriešu vidū – speciālisti, ierēdņi un vadītāji, menedžeri.

Analizējot atbilžu sadalījumu dažādos Latvijas reģionos, redzams, ka Rīgā dzīvojošo sieviešu un vīriešu vidū dominē viedoklis, ka neizdevīgākā pozīcijā dzimuma dēļ biežāk nācies atrasties sievietēm. Savukārt abu dzimumu grupu pārstāvji Kurzemē un Latgalē vidēji biežāk norādījuši atbildi: *“ar to nav saskārušies ne vīrieši, ne sievietes”*. Jāsaka, ka Latgalē dzīvojošajiem bijis grūtāk arī savu attieksmi noformulēt. Atbildi: *“grūti pateikt/NA”* sieviešu vidū biežāk kā caurmērā minējušas arī kurzemnieces, bet vīriešu – respondenti Zemgalē.

Jāatzīmē, ka lauku apvidos dzīvojošie (gan sievietes, gan vīrieši), izvērtējot savu ģimenes locekļu, draugu pieredzi, biežāk kā vidēji katrā auditorijā atzinuši, ka ar tiesību ierobežojumiem dzimuma dēļ nav saskārušies ne vīrieši, ne sievietes (attiecīgi: 32.7% un 44.5%). Lauku iedzīvotājas arī caurmērā biežāk uz jautājumu atbildēt atturējušās (22.3%), kamēr vīriešu vidū konkrētu atbildi vidēji biežāk nav snieguši Latvijas pilsētās dzīvojošie (ne Rīgā) (27.7%)

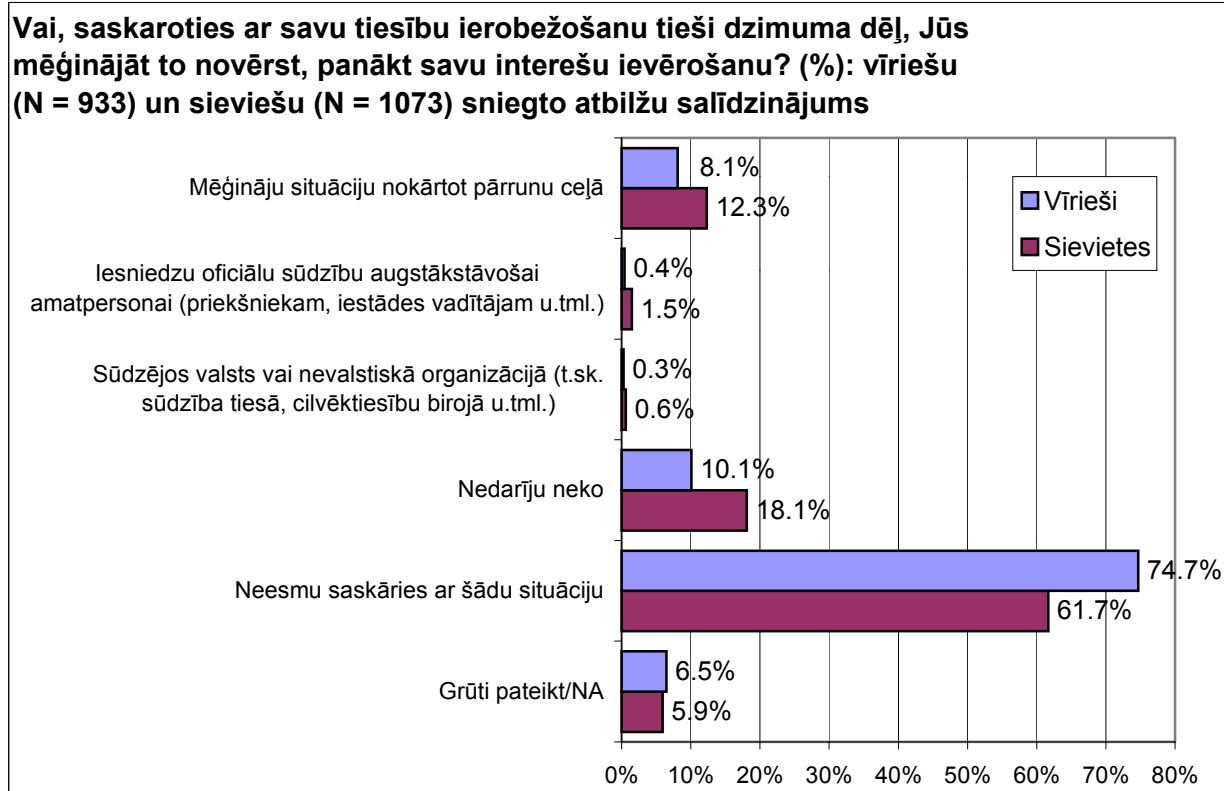
Rīcība, saskaroties ar tiesību ierobežošanu dzimuma dēļ

Aptaujas ietvaros Latvijas iedzīvotājiem tika lūgts norādīt, vai saskaroties ar savu tiesību ierobežošanu tieši dzimuma dēļ, viņi mēģināja to novērst, panākt savu interešu ievērošanu. Respondenti savas atbildes varēja sniegt, izvēloties vienu no piedāvātajām atbilžu alternatīvām: “neesmu saskāries ar šādu situāciju”, “nedarīju neko”, “mēģināju situāciju nokārtot pārrunu ceļā”, “iesniedzu oficiālu sūdzību augstākstāvošai amatpersonai”, “sūdzējos valsts vai nevalstiskā organizācijā” vai arī brīvi minēt kādu citu rīcību.

Kā redzams, lielākā daļa aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (67.7%) ir norādījuši, ka viņi nekad nav nonākuši situācijā, kurā viņu tiesības tika ierobežotas tieši dzimuma dēļ. Savukārt 14.4% respondentu atzinuši, ka, atrodoties neizdevīgākā stāvoklī, neko nav darījuši, lai aizstāvētu savas intereses. Turpretī savu interešu ievērošanu mēģinājis panākt aptuveni katrs desmitais aptaujas dalībnieks, no kuriem visbiežāk radušos problēmsituāciju aptaujātie ir mēģinājuši nokārtot pārrunu ceļā (10.3%). Salīdzinoši retāk Latvijas iedzīvotāji ir iesnieguši oficiālu sūdzību augstākstāvošai amatpersonai vai arī sūdzējušies valsts vai nevalstiskā organizācijā.

Vīriešu un sieviešu norādītās atbildes par viņu rīcību, saskaroties ar tiesību ierobežošanu dzimuma dēļ, salīdzinošā veidā attēlotas sekojošā grafikā.

Dati liecina, ka ar tiesību ierobežošanu tieši dzimuma dēļ, biežāk nav saskārušies vīrieši (74.7%). Salīdzinoši šādu atbildi ir minējušas 61.7% aptaujāto sieviešu. Ar tiesību ierobežojumiem dzimuma dēļ ir saskārušies 18.8% vīriešu un 32.4% sieviešu. Piektā daļa sieviešu ir atzinušas, ka, nonākot šādā situācijā, neko nav darījušas, lai aizstāvētu savas intereses, kamēr vīriešu vidū šī atbilde minēta divas reizes retāk (attiecīgi: 18.1% un 10.1%). Jāpiebilst, ka sievietes nedaudz biežāk kā vīrieši situāciju mēģinājušas nokārtot pārrunu ceļā.

Aplūkojot atbildes sīkākās grupās atsevišķi sieviešu un vīriešu auditorijās, redzams, ka abu dzimumu grupu pārstāvji vecumā virs 55 gadiem vidēji biežāk norādījuši, ka nekad nav saskārušies ar situāciju, kad viņu tiesības tika ierobežotas dzimuma dēļ (sievietes: 71.6%, vīrieši: 78.3%). Savukārt to, ka, nonākot šādā situācijā, nav mēģinājušas to novērst, biežāk kā caurmērā atzinušas respondentes vecumā no 24 līdz 35 gadiem (24.7%), bet vīriešu vidū – aptaujātie vecumgrupā no 45 līdz 54 gadiem (14.7%).

Sieviešu vidū vērojama sakarība, ka respondentes ar augstāku izglītības līmeni biežāk tiecas atzīmēt, ka, atrodoties neizdevīgākā stāvoklī tieši dzimuma dēļ, viņas neko nedarīja, lai izveidojušos situāciju novērstu. Tas varētu būt izskaidrojams ar to, ka aptaujas dalībnieces ar zemāku izglītības līmeni vidēji biežāk atzīmējušas gan atbildi “neesmu saskāries ar šādu situāciju”, gan “grūti pateikt/NA”. Uz jautājumu konkrētu atbildi vidēji biežāk nav varējuši sniegt arī vīrieši ar pamata izglītību.

Latvietes biežāk kā citu tautību pārstāves ir minējušas, ka radušos problēmsituāciju viņas mēģinājušas nokārtot pārrunu ceļā (attiecīgi: 14.4% un 9.5%). Savukārt cittautietes biežāk kā latvietes ir atzinušas, ka neko nedarīja, lai panāktu savu interešu ievērošanu (attiecīgi: 20.8% un 16.1%).

Jāatzīmē, ka arī respondentes bez LR pilsonības biežāk kā LR pilsones minējušas atbildi: *“nedarīju neko”* (attiecīgi: 23.8% un 16.8%).

Lai gan atbilžu sadalījumā atkarībā no sfēras, kurā respondenti strādā, būtiskas atšķirības ne sieviešu, ne vīriešu vidū nav vērojamas, tomēr jāatzīmē, ka atbildi *“neesmu saskāries ar šādu situāciju”* vidēji nedaudz biežāk minējušas valsts sektorā nodarbinātās sievietes (65.7%).

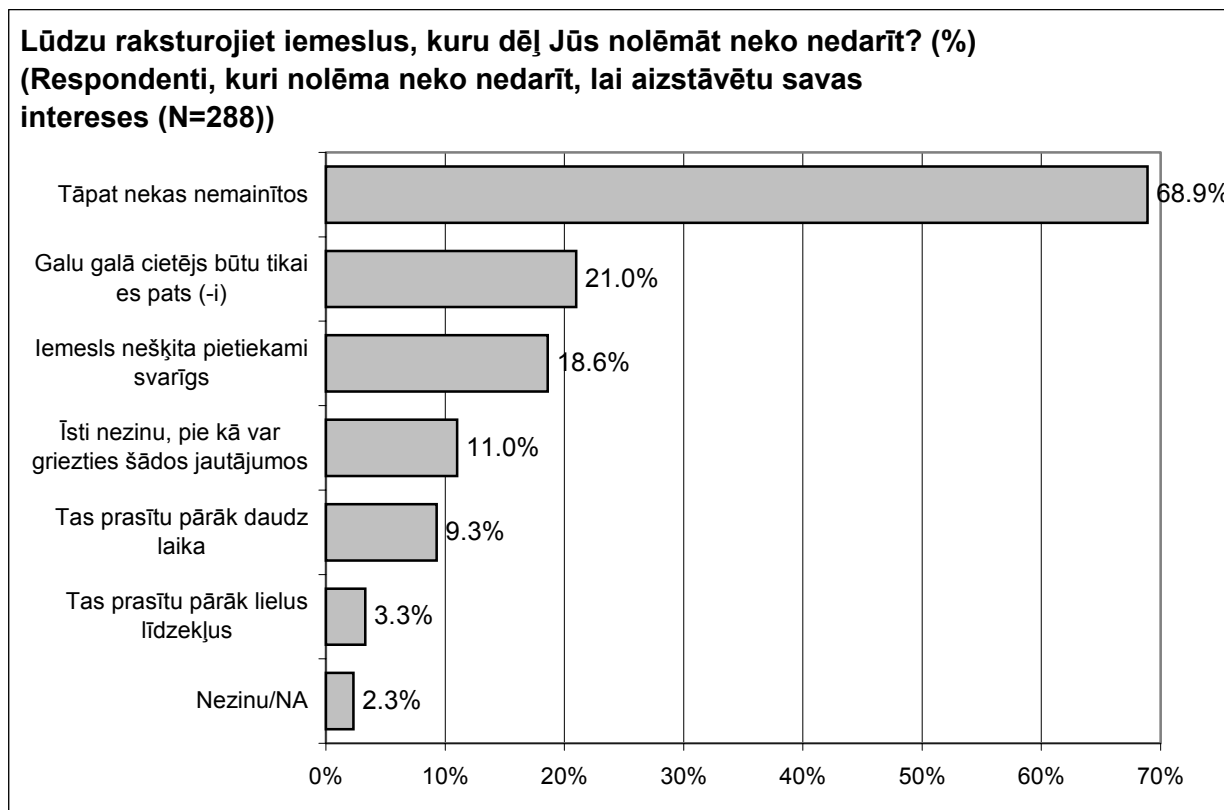
To, ka ar ierobežojumiem tiesību ziņā nekad nav saskārušās, vidēji biežāk minējušas pensionāres, bet vīriešu vidū – vadītāji, menedžeri, ierēdņi un skolnieki, studenti. Jāatzīmē, skolnieces, studentes un strādnieces biežāk kā caurmērā atzinušas, ka, nonākot šādā situācijā, neko nav darījušas, lai aizstāvētu savas intereses. Jāsaka, ka skolnieces, studentes un strādnieces atrisināt situāciju biežāk mēģinājušas pārrunu ceļā.

Gan sievietes, gan vīrieši Vidzemē vidēji biežāk atzinuši, ka ar ierobežojumiem tiesību ziņā viņi nekad nav saskārušies (attiecīgi: 68.9% un 82.0%). Jāsaka, ka šo atbildi biežāk snieguši arī Rīgā dzīvojošie vīrieši (78.6%). Savukārt to, ka savu interešu ievērošanu nav mēģinājušas panākt, nedaudz biežāk kā caurmērā atzinušas rīdzinieces (21.5%) un vīrieši Latgalē (14.4%).

Salīdzinot atbildes atkarībā no apdzīvotās vietas tipa (Rīga, cita pilsēta, lauki), redzams, ka laukos dzīvojošās sievietes biežāk kā vidēji ir minējušas to, ka dzimuma dēļ viņām nav nācies saskarties ar tiesību ierobežošanu (67.2%).

Iemesli, kāpēc tika nolemts neko nedarīt (nerīkoties)

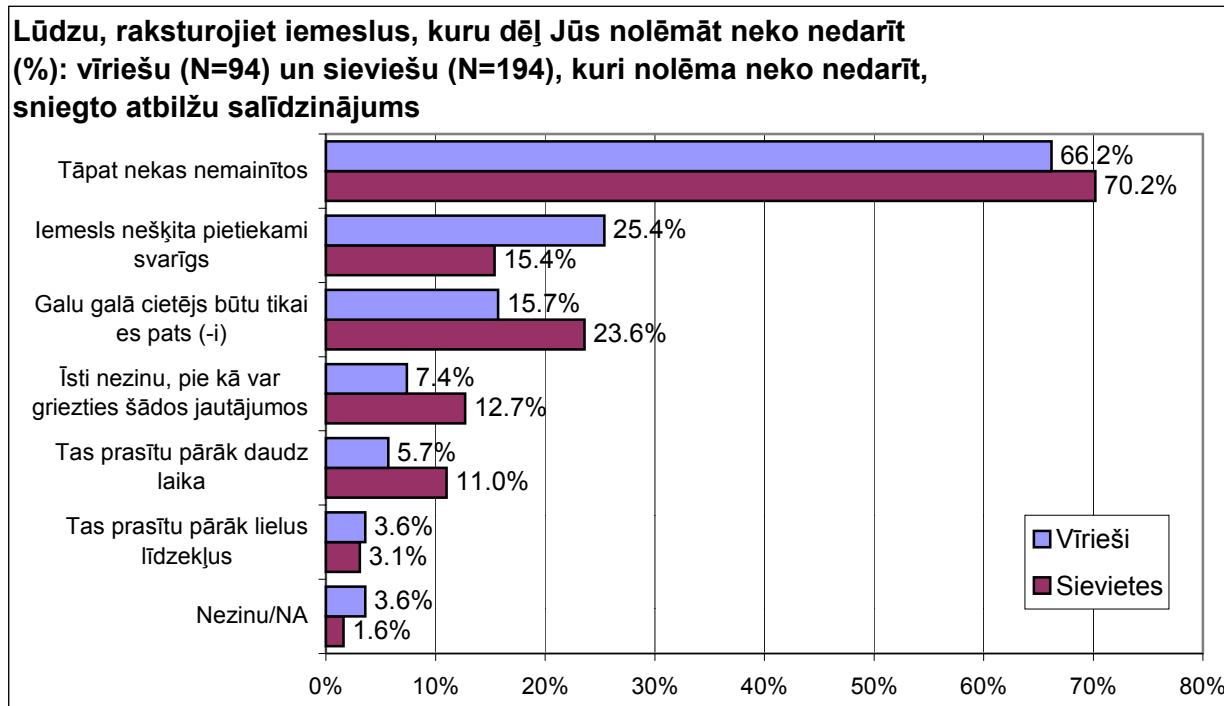
Tos Latvijas iedzīvotājus (N=288), kuri, saskaroties ar savu tiesību ierobežošanu, neko nedarīja, lūdza raksturot savas rīcības iemeslus. Aptaujas dalībniekiem bija iespēja sniegt savu atbildi, izvēloties no jau piedāvātajām atbilžu alternatīvām, kā arī brīvi norādīt kādu citu iemeslu.

Dati liecina, ka lielākā daļa Latvijas iedzīvotāju (68.9%) nav pārliecināti par spējām panākt savu interešu ievērošanu, minot atbildi: "*tāpat nekas nemainītos*". To, ka galū galā *ciestu viņi paši*, ir atzinuši aptuveni piektdaļa respondentu (21.0%), bet līdzīgs skaits aptaujāto norādījuši, ka *iemesls nav bijis pietiekami svarīgs*, lai mēģinātu novērst radušos situāciju (18.6%). Jāpiebilst, ka katrs desmitais aptaujas dalībnieks atzinis, ka viņš īsti *nezīn, kur var griezties šādos jautājumos* (11.0%).

Jāatzīmē, ka papildus jau piedāvātajiem rīcības iemesliem, aptaujātie nevienu citu iemeslu, kas ietekmēja izvēli nenovērst radušos problēmsituāciju, nenosauca.

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļotas sieviešu un vīriešu sniegtās atbildes par iemesliem, kāpēc tika nolemts neko nedarīt, saskaroties ar savu tiesību ierobežošanu.

Jāsaka, ka sievietes ir skeptiskāk noskaņotas kā vīrieši, par ko liecina tas, ka viņas biežāk norādījušas atbildes *“tāpat nekas nemainītos”* (attiecīgi: 70.2% un 66.2%) un *“galū galā cietēja būtu tikai es pati”* (attiecīgi: 23.6% un 15.7%). Savukārt vīrieši biežāk kā sievietes atzinuši, ka novērst situāciju nav mēģinājuši, jo, viņuprāt, *iesmesls nav bijis pietiekami svarīgs* (attiecīgi: 25.4% un 15.4%).

Analizējot iegūtos rezultātus sīkākās grupās, redzams, ka sievietes vecumā no 45 līdz 54 gadiem vidēji biežāk izteikušas viedokli, ka *tāpat nekas nemainītos* (78.5%). Savukārt vīriešu vidū šo iemeslu, kas ietekmēja lēmumu necensties panākt savu interešu ievērošanu, biežāk kā caurmērā norādījuši aptaujātie vecumgrupā no 25 līdz 44 gadiem (~81.0%). Interesanti atzīmēt, ka gados visjaunākās aptaujas dalībnieces (15 – 24 g.v.) apsvērušas, ka galū galā *cietējas būtu viņas pašas* (32.1%) - atbilde minētā biežāk kā vidēji.

Atbilžu sadalījums grupās ar dažādu izglītības līmeni liecina, ka vispesimistiskāk noskaņotās izrādījušās sievietes ar pamata izglītību, vidēji biežāk norādot, ka panākt savu interešu ievērošanu nav mēģinājušas, jo *tāpat nekas nemainītos* (84.5%). Turpretī iemesls biežāk *nešķīta pietiekami svarīgs* vīriešiem ar vidējo izglītību (25.9%).

Ja latvietēm iemesls, lai mēģinātu panākt savu interešu aizstāvēšanu, biežāk kā cittautietēm *nešķīta pietiekami svarīgs* (attiecīgi: 19.4% un 11.3%), tad vīriešu vidū citu tautību pārstāvji biežāk kā latvieši izjutuši savu bezspēcību kaut ko mainīt (atbilde: *“tāpat nekas nemainītos”*) (attiecīgi: 71.6 un 62.0%).

To, ka tāpat nekas nemainītos, caurmērā biežāk atzinušas respondentes bez LR pilsonības kā LR pilsones (attiecīgi: 77.2% un 68.0%).

Jāatzīmē, ka vidēji biežāk iemesls, lai novērstu savu tiesību ierobežošanu, *nav bijis pietiekami svarīgs* privātajā sektorā nodarbinātajām sievietēm (19.9%). Savukārt

uzskatu, ka *tāpat nekas nemainītos* biežāk kā caurmērā paudušas valsts sektorā strādājošās sievietes (75.1%), bet vīriešu vidū – nestrādājošie (73.9%).

Bezdarbnieki abās dzimumu grupās visbiežāk atzinuši, ka panākt savu interešu ievērošanu nav mēģinājuši, jo uzskata, ka *tāpat nekas nemainītos* (sievietes: 84.6%, vīrieši: 83.3%).

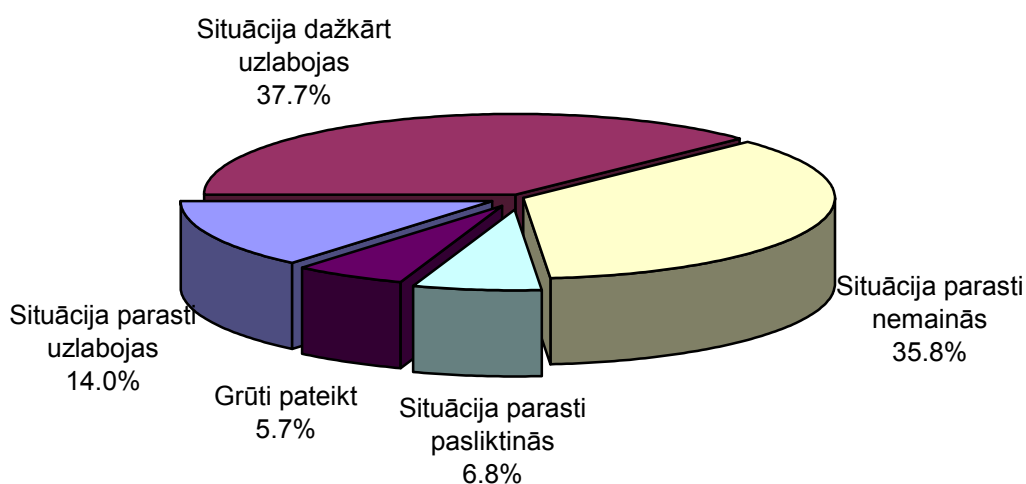
Analizējot iegūtos rezultātus dažādos Latvijas reģionos, redzams, ka zemgalietes biežāk kā caurmērā ir norādījušas, ka viņu rīcība, lai aizstāvētu savas intereses, tāpat neko nemainītu (73.5%). Šo atbildi vidēji biežāk norādījuši arī vīrieši Kurzemē (80.7%) un Rīgā (74.1%). Jāatzīmē, ka uzskatu, ka *cietējas būtu tikai viņas pašas*, caurmērā biežāk paudušas latgalietes (37.6%).

Vidēji biežāk atbildi "*galu galā cietēja būtu tikai es pati*" minējušas arī laukos dzīvojošās sievietes (26.8%).

Situācijas izmaiņas pēc sūdzību iesniegšanas

Tos Latvijas iedzīvotājus, kuri, saskaroties ar tiesību ierobežošanu, mēģināja panākt savu interešu ievērošanu (N=235), lūdza raksturot, vai viņu rīcības (sūdzību iesniegšanas u.tml.) rezultātā situācija ir mainījusies. Respondenti varēja savas atbildes sniegt skalā: “situācija parasti uzlabojas”, “situācija dažkārt uzlabojas”, “situācija parasti nemainās” vai “situācija pasliktinās”.

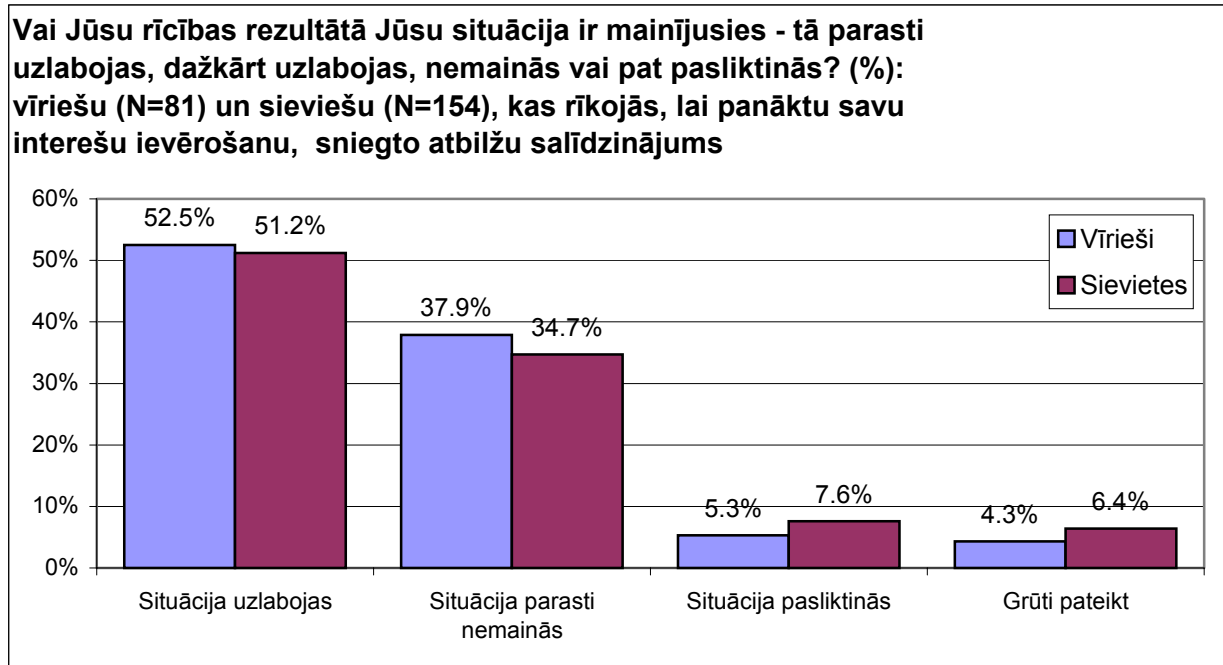
Vai Jūsu rīcības rezultātā Jūsu situācija ir mainījusies - tā parasti uzlabojas, dažkārt uzlabojas, nemainās vai pat pasliktinās? (%)
(Respondenti, kas rīkojās, lai panāktu savu interešu ievērošanu (N=235))

Kā redzams, puse no Latvijas iedzīvotājiem, kuri mēģināja panākt savu interešu ievērošanu, ir atzinuši, ka viņu rīcības rezultātā kopumā situācija uzlabojas (atbildes: “situācija parasti uzlabojas” (14.0%), “situācija dažkārt uzlabojas” (37.7%)), kamēr aptuveni trešdaļa aptaujāto uzskata, ka situācija parasti paliek nemainīga (35.8%). Jāsaka, ka salīdzinoši neliels ir to respondentu skaits, kuri norādījuši uz situācijas pasliktināšanos (6.8%).

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā ir atspoguļots sieviešu un vīriešu izteiktais viedoklis par to, vai viņu rīcības rezultātā ir notikušas kādas izmaiņas.

Jāpiebilst, ka iegūto rezultātu analīzē tiks izmantota t.s. "savilkta skala", kur ir summēti atbilžu varianti: "situācija parasti uzlabojas" ar "situācija dažkārt uzlabojas", attiecīgi apzīmējot sasummētos atbilžu variantus ar "situācija uzlabojas".

Kā liecina grafikā atspoguļotie rezultāti, kopumā gan sieviešu, gan vīriešu sniegtajās atbildēs nozīmīgas atšķirības nav saskatāmas. Nedaudz vairāk kā puse abu dzimumu pārstāvju ir atzinuši, ka viņu mēģinājumi panākt savu interešu ievērošanu ir bijuši veiksmīgi, norādot atbildi: "situācija uzlabojas". Bet vairāk kā 30.0% minējuši, ka situācija palikusi nemainīga.

Jāpiezīmē, ka visai nelielā respondentu skaita dēļ, datus analizējot sīkākās grupās, jāņem vērā lielāka statistiskās kļūdas iespējamība.

Iegūtie rezultāti vecuma griezumā liecina, ka gados visjaunākās aptaujas dalībnieces (15 – 34 g.v.) biežāk kā caurmērā ir norādījušas, ka viņu rīcības rezultātā situācija parasti vai dažkārt uzlabojas (~61.7%), kamēr vīriešu vidū minēto atbildi vidēji biežāk atzīmējuši respondenti vecumā no 45 līdz 54 gadiem (67.5%). Jāatzīmē, ka to, ka parasti izmaiņas nenotiek, visbiežāk atzinušas respondentes vecumā virs 45 gadiem (~41.4%).

Gan sieviešu, gan vīriešu auditorijā vērojama sakarība, ka pieaugot respondentu izglītības līmenim, pieaug arī respondentu skaits, kuri norādījuši uz situācijas uzlabošanu pēc viņu centieniem panākt savu interešu ievērošanu.

To, ka rīcības rezultātā situācija parasti nemainās, gan sieviešu, gan vīriešu auditorijā biežāk atzinuši cittautieši kā latvieši. Jāsaka, ka uz situācijas uzlabošanu vīriešu vidū biežāk ir norādījuši latvieši (57.0%), kamēr šo atbildi minējuši 46.9% cittautiešu.

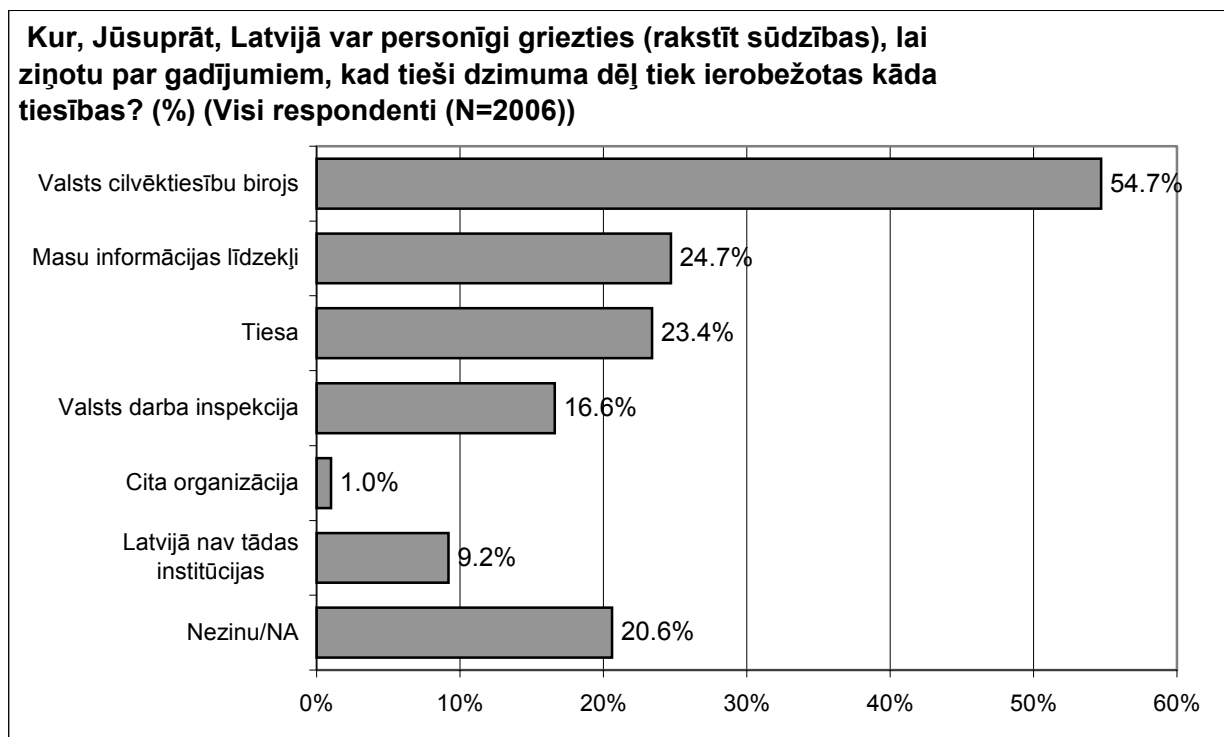
Valsts un privātajā sektorā nodarbinātās sievietes caurmērā biežāk ir norādījušas, ka viņu mēģinājumi panākt savu interešu ievērošanu parasti ir bijuši veiksmīgi (situācija parasti vai dažkārt uzlabojas) (attiecīgi: 60.5% un 57.9%). To, ka situācija parasti vai dažkārt uzlabojas vidēji biežāk atzinuši arī privātajā sektorā

strādājošie vīrieši (61.2%). Savukārt nestrādājošie abās dzimumu grupās biežāk kā caurmērā minējuši, ka viņu rīcības rezultātā situācija parasti paliek nemainīga.

Atbilžu sadalījums atkarībā no apdzīvotās vietas tipa (Rīga, cita pilsēta, lauki) liecina, ka rīdzinieces vidēji biežāk atzinušas, ka pēc viņu mēģinājumiem aizstāvēt savas intereses, situācija parasti palikusi nemainīga (38.6%), kamēr Rīgā dzīvojošie vīrieši biežāk kā caurmērā norādījuši uz situācijas uzlabošanos (62.2%).

Informētība par iestādēm, kurās var griezties (rakstīt sūdzību), lai ziņotu par tiesību ierobežošanu dzimuma dēļ

Lai noskaidrotu, vai Latvijas iedzīvotāji ir informēti par iestādēm, kurās var griezties (rakstīt sūdzību), lai ziņotu par tiesību ierobežošanu dzimuma dēļ, viņiem tika uzdots attiecīgs jautājums. Respondenti savas atbildes varēja sniegt, izvēloties kādu no jau piedāvātajām institūcijām, minēt vēl kādu citu iestādi vai arī atzīmēt, ka Latvijā tādas institūcijas nav.

Piezīme: 1.0% atbilst 21 respondentam

Tā kā respondenti varēja atzīmēt vairākas iestādes, kurās var griezties, lai ziņotu par gadījumiem, kad dzimuma dēļ tiek ierobežotas kāda tiesības, tad atbilžu kopējā summa pārsniedz 100%.

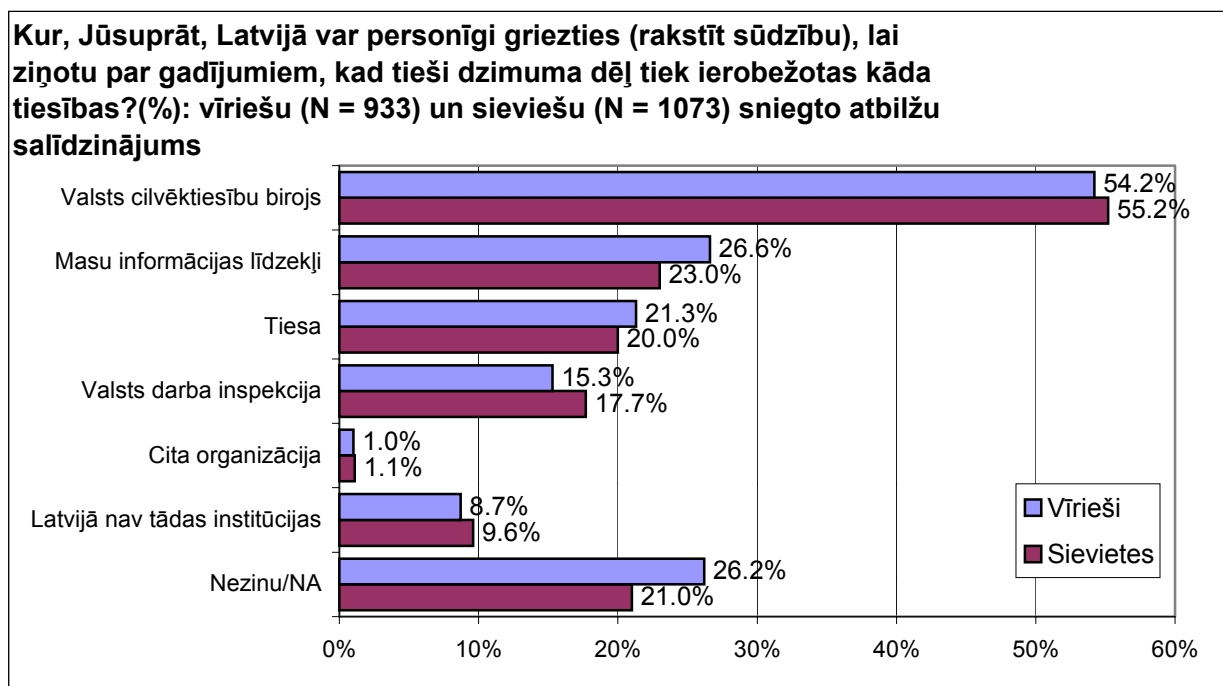
Kā liecina grafikā atspoguļotie rezultāti, tad vairāk kā puse aptaujāto Latvijas iedzīvotāju ir atzīmējuši, ka, lai ziņotu par tiesību ierobežošanu tieši dzimuma dēļ, var griezties Valsts cilvēktiesību birojā (54.7%). Savukārt aptuveni ceturtdaļa aptaujāto norādījuši gan masu informācijas līdzekļus (24.7%), gan tiesu (23.4%). Jāatzīst, ka viedokli, ka Latvijā nav tādas institūcijas, ir paudis katrs desmitais aptaujas dalībnieks. Salīdzinoši liels ir to respondentu skaits, kuri atturējušies sniegt konkrētu atbildi uz minēto jautājumu (20.6%).

Jāatzīmē, ka atbilžu alternatīvu "cita institūcija" bija izvēlējušies salīdzinoši neliels skaits respondentu (1.0%), no kuriem:

- 8 minēja vietējo pašvaldību;
- 4 minēja policiju;
- 3 minēja arodbiedrību;
- 2 minēja NVO;
- 1 minēja prokuratūru;
- 1 minēja Eiropas Savienību;
- 1 minēja Valsts Prezidenti;

- 1 minēja Ombudsmeni.

Sieviešu un vīriešu sniegtās atbildes par to, kur var griezties, lai ziņotu par gadījumiem, kad dzimuma dēļ tiek ierobežotas kāda tiesības, salīdzinošā veidā atspoguļotas sekojošā grafikā.

Jāsaka, ka kopumā sieviešu un vīriešu sniegto atbilžu sadalījums ir līdzīgs. Vairāk kā puse abu dzimumu grupu pārstāvju par tiesību ierobežošanu tieši dzimuma dēļ ir gatavi ziņot Valsts cilvēktiesību birojam. Lai gan atšķirības nav būtiskas, tomēr jānorāda, ka vīrieši nedaudz biežāk kā sievietes ir minējuši iespēju par problēmsituāciju ziņot masu informācijas līdzekļiem (attiecīgi: 26.6% un 23.0%). Aptuveni 20% aptaujāto vīriešu un sieviešu ir gatavi griezties arī tiesā. Jāpiebilst, ka nedaudz biežāk uz jautājumu neatbildējušo ir vīriešu vidū (26.2%).

Aplūkojot respondentu sniegtās atbildes dalījumā pēc vecuma, redzams, ka vīrieši vecumā no 45 līdz 54 gadiem caurmērā biežāk kā iespējamās institūcijas, kurās var griezties, lai ziņotu par gadījumiem, kad dzimuma dēļ tiek ierobežotas kāda tiesības, minējuši *tiesu* (31.3%) un *Valsts darba inspekciju* (19.2%). Interesanti atzīmēt, ka iespēju ziņot par problēmsituācijām *masu saziņas līdzekļos*, vidēji biežāk norādījuši aptaujātie vīrieši, kuri vecāki par 55 gadiem (32.1%), turpretī sieviešu vidū šo atbildi sniegušas gados visjaunākās aptaujas dalībnieces (15 – 24 g.v.) (27.3%). Viņas vidēji biežāk arī minējušas *Valsts cilvēktiesību biroju* (64.6%). Jāpiebilst, ka visbiežāk uz minēto jautājumu konkrētu atbildi nav snieguši gan vīrieši, gan sievietes vecumā virs 55 gadiem (attiecīgi: 24.3% un 24.7%).

Vērojama sakarība, ka gan sieviešu, gan vīriešu auditorijā respondenti ar augstāku izglītības līmeni biežāk nosaukuši *Valsts darba inspekciju*, *Valsts cilvēktiesību biroju* un *masu saziņas līdzekļus*, kuros var griezties, lai ziņotu par problēmsituācijām dzimumu vienlīdzības jomā. Savukārt *tiesa* caurmērā biežāk minēta sieviešu vidū ar pamata izglītību. Jāsaka, ka grupā ar pamata izglītību visvairāk ir uz jautājumu neatbildējušo (gan sievietes, gan vīrieši).

Latvieši abās dzimumu grupās biežāk kā cittautieši ir norādījuši, ka, saskaroties ar tiesību ierobežojumiem dzimuma dēļ, var vērsties *Valsts cilvēktiesību birojā*. Jāatzīmē, ka citu tautību pārstāvji vīriešu auditorijā biežāk norādījuši *tiesu* (30.4%), bet cittautietes

vidēji biežāk atzīmējušas, ka Latvijā *nav tādas institūcijas*, kur var griezties tiesību ierobežošanas gadījumos, kā arī biežāk nav varējušas savu atbildi noformulēt (atbilde: *grūti pateikt*”).

Līdzīga sakarība kā tautību grupā, vērojama arī atkarībā no tā, vai respondentam ir vai nav LR pilsonība. Tā, gan sievietes, gan vīrieši bez LR pilsonības biežāk kā LR pilsoņi ir minējuši to, ka, nonākot situācijā, kad tiek ierobežotas kāda tiesības dzimuma dēļ, ir iespējams griezties *tiesā*. Savukārt iespēju lūgt palīdzību *Valsts civiltiesību biroja* darbiniekiem biežāk izteikuši LR pilsoņi kā respondenti bez LR pilsonības abās dzimumu grupās.

Iegūtie dati atkarībā no nodarbinātības sektora liecina, ka *Valsts civiltiesību biroju* kā iestādi, kur var ziņot (iesniegt sūdzības u.tml.) par tiesību pārkāpumiem dzimuma dēļ, caurmērā biežāk minējušas valsts sektorā strādājošās sievietes (60.6%), bet *Valsts darba inspekciju* – valsts sektorā nodarbinātie vīrieši (23.1%). Jāatzīst, ka sievietes privātajā sektorā biežāk kā caurmērā atzinušas, ka minēto problēmsituāciju risināšana ir īstenojama ar *tiesas* starpniecību (24.6%).

Vīriešu un sieviešu vidū skolnieki, studenti (-es) un ierēdņi, darbinieki (-ces) valsts un pašvaldības iestādēs salīdzinoši biežāk norādījuši, ka tiesību ierobežošanas gadījumos var griezties *Valsts civiltiesību birojā*. Skolnieki, studenti (-es) abās dzimumu grupās, sieviešu vidū – arī mājsaimnieces, bet vīriešu – pensionāri vidēji biežāk izteikuši iespēju par minētajiem gadījumiem ziņot *masu informācijas līdzekļos*.

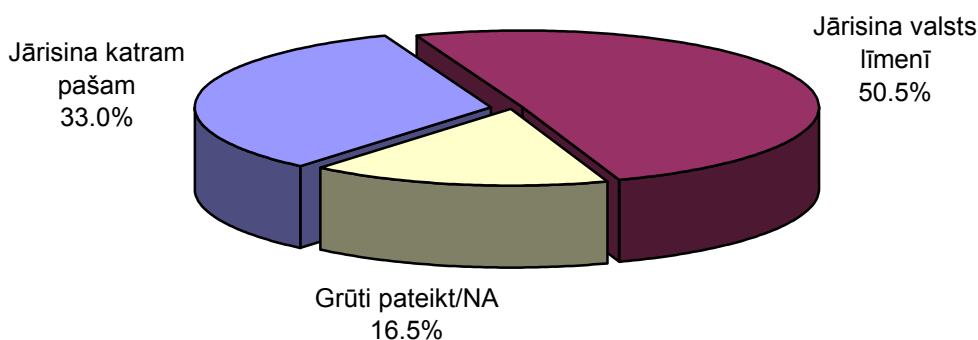
Aplūkojot iegūtos rezultātus dažādos Latvijas reģionos, var konstatēt, ka sievietes un vīrieši Vidzemē visbiežāk atzinuši, ka par tiesību ierobežojumiem dzimuma dēļ var ziņot *Valsts civiltiesību birojā* (attiecīgi: 64.6% un 64.3%). Arī Kurzemē dzīvojošās sievietes biežāk kā citu reģionu pārstāves norādījušas jau minēto iestādi (62.3%), kā arī *Valsts darba inspekciju* (21.3%). Jāsaka, ka abu dzimumu grupu pārstāvji Zemgalē caurmērā biežāk izteikuši viedokli, ka par problēmsituācijām dzimumu nevienlīdzības jomā, iespējams vērsties *tiesā* (sievietes: 23.9%, vīrieši: 30.9%), ko sieviešu vidū biežāk atbalstījušas arī vidzemnieces (23.3%).

To, ka par tiesību pārkāpumiem dzimuma dēļ, var ziņot *tiesā* (30.8%), kā arī *masu informācijas līdzekļos* (30.7%) biežāk kā caurmērā uzskata Rīgā dzīvojošie vīrieši. Savukārt abu dzimumu grupu pārstāvji Rīgā biežāk minējuši, ka Latvijā *nav attiecīgas institūcijas* (sievietes: 12.8%, vīrieši: 14.1%). Citās Latvijas pilsētās dzīvojošās sievietes un vīrieši vidēji biežāk kā iespējamo institūciju, kur var ziņot par gadījumiem, kad dzimuma dēļ tiek ierobežotas kāda tiesības, minējuši *Valsts civiltiesību biroju* (attiecīgi: 59.9% un 60.3%), bet sievietes - arī *tiesu* (24.2%).

Priekšstats par līmeni, kurā jārisina dzimumu nevienlīdzības problēma

Veiktajā fokusgrupu diskusijās (it īpaši latviešu grupā) vairākkārt izskanēja doma, ka dzimumu nevienlīdzība ir personīga, nevis sociāla problēma. Tādējādi Latvijas iedzīvotāju aptaujā tika iekļauts attiecīgs jautājums, ar mērķi noskaidrot šī viedokļa popularitāti visu Latvijas iedzīvotāju vidū. Aptaujas dalībniekiem tika lūgts atzīmēt, kuram no apgalvojumiem viņi vairāk piekrīt – ierobežojumi dzimuma dēļ ir katra paša problēma un pašam ir jāuzņemas arī tās risināšana vai arī, ka tā ir valstiska problēma un risināma valsts līmenī (likumdošanas līmenī).

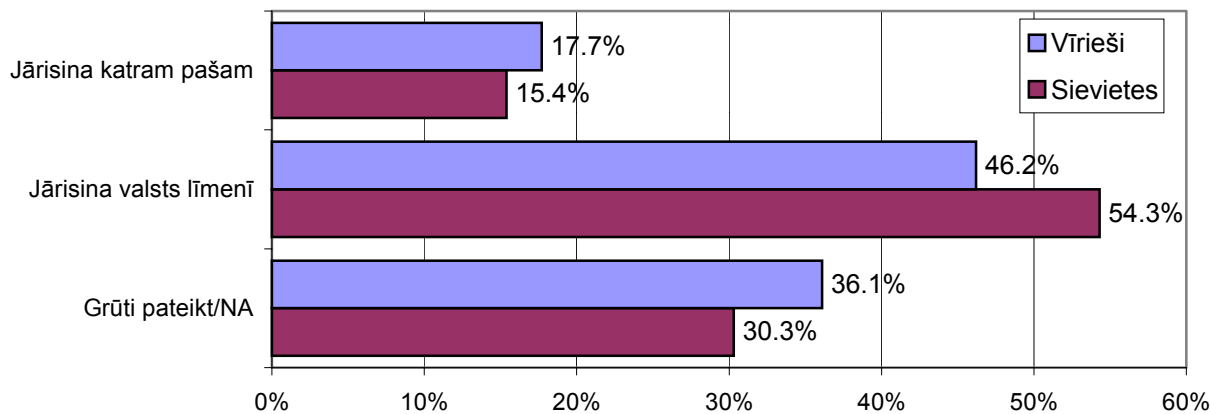
Ir cilvēki, kas domā, ka ierobežojumi dzimuma dēļ ir katra paša problēma un pašam tā arī jārisina, citi - ka tā ir valstiska problēma un risināma valsts līmenī. Kuram no šiem apgalvojumiem Jūs vairāk piekrītat? (%) (Visi respondenti (N=2006))

Dati liecina, ka aptuveni puse aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (50.5%) uzskata, ka ierobežojumi dzimuma dēļ ir risināmi valsts līmenī, kamēr trešdaļa respondentu - ka tie ir jārisina katram pašam (33.0%). Jāatzīmē, ka savu atbildi grūtāk bijis noformulēt 16.5% aptaujāto (atbilde: "grūti pateikt/NA").

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā redzams sieviešu un vīriešu paustais viedoklis par līmeni, kurā būtu jārisina dzimumu līdztiesības ierobežošana.

Ir cilvēki, kas uzskata, ka ierobežojumu dzimuma dēļ problēmas risināšana ir jāuzņemas pašam, citi - ka problēma risināma valsts līmenī. Kuram no apgalvojumiem Jūs piekrītat? (%): vīriešu (N = 933) un sieviešu (N = 1073) sniegto atbilžu salīdzinājums

Kā redzams, to, ka dzimumu līdztiesības problēma jārisina valsts līmenī, biežāk kā vīrieši ir norādījušas sievietes (attiecīgi: 46.2% un 54.3%). Turpretī vīriešu vidū ir vairāk uz jautājumu neatbildējušo (36.1%).

Analizējot iegūtos rezultātus vecuma griezumā atsevišķi sieviešu un vīriešu auditorijās, redzams, ka gados vecākās aptaujas dalībnieces (virs 55 gadiem) vidēji biežāk domā, ka dzimumu līdztiesības ierobežošana ir katra paša problēma un līdz ar to arī jārisina katram pašam (33.6%), kamēr vīriešu vidū šo atbildi caurmērā biežāk norādījuši respondenti vecumā no 25 līdz 34 gadiem (42.3%). Savukārt sievietes vecumgrupā no 45 līdz 54 gadiem biežāk kā caurmērā atbalstījušas problēmas risināšanu valsts līmenī (57.6%).

Vīriešu sniegtajās atbildēs vērojama sakarība, ka respondenti ar augstāku izglītības līmeni biežāk tiecas atzīmēt, ka dzimumu līdztiesības ierobežošana ir risināma valsts līmenī. Savukārt atbildi "*jārisina katram pašam*" vidēji biežāk atzīmējuši aptaujas dalībnieki ar pamata izglītību (40.7%). Jāpiebilst, ka sieviešu auditorijā būtiskas atšķirības nav saskatāmas.

Abās dzimumu grupās latviešu un cittautiešu sniegtās atbildes būtiski neatšķiras.

Interesanti atzīmēt, ka valsts sektorā nodarbinātie biežāk kā sabiedrībā kopumā uzskata, ka ar tiesību ierobežojumiem dzimuma dēļ ir jātiek galā katram pašam (40.3%), kamēr nestrādājošie vidēji biežāk norādījuši, ka šī problēma risināma valsts līmenī (50.5%).

Pensionāres (34.2%) un bezdarbnieces (35.4%) vidēji biežāk piekritušas apgalvojumam, ka problēmas, kas saistītas ar ierobežojumiem tiesību ziņā ir jārisina katram pašam, kamēr problēmu risināšanu valsts līmenī biežāk kā caurmērā atbalstījušas uzņēmējas (75.1%), vadītājas, menedžeres (60.1%) un skolnieces, studentes (59.7%). Vīriešu vidū atbildi "*jārisina valsts līmenī*" caurmērā biežāk snieguši uzņēmēji (56.9%), pensionāri (52.1%) un skolnieki, studenti (50.6%).

Atbilžu sadalījums dažādos Latvijas reģionos liecina, ka gan sieviešu, gan vīriešu auditorijās uzskatu, ka dzimumu līdztiesības ierobežojumi risināmi valsts līmenī, vidēji biežāk pauduši Vidzemē dzīvojošie (attiecīgi: 62.4% un 50.2%), bet to, ka minētās problēmas ir jārisina katram pašam, biežāk kā caurmērā atzinuši Latgales iedzīvotāji (attiecīgi: 35.2% un 42.6%). Jāpiebilst, ka latgalieši abās dzimumu grupās visbiežāk nav varējuši arī sniegt konkrētu atbildi uz šo jautājumu (atbilde: "*grūti pateikt/NA*").

Abu dzimumu grupu pārstāvji laukos apgalvojumam, ka ierobežojumi dzimuma dēļ ir jārisina katram pašam, piekrituši vidēji biežāk (sievietes: 34.8%, vīrieši: 41.8%). Turpretī to, ka šī problēma risināma valsts līmenī, caurmērā biežāk atzinušas rīdzinieces (57.6%), bet vīriešu vidū – citās Latvijas pilsētās dzīvojošie (49.7%).

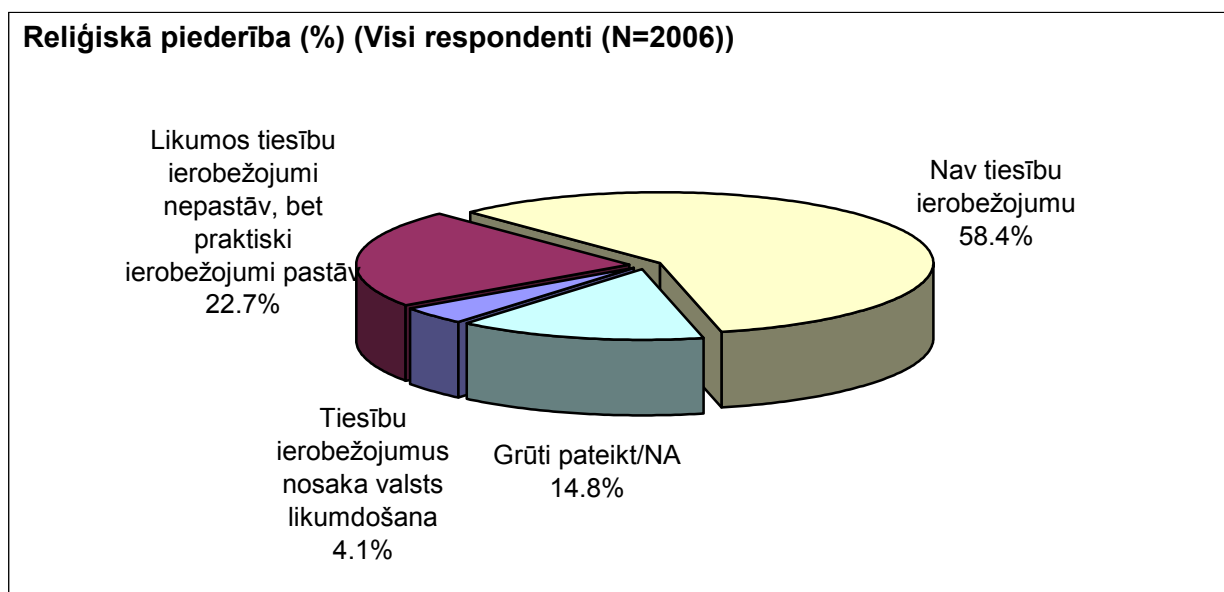
Viedoklis par faktoriem, kuru dēļ tiek ierobežotas cilvēku tiesības Latvijā

Lai noskaidrotu Latvijas iedzīvotāju viedokli par faktoriem, kuru dēļ tiek ierobežotas cilvēku tiesības Latvijā, viņiem tika uzdots sekojošs jautājums: “Kā Jūs domājat, vai cilvēkiem Latvijā sekojošo faktoru dēļ tiek ierobežotas viņu tiesības – juridiski, praktiski, vai arī šādi ierobežojumi nepastāv?”:

- Reliģiskā piederība;
- Dzimums;
- Tautība;
- Veselības stāvoklis (t.sk. invaliditāte);
- Ienākumi;
- Vecums;
- Politiskā pārliecība.

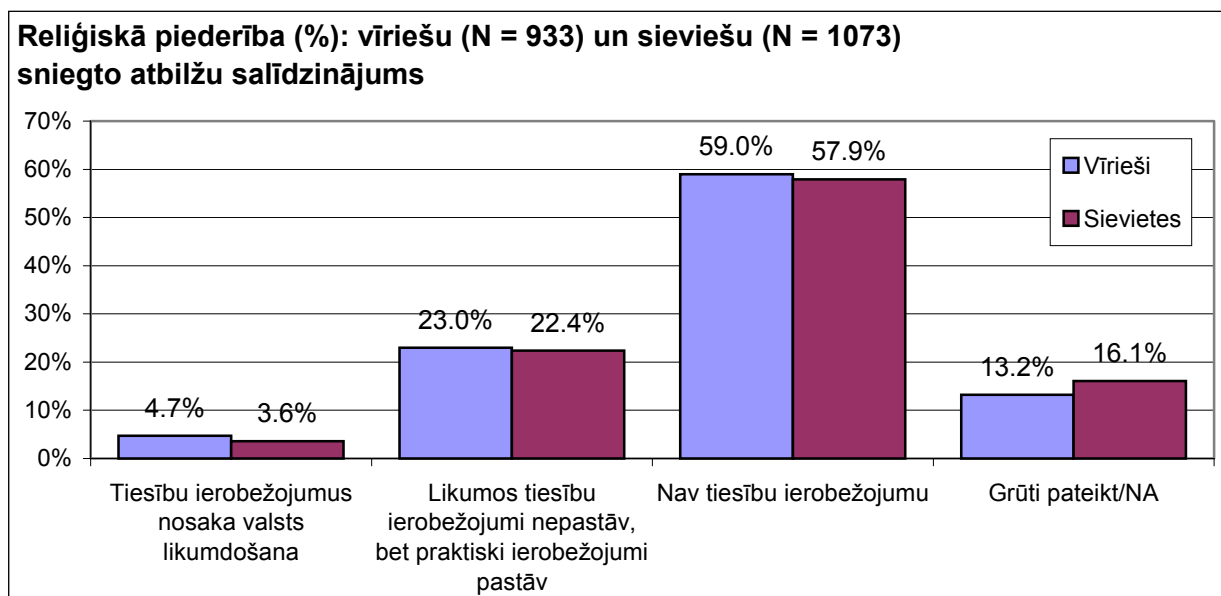
Turpmāk iegūto rezultātu analīzē par katru no uzskaitītajiem faktoriem tiks atspoguļots gan kopējais atbilžu sadalījums, gan sieviešu un vīriešu sniegto atbilžu salīdzinājums.

1. Reliģiskā piederība

Kā redzams, kopumā vairāk kā puse aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (58.4%) uzskata, ka Latvijā reliģiskās piederības dēļ tiesību ierobežojumi nepastāv. Savukārt to, ka likumos ierobežojumi nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv, atzinuši aptuveni piektdaļa aptaujāto (22.7%). Jāpiebilst, ka grūtāk savu viedokli bijis noformulēt 14.8% respondentu (atbilde: “grūti pateikt/NA”).

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu paustie uzskati par tiesību ierobežojumiem Latvijā reliģiskās piederības dēļ.

Kā liecina grafikā atspoguļotie rezultāti, savstarpēji sieviešu un vīriešu sniegtajās atbildēs būtiskas atšķirības nav vērojamas. Lielākā daļa abu dzimumu grupu pārstāvji atzinuši, ka reliģiskās piederības dēļ tiesību ierobežojumi nepastāv (vairāk kā ~58.0%).

Iegūtie rezultāti dalījumā pēc vecuma liecina, ka gan sievietes, gan vīrieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem, biežāk kā pārējo vecumgrupu pārstāvji, norādījuši, ka likumos tiesību ierobežojumi nepastāv, bet praktiski ierobežojumi reliģiskās piederības dēļ tomēr pastāv. Savukārt atbildi "nav tiesību ierobežojumu" vidēji biežāk minējuši abu dzimumu grupu pārstāvji vecumā no 35 līdz 44 gadiem, bet vīriešu vidū arī respondenti, kuri ir vecāki par 55 gadiem.

Analizējot atbilžu sadalījumu atkarībā no respondentu izglītības līmeņa, redzams, ka sieviešu auditorijā nozīmīgas atšķirības no kopējiem rādītājiem nav saskatāmas, kamēr vīriešu vidū ar pamata un augstāko izglītību biežāk kā caurmērā pausts viedoklis, ka Latvijā reliģiskās piederības dēļ tiesību ierobežojumi nepastāv (attiecīgi: 62.4% un 62.8%).

Vīriešu vidū – cittautieši biežāk kā latvieši ir minējuši, ka likumos tiesību ierobežojumi nepastāv, bet praktiski ierobežojumi reliģiskās piederības dēļ Latvijā pastāv (attiecīgi: 26.7% un 19.7%). Sieviešu vidū šāda sakarība neatklājas.

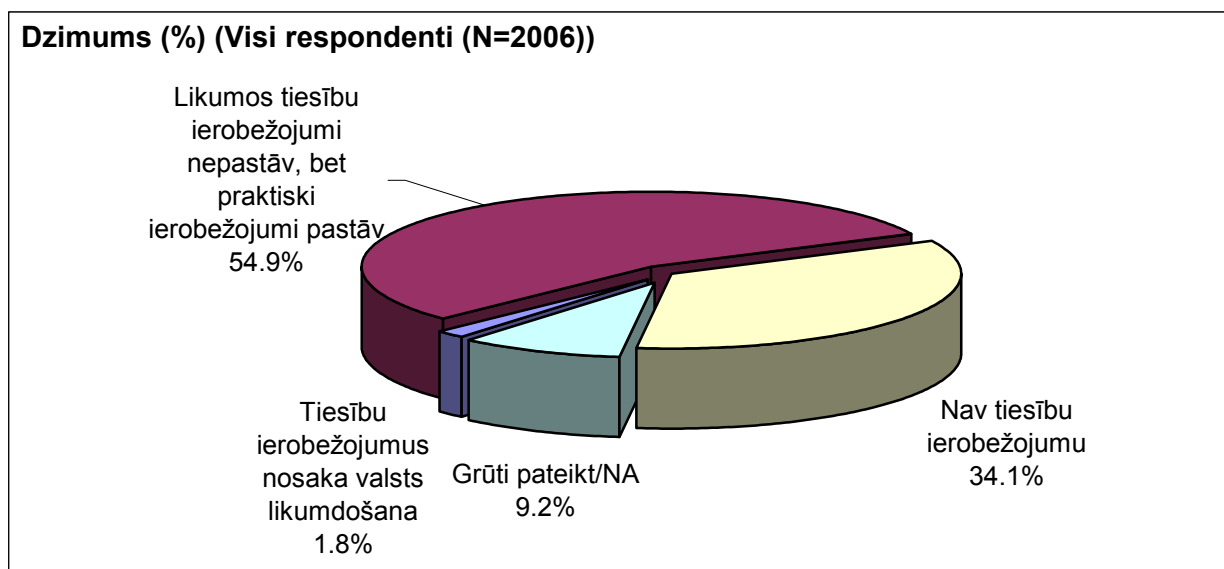
Arī pensionāri un vadītāji, menedžeri abās dzimumu grupās vidēji biežāk atzinuši, ka viņi Latvijā nesaskata tiesību ierobežojumus reliģiskās piederības dēļ, ko sieviešu vidū biežāk kā caurmērā minējušas arī strādnieces. Savukārt skolnieces studentes caurmērā biežāk atzīmējušas, ka juridiski ierobežojumi minētā faktora dēļ nepastāv, bet praktiski gan pastāv. Jāatzīmē, ka gan sieviešu, gan vīriešu auditorijā visbiežāk savu viedokli atturējās paust bezdarbnieki.

To, ka ierobežojumi reliģiskās piederības dēļ Latvijas likumdošanā nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv, vidēji biežāk minējušas Rīgā un Vidzemē dzīvojošās aptaujas dalībnieces (attiecīgi: 26.6% un 27.6%). Savukārt gan sievietes, gan vīrieši Latgalē caurmērā biežāk snieguši atbildi "nav tiesību ierobežojumu" (attiecīgi: 65.3% un 64.3%), jāpiebilst, ka šo atbildi biežāk kā caurmērā izvēlējušas arī zemgalietes (70.2%), bet

vīriešu vidū – Vidzemē dzīvojošie (62.1%). Grūtāk savu viedokli noformulēt bijis kurzemniecēm (atbilde: “grūti pateikt/NA”).

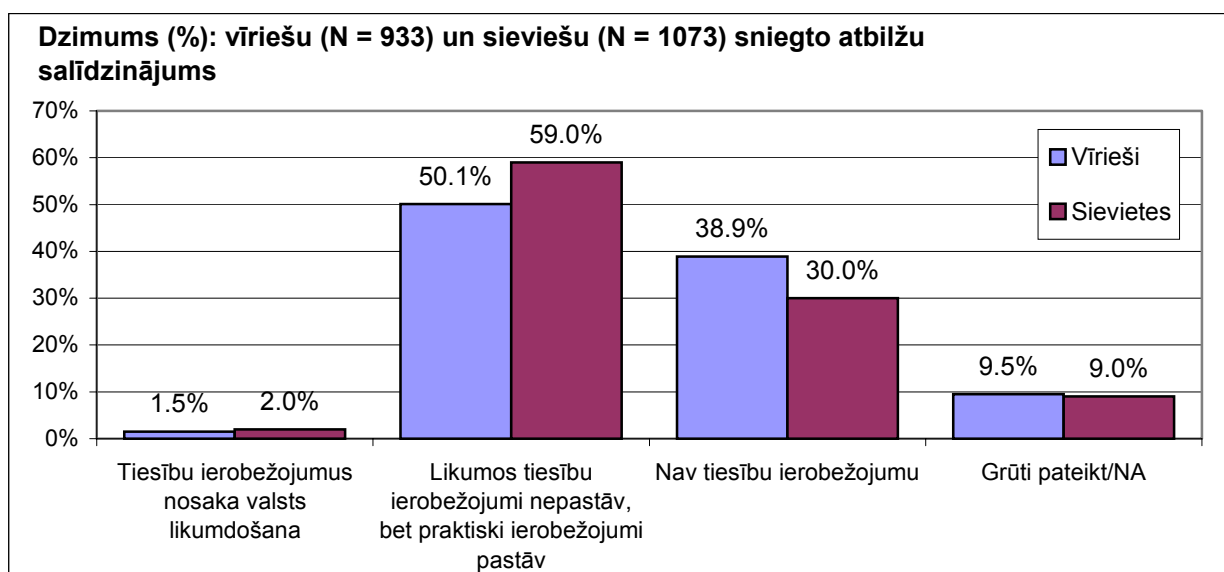
Sieviešu un vīriešu sniegtajās atbildēs atkarībā no apdzīvotās vietas tipa, redzams, ka Latvijas pilsētās (ne Rīgā) dzīvojošās aptaujas dalībnieces vidēji biežāk minētā faktora dēļ tiesību ierobežojumus Latvijā nesaskata (61.6%). Savukārt to, ka likumos tiesību ierobežojumi reliģiskās piederības dēļ nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv, biežāk kā caurmērā atzinuši lauku apvidos dzīvojošie vīrieši (26.3%).

2. Dzimums

Kā liecina grafikā atspoguļotie rezultāti, nedaudz vairāk kā puse (54.9%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju ir pauduši viedokli, ka likumos tiesību ierobežojumi dzimuma dēļ nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv. Savukārt trešdaļa aptaujas dalībnieku ir piekrituši apgalvojumam, ka Latvijā minētā faktora dēļ nav ierobežojumu (34.1%). Salīdzinoši ļoti neliels skaits respondentu (1.8%) uzskata, ka ierobežojumus nosaka valsts likumdošana.

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu paustie uzskati par ierobežojumiem Latvijā dzimuma dēļ.

Kā redzams, sievietes biežāk kā vīrieši ir norādījušas, ka likumos tiesību ierobežojumi dzimuma dēļ nepastāv, bet praktiski ierobežojumi pastāv (attiecīgi: 59.0% un 50.1%). Savukārt vīriešu vidū salīdzinoši biežāk pausts uzskats, ka minētā faktora dēļ Latvijā tiesību ziņā ierobežojumu nav (38.9%). Šādu atbildi atzīmējušas 30.0% aptaujāto sieviešu.

Aplūkojot iegūtos rezultātus sīkākās sociāldemogrāfiskajās grupās, redzams, ka gados visjaunākās aptaujas dalībnieces (15 – 24 g.v.) vidēji biežāk atzinušas, ka Latvijas likumdošana nenosaka ierobežojumus dzimuma dēļ, bet praktiski tie tomēr pastāv (65.4%), bet vīriešu auditorijā šī atbilde visbiežāk norādīta vecumgrupā no 25 līdz 34 gadiem (53.6%). To, ka minētā faktora dēļ Latvijā ierobežojumi nepastāv abās dzimumu grupās biežāk kā caurmērā atzinuši aptaujātie vecumā virs 55 gadiem (sievietes: 34.5%, vīrieši: 45.5%). Jāpiebilst, ka atbildi: “*nav tiesību ierobežojumu*” caurmērā biežāk sniegušas arī aptaujas dalībnieces vecumā no 25 līdz 44 gadiem (~31.7%).

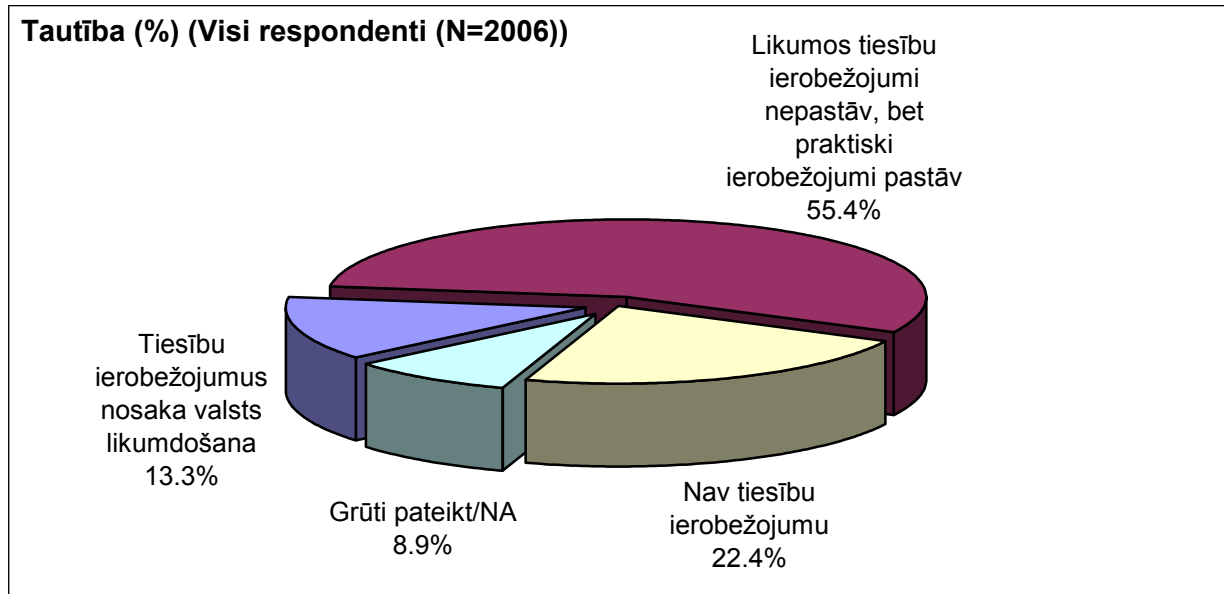
Sieviešu auditorijā vērojama sakarība, ka respondentes ar augstāku izglītības līmeni biežāk tiecas norādīt, ka likumos tiesību ierobežojumi nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv. Aplūkojot vīriešu sniegto atbilžu sadalījumu, redzams, ka paaugstinoties aptaujāto izglītības līmenim biežāk minēta atbilde: “*nav tiesību ierobežojumu*”.

To, ka Latvijā likumdošana nenosaka tiesību ierobežojumus dzimuma dēļ, bet praktiski tie tomēr pastāv, vidēji biežāk uzskata privātajā sektorā nodarbinātās sievietes (63.1%), bet vīriešu vidū – valsts sektorā strādājošie aptaujas dalībnieki (53.3%).

Atbilžu sadalījums dažādos Latvijas reģionos liecina, ka gan sievietes, gan vīrieši Rīgā vidēji biežāk izteikuši viedokli, ka lai gan likumos tiesību ierobežojumi dzimuma dēļ nepastāv, praktiski tie tomēr pastāv (attiecīgi: 66.9% un 57.1%), jāpiebilst, ka šī atbilde caurmērā biežāk minēta arī Kurzemē dzīvojošo vīriešu vidū (55.0%). Savukārt tiesību ierobežojumus dzimuma dēļ Latvijā vidēji biežāk nesaskata vidzemnieki abās dzimumu grupās, bet sievietes – arī Zemgalē un Latgalē.

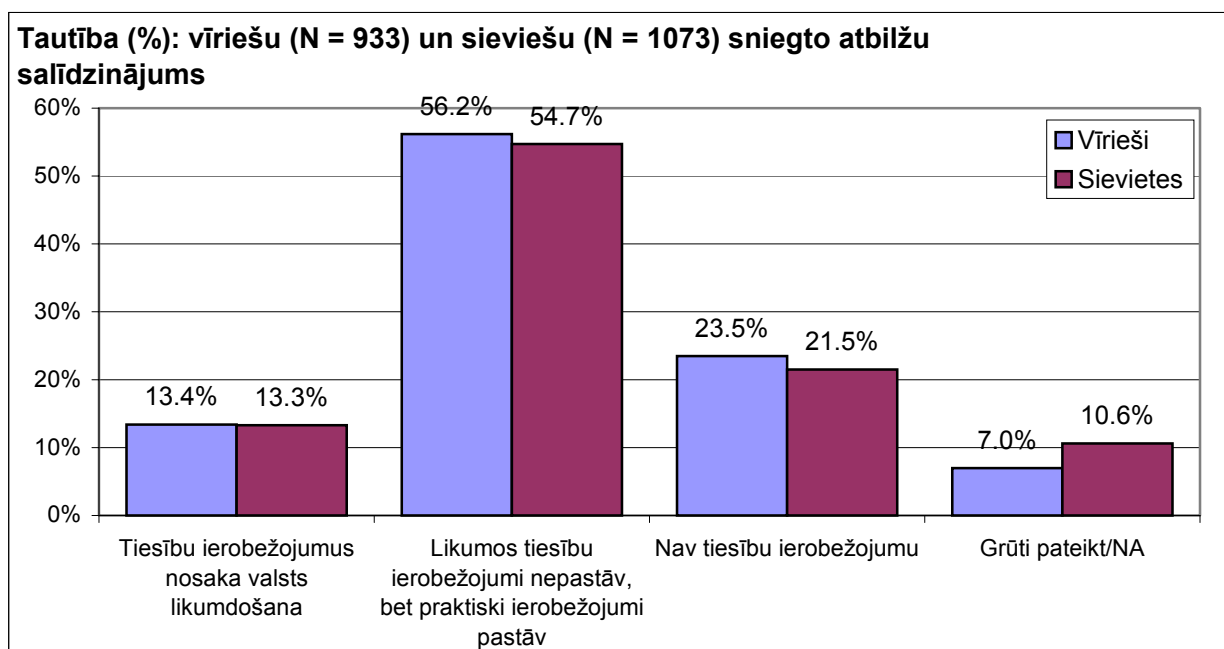
Atbildi: “*nav tiesību ierobežojumu*” biežāk kā caurmērā minējuši lauku iedzīvotāji gan sieviešu, gan vīriešu vidū (sievietes: 35.1%, vīrieši: 43.2%). Jāpiebilst, ka sievietēm laukos ir bijis grūtāk arī sniegt konkrētu atbildi uz šo jautājumu (12.6%).

3. Tautība

Dati liecina, ka aptuveni piektdaļa aptaujāto Latvijas iedzīvotāju atzinuši, ka Latvijā tiesību ierobežojumi tautības dēļ nepastāv (22.4%). Turpretī vairāk kā puse respondentu minējuši, ka lai gan likumos ierobežojumi nepastāv, praktiski tie tomēr pastāv. Jāatzīmē, ka uzskatu, ka tiesību ierobežojumus nosaka valsts likumdošana, pauduši 13.3% aptaujas dalībnieku.

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu paustie uzskati par ierobežojumiem Latvijā tautības dēļ.

Kā redzams, sieviešu un vīriešu sniegtajās atbildēs būtiskas atšķirības nav vērojamas, tomēr jāatzīmē, ka nedaudz biežāk kā vīrieši uz jautājumu konkrētu atbildi nav sniegušas sievietes (attiecinīgi: 7.0% un 10.6%).

Aplūkojot atbildes sīkākās grupās atsevišķi sieviešu un vīriešu auditorijā, redzams, ka gados visjaunākie aptaujas dalībnieki (15 – 24 g.v.) abās dzimumu grupās biežāk kā pārējo vecumu grupu pārstāvji ir pauduši uzskatu, ka tiesību ierobežojumus

tautības dēļ nosaka valsts likumdošana. Turpretī to, ka likumos tiesību ierobežojumi minētā faktora dēļ nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv, vienlīdz bieži atzinušas sievietes un vīrieši vecumā no 35 līdz 44 gadiem (attiecīgi: 61.2% un 61.2%), jāpiebilst, ka sieviešu vidū - arī aptaujātās vecumgrupā no 35 līdz 44 gadiem (57.9%). Atbildi: “*nav tiesību ierobežojumi*” snieguši abu dzimumu grupu pārstāvji, kuri vecāki par 55 gadiem.

Sieviešu un vīriešu sniegtajās atbildēs atkarībā no tautības, vērojams, ka citu tautību pārstāvji abās dzimumu grupās biežāk kā latvieši pauduši uzskatu, ka likumos tiesību ierobežojumi tautības dēļ nepastāv, bet praktiski ierobežojumi pastāv. Turpretī latvieši biežāk kā cittautieši tiesību ierobežojumus minētā faktora dēļ Latvijā nesaskata.

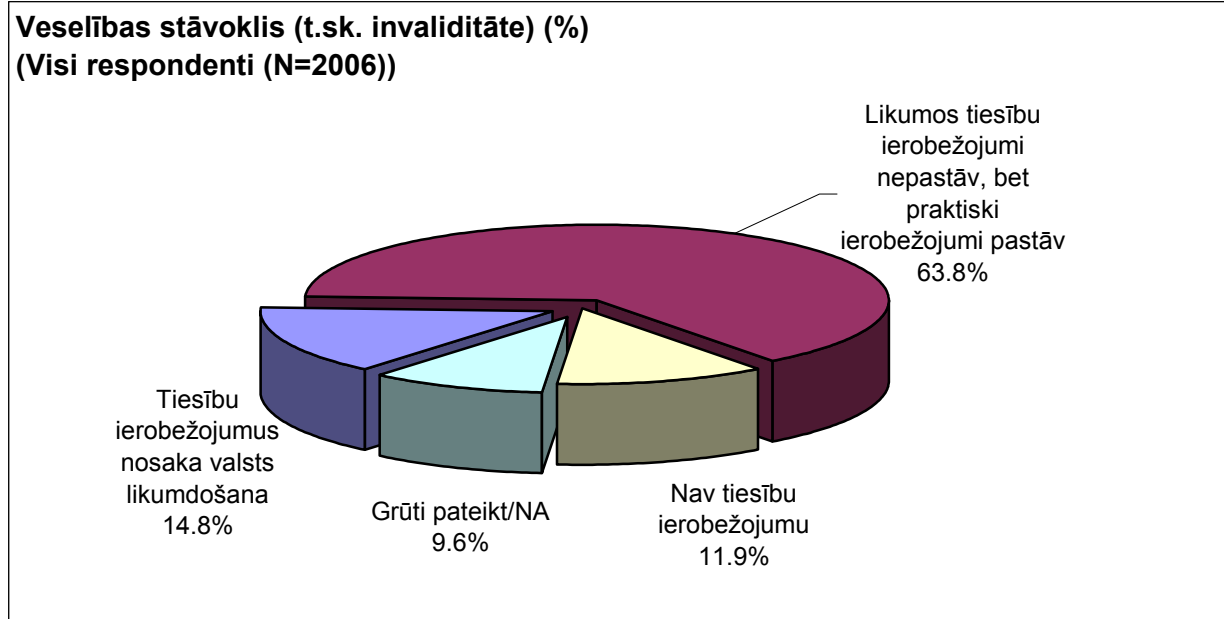
Jāsaka, ka sieviešu un vīriešu auditorijā respondenti bez LR pilsonības biežāk kā LR pilsoņi ir norādījuši gan to, ka tiesību ierobežojumus nosaka valsts likumdošana, gan arī to, ka likumos tiesību ierobežojumi tautības dēļ nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv.

Nedaudz biežāk kā caurmērā viedokli, ka Latvijā tautības dēļ ierobežojumi tiesību ziņā nepastāv, pauduši valsts sektorā strādājošie vīrieši (27.1%). Sieviešu atbildēs atkarībā no nodarbinātības sfēras nozīmīgas atšķirības nav saskatāmas.

Atbilžu sadalījums dažādos Latvijas reģionos liecina, ka vīrieši Kurzemē visbiežāk norādījuši, ka ierobežojumus tiesību ziņā nosaka valsts likumdošana (19.6%). Savukārt abu dzimumu pārstāvji Latgalē vidēji biežāk domā, ka likumos tiesību ierobežojumi tautības dēļ nepastāv, bet praktiski tie tomēr pastāv (sievietes: 62.1%, vīrieši: 68.4%). Atbildi: “*nav tiesību ierobežojumu*” biežāk kā caurmērā atzīmējušas gan sievietes, gan vīrieši Vidzemē (attiecīgi: 26.2% un 28.8%), sieviešu vidū – arī zemgalietes (28.3%), bet vīriešu – rīdzenieki (26.8%).

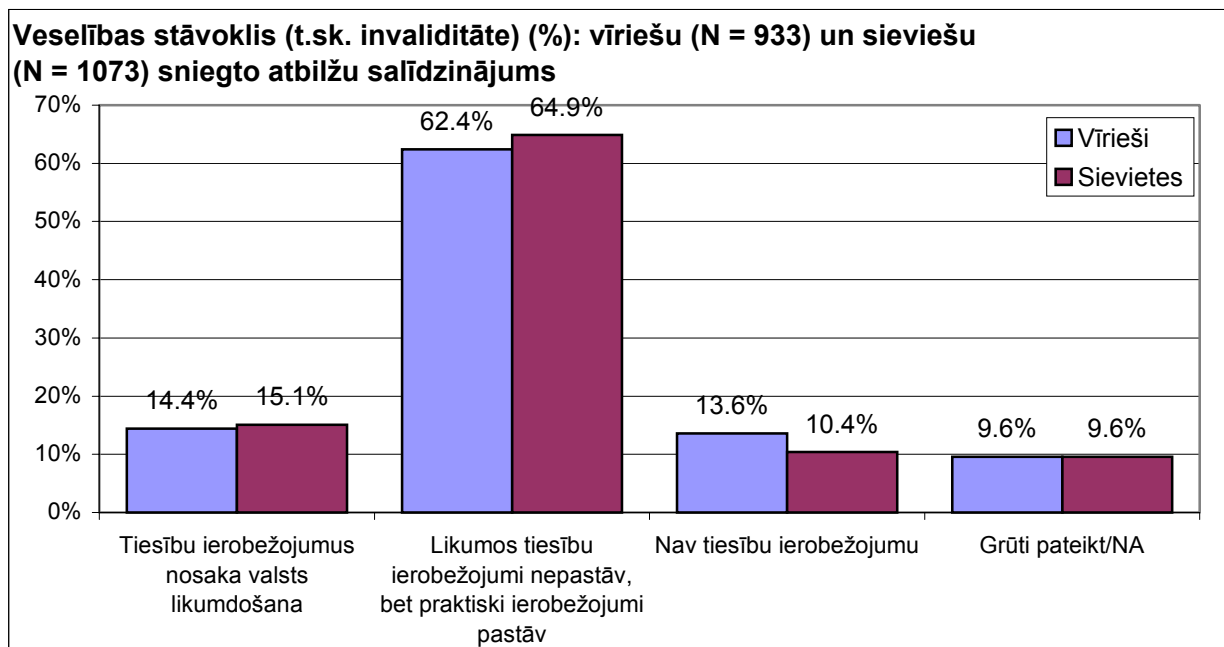
Atkarībā no apdzīvotās vietas tipa (Rīga, cita pilsēta, lauki), redzams, ka rīdzenieces vidēji biežāk uzskata, ka tiesību ierobežojumus nosaka valsts likumdošana (17.5%), bet Rīgā dzīvojošie vīrieši tautības dēļ Latvijā ierobežojumus nesaskata (26.8%). Jāpiebilst, ka atbildi: “*nav tiesību ierobežojumi*” biežāk kā caurmērā sniegušas arī lauku iedzīvotājas (25.2%).

4. Veselības stāvoklis (t.sk. invaliditāte)

Kā redzams, lielākā daļa aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (63.8%) ir norādījuši, ka likumos tiesību ierobežojumi veselības stāvokļa dēļ nepastāv, bet praktiski tie tomēr pastāv. Savukārt 14.8% respondentu uzskata, ka ierobežojumus nosaka valsts likumdošana. Jāatzīmē, ka katrs desmitais aptaujas dalībnieks ir atzinis, ka minētā faktora dēļ Latvijā ierobežojumi tiesību ziņā nepastāv (11.9%).

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu paustie uzskati par tiesību ierobežojumiem Latvijā veselības stāvokļa dēļ.

Grafikā atspoguļotie rezultāti liecina, ka sieviešu un vīriešu viedoklis šajā jautājumā neatšķiras. Abu dzimumu grupu pārstāvji visbiežāk norādījuši, ka lai gan likumos ierobežojumi tiesību ziņā nepastāv, praktiski ierobežojumi veselības stāvokļa dēļ Latvijā tomēr pastāv (sievietes: 64.9%, vīrieši: 62.4%). Lai gan atšķirības nav būtiskas, tomēr jāatzīmē, ka nedaudz biežāk kā sievietes viedokli, ka tiesību

ierobežojumi veselības stāvokļa dēļ nepastāv, pauduši vīrieši (attiecīgi: 10.4% un 13.6%).

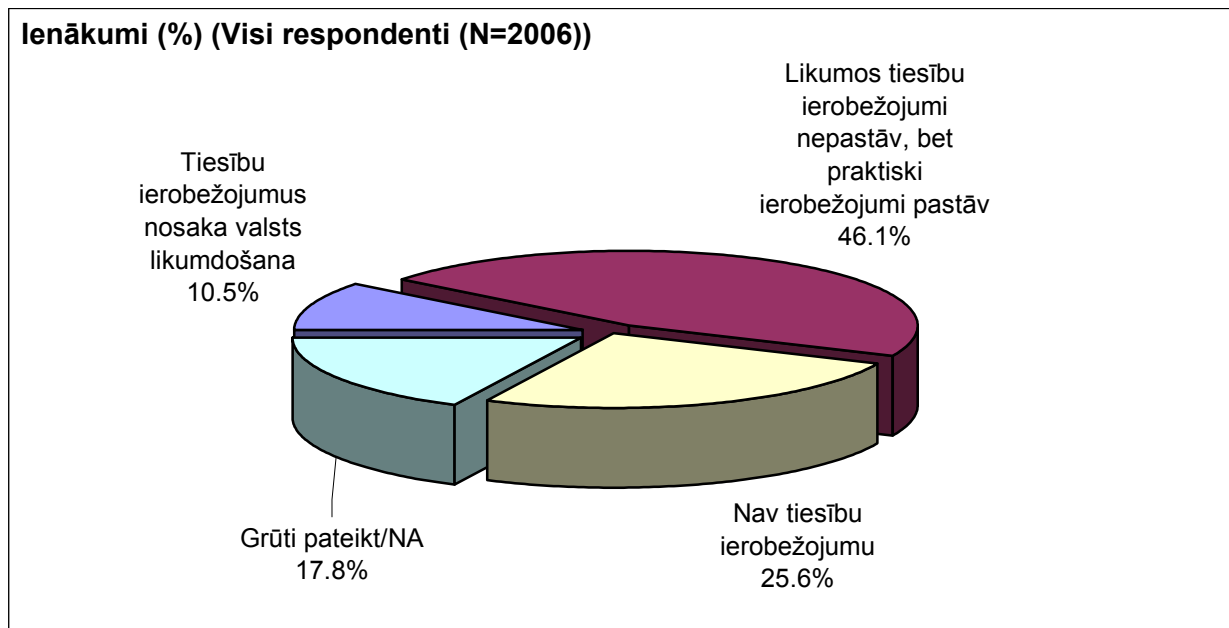
Latvijas iedzīvotāju sniegtajās atbildēs dalījumā pēc vecuma, redzams, ka viedokli, ka tiesību ierobežojumus nosaka valsts likumdošana, vidēji biežāk paudušas respondentes vecumā no 25 līdz 34 gadiem (18.6%), bet vīriešu vidū – gados visjaunākie aptaujas dalībnieki (15 – 24 g.v.) (18.3%). Gan sieviešu, gan vīriešu auditorijā aptaujātie vecumā no 35 līdz 44 gadiem biežāk kā caurmērā minējuši, ka likumos tiesību ierobežojumi veselības stāvokļa dēļ nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv (attiecīgi: 69.7% un 68.9%), jāsaka, ka sieviešu vidū šo atbildi caurmērā biežāk minējušas arī respondentes vecumgrupā no 45 līdz 54 gadiem (68.2%).

To, ka likumos tiesību ierobežojumi nepastāv, bet praktiski tie tomēr pastāv, vidēji biežāk norādījušas privātajā sektorā nodarbinātās sievietes (70.8%). Jāatzīmē, ka uz jautājumu grūtāk bijis atbildēt nestrādājošām sievietēm (atbilde: “grūti pateikt/NA”) (13.0%).

Jāatzīmē, ka Kurzemes iedzīvotāji (gan sievietes, gan vīrieši) biežāk kā caurmērā ir norādījuši, ka tiesību ierobežojumus nosaka valsts likumdošana (attiecīgi: 21.1% un 31.3%), ko vidēji biežāk atbalsta arī Latgalē dzīvojošie vīrieši. Savukārt uzskatu, ka juridiski ierobežojumi veselības stāvokļa dēļ nepastāv, bet praktiski gan pastāv, caurmērā biežāk pauduši abu dzimumu grupu pārstāvji Vidzemē (sievietes: 69.3%, vīrieši: 72.9%), sieviešu vidū – arī Zemgales iedzīvotājas (70.7%). Viņas arī vidēji biežāk minējušas atbildi: “nav tiesību ierobežojumu” (16.8%).

To, ka tiesību ierobežojumus veselības stāvokļa dēļ nosaka Latvijas likumdošana, caurmērā biežāk norādījušas Latvijas pilsētās (ne Rīgā) dzīvojošās sievietes (18.3%). Savukārt vīriešu auditorijā viedokli, ka likumos ierobežojumi tiesību ziņā nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv, vidēji biežāk pauduši lauku iedzīvotāji (69.5%).

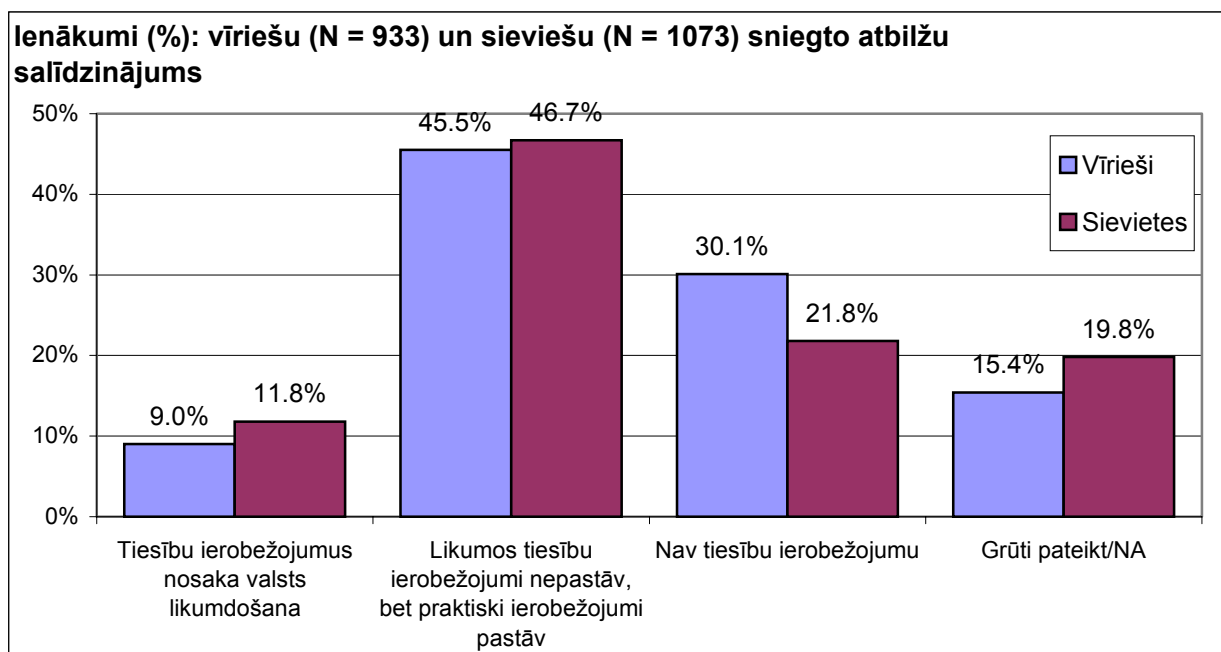
5. Ienākumi

Kā redzams, lielākā daļa aptaujāto Latvijas iedzīvotāju izteikuši viedokli, ka likumos tiesību ierobežojumi ienākumu dēļ nepastāv, bet praktiski ierobežojumi pastāv (46.1%). Savukārt ierobežojumus minētā faktora dēļ Latvijā nesaskata ceturtdaļa

(25.6%) respondentu. Bet katrs desmitais aptaujas dalībnieks uzskata, ka tiesību ierobežojumus nosaka valsts likumdošana (10.5%). Jāpiebilst, ka salīdzinoši liels ir uz šo jautājumu neatbildējušo skaits (17.8%).

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu paustie uzskati par ierobežojumiem Latvijā ienākumu dēļ.

Dati liecina, ka vīrieši biežāk kā sievietes ir atzinuši, ka Latvijā ierobežojumi ienākumu dēļ nepastāv (attiecīgi: 30.1% un 21.8%). Savukārt uz jautājumu nedaudz biežāk kā vīrieši atbildi nav sniegušas sievietes (atbilde: “*grūti pateikt/NA*”) (attiecīgi: 15.4% un 19.8%).

Aplūkojot atbildes sīkākās grupās atsevišķi sieviešu un vīriešu auditorijās, redzams, ka gados visjaunākās aptaujas dalībnieces (15 – 24 g.v.) vidēji biežāk norādījušas, ka tiesību ierobežojumus ienākumu dēļ nosaka valsts likumdošana (17.3%). Jāsaka, ka viņas arī biežāk sniegušas atbildi: “*nav tiesību ierobežojumu*” (26.4%), kam biežāk kā caurmērā piekritušas arī gados vecākās aptaujas dalībnieces (virs 55 gadiem) (28.3%), bet vīriešu vidū – respondenti, kas ir vecāki par 45 gadiem (~35.3%). Jāatzīmē, ka sievietes vecumgrupā no 25 līdz 54 gadiem vidēji biežāk paudušas uzskatu, ka likumos tiesību ierobežojumi ienākumu dēļ nepastāv, bet praktiski tie tomēr pastāv (~51.5%).

Sieviešu auditorijā vērojama sakarība, ka aptaujas dalībnieces ar augstāku izglītības līmeni, biežāk tiecas norādīt, ka likumos tiesību ierobežojumi ienākumu dēļ nepastāv, bet praktiski ierobežojumi pastāv. Savukārt atbildi: “*nav tiesību ierobežojumu*” vidēji biežāk sniegušas respondentes ar pamata izglītību (25.2%), bet vīriešiem šajā izglītības grupā ir bijis grūtāk savu atbildi noformulēt (atbilde: “*grūti pateikt/NA*”) (18.7%).

Uzskatu, ka Latvijā tiesību ierobežojumi ienākumu dēļ nepastāv, biežāk paudušas latvietes kā cittautietes (attiecīgi: 24.0% un 18.7%). Jāpiebilst, ka vīriešu auditorijā šāda sakarība neatklājas.

Atkarībā no respondentu pilsonības statusa, redzams, ka gan sieviešu, gan vīriešu vidū respondenti bez LR pilsonības biežāk kā LR pilsoņi ir minējuši, ka likumos tiesību ierobežojumi ienākumu dēļ nepastāv, bet praktiski tie tomēr pastāv.

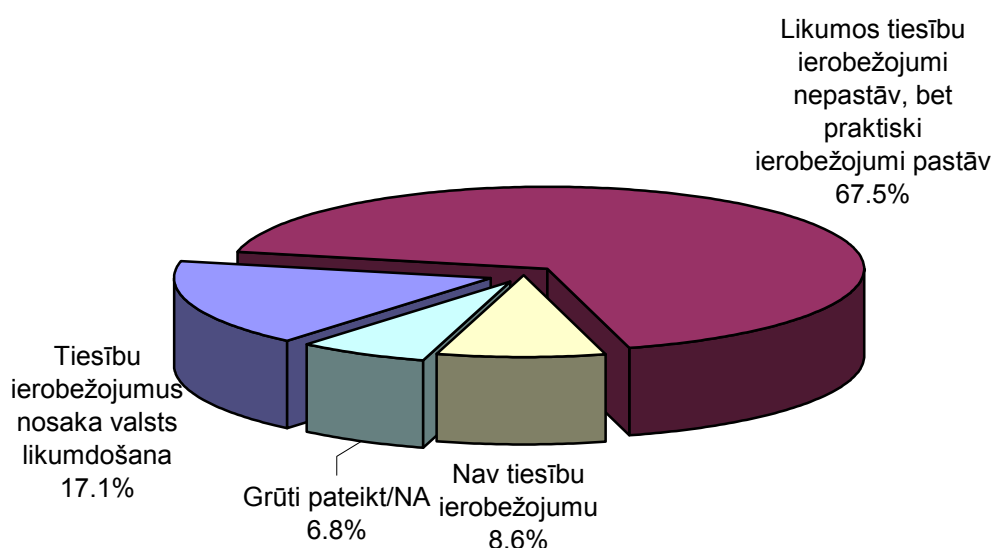
Vidēji biežāk šādu atbildi sniegušas arī privātajā sektorā nodarbinātās sievietes un vīrieši. Interesanti atzīmēt, ka nestrādājošās sievietes biežāk kā caurmērā norādījušas, ka ienākumu dēļ tiesību ierobežojumi Latvijā nepastāv (26.3%).

Rezultātu analīzē atkarībā no aptaujāto ienākumu līmeņa, redzams, ka abu dzimumu grupu pārstāvji ar vidējiem ienākumiem no Ls85 līdz Ls126 uz vienu ģimenes locekli mēnesī atzīmējuši, ka valsts likumdošana nenosaka ierobežojumus ienākumu dēļ, bet praktiski tie tomēr pastāv (sievietes: 51.7%, vīrieši: 51.8%). Šādu atbildi sniegušas arī sievietes ar augstu vidējo ienākumu līmeni ģimenē (virs Ls127) (61.2%).

Atbilžu sadalījums dažādos Latvijas reģionos liecina, ka sievietes Rīgā biežāk kā caurmērā uzskata, ka ierobežojumus tiesību ziņā nosaka valsts likumdošana (16.0%). Turpretī to, ka juridiski tiesību ierobežojumi ienākumu dēļ nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv, vidēji biežāk minējušas gan sievietes, gan vīrieši Kurzemē (attiecīgi: 57.8% un 56.2%). Jāsaka, ka vidzemnieki abās dzimumu grupās caurmērā biežāk ir atbalstījuši viedokli, ka Latvijā nav tiesību ierobežojumi ienākumu dēļ (sievietes: 25.1%, vīrieši: 36.8%), sieviešu vidū šo atbildi vidēji biežāk sniegušas arī Zemgales pārstāves (31.5%).

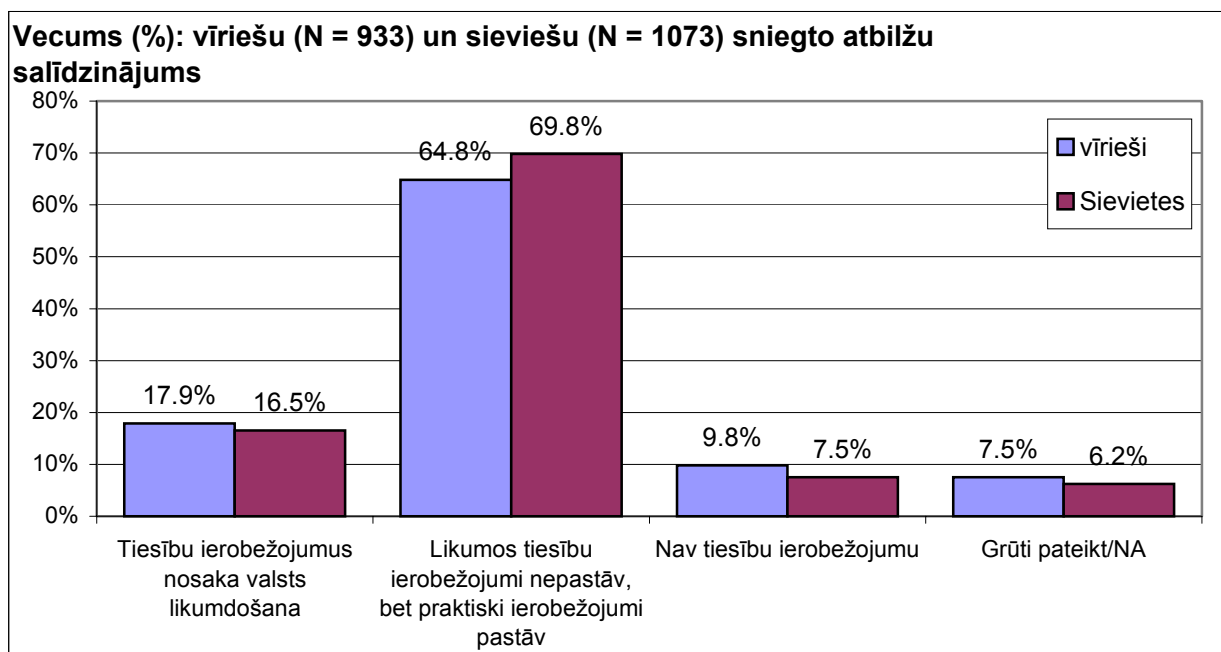
6. Vecums

Vecums (%) (Visi respondenti (N=2006))

Kā liecina grafikā atspoguļotie rezultāti, lielākā daļa Latvijas iedzīvotāju ir minējuši, ka likumos tiesību ierobežojumi vecuma dēļ nepastāv, bet praktiski tie tomēr pastāv (67.5%). Savukārt 17.1% respondentu norādījuši, ka ierobežojumus tiesību ziņā nosaka valsts. Jāsaka, ka salīdzinoši neliels ir Latvijas iedzīvotāju skaits, kuri uzskata, ka minētā faktora dēļ tiesību ierobežojumi Latvijā nepastāv (8.6%).

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu paustie uzskati par tiesību ierobežojumiem Latvijā vecuma dēļ.

Kā redzams, viedokli, ka likumos tiesību ierobežojumi vecuma dēļ nepastāv, bet praktiski ierobežojumi tomēr pastāv, nedaudz biežāk kā vīrieši ir atbalstījušas sievietes (attiecīgi: 64.8% un 69.8%).

Sieviešu un vīriešu sniegtās atbildes dalījumā pēc vecuma liecina, ka viedoklim, ka tiesību ierobežojumus vecuma dēļ nosaka valsts likumdošana vidēji biežāk piekrituši gados visjaunākie aptaujas dalībnieki (15 – 24 g.v.) abās vecuma grupās (sievietes: 27.7%, vīrieši: 21.6%), vīriešu vidū - arī respondenti vecumgrupā no 25 līdz 34 gadiem (22.2%). Turpretī sievietes un vīrieši vecumā no 35 līdz 44 gadiem biežāk kā caurmērā norādījuši, ka juridiski tiesību ierobežojumi vecuma dēļ nepastāv, bet praktiski tie tomēr pastāv (attiecīgi: 74.2% un 70.3%). Sieviešu vidū šim uzskatam piekritušas arī respondentes vecumā no 45 līdz 54 gadiem (75.1%).

Jāatzīmē, ka vīrieši ar pamata izglītību vidēji biežāk tiesību ierobežojumus vecuma dēļ Latvijā nesaskata (13.2%), bet sievietes šajā izglītības grupā uz minēto jautājumu biežāk kā caurmērā nav sniegušas konkrētu atbildi (atbilde: "grūti pateikt/NA") (12.7%).

Vērojams, ka cittautietes biežāk kā latvietes paudušas uzskatu, ka likumos tiesību ierobežojumi vecuma dēļ nepastāv, bet praktiski ierobežojumi pastāv (attiecīgi: 73.0% un 67.4%).

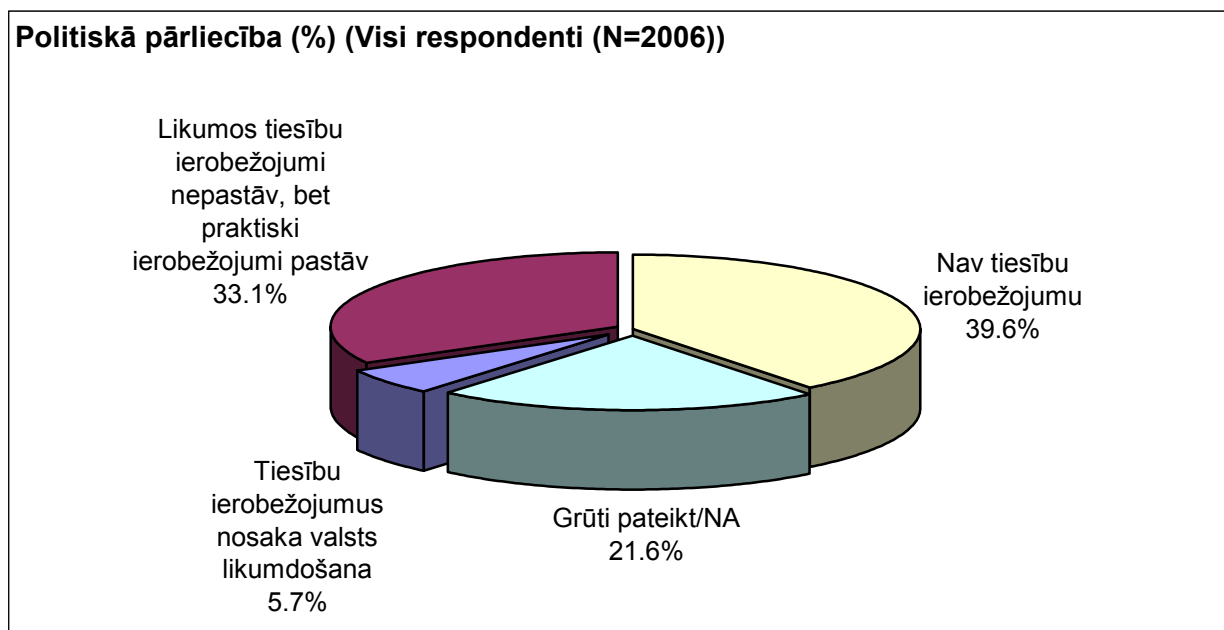
Jāatzīmē, ka atbilžu sadalījuma atkarībā no tā, vai respondentam ir vai nav LR pilsonība, saskatāma līdzīga sakarība kā tautību grupās.

Gan valsts, gan privātajā sektorā nodarbinātās sievietes nedaudz biežāk kā vidēji atbalstījušas viedokli, ka juridiski tiesību ierobežojumi vecuma dēļ nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv (attiecīgi: 73.0% un 73.7%). Jāpiebilst, ka vīriešu sniegtajās atbildēs atkarībā no nodarbinātības sfēras, nozīmīgas atšķirības no kopējiem rādītājiem nav saskatāmas.

To, ka tiesību ierobežojumus vecuma dēļ nosaka valsts likumdošana, vidēji biežāk atzinuši vīrieši Rīgā un Latgalē (attiecīgi: 21.3% un 23.5%). Savukārt Zemgalē

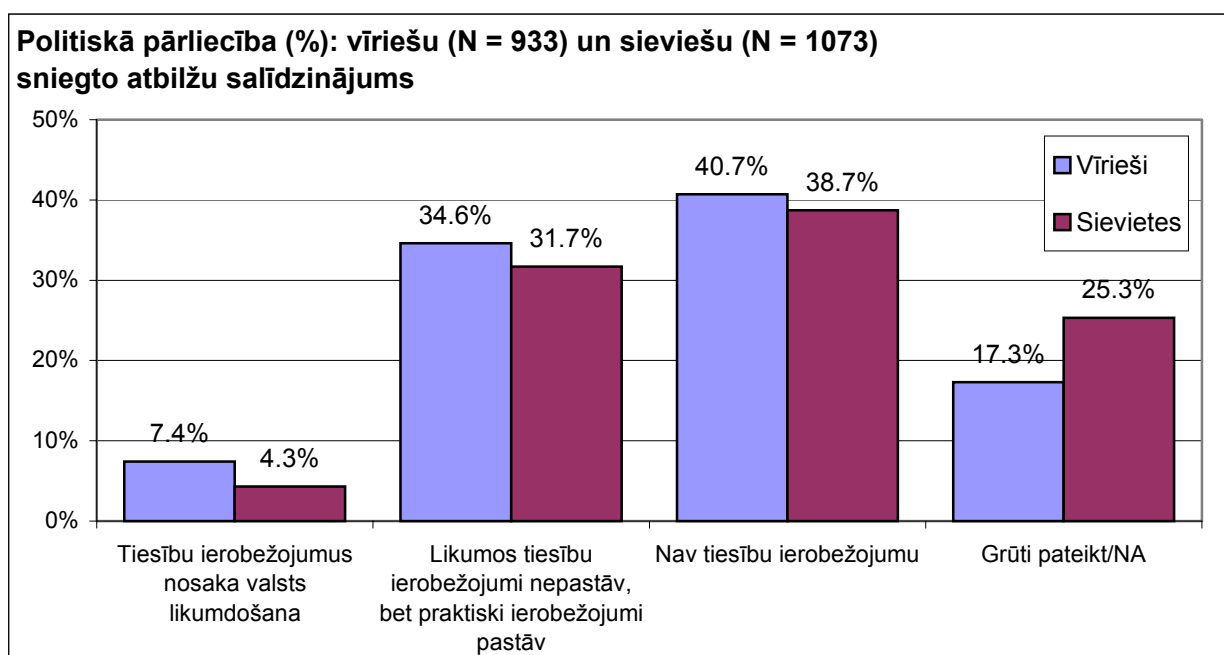
dzīvojošie vīrieši caurmērā biežāk atzīmējuši atbildi: “nav tiesību ierobežojumu” (12.9%).

7. Politiskā pārliecība

Kā redzams, visbiežāk Latvijas iedzīvotāji pauduši viedokli, ka politiskās pārliecības dēļ Latvijā nav tiesību ierobežojumu (39.6%). Savukārt katrs trešais aptaujas dalībnieks ir norādījis, ka lai gan likumos tiesību ierobežojumi minētā faktora dēļ nepastāv, praktiski tie tomēr pastāv (33.1%). Jāpiebilst, ka salīdzinoši liels ir uz jautājumu neatbildējušo skaits (atbilde: “grūti pateikt/NA”) (21.6%).

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu paustie uzskati par tiesību ierobežojumiem Latvijā politiskās pārliecības dēļ.

Dati liecina, ka vīrieši relatīvi biežāk kā sievietes ir atzīmējuši, ka tiesību ierobežojumus politiskās pārliecības dēļ nosaka valsts likumdošana (attiecīgi: 7.4% un

4.3%), kā arī to, ka likumos tiesību ierobežojumi pastāv, bet praktiski tomēr nepastāv (attiecīgi: 34.6% un 31.7%). Var konstatēt, ka katra ceturkā aptaujas dalībniece nav varējusi sniegt konkrētu atbildi uz minēto jautājumu (25.3%), kamēr vīriešu vidū atbildi nav snieguši 17.3% respondentu.

Analizējot atbildes sīkākās grupās atsevišķi sieviešu un vīriešu auditorijās, redzams, ka viedokli, ka juridiski tiesību ierobežojumi politiskās pārliecības dēļ nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv, vidēji biežāk atbalstījuši vīrieši vecumgrupās no 15 līdz 24 gadiem (39.6%) un no 35 līdz 44 gadiem (39.2%). Savukārt minētā faktora dēļ ierobežojumus Latvijā nesaskata respondenti, kuri vecāki par 55 gadiem (47.8%). Jāsaka, ka sieviešu vidū dalījumā pēc vecuma būtiskas atšķirības nav vērojamas.

Abās dzimumu grupās vērojama sakarība, ka respondenti ar augstāku izglītības līmeni biežāk tiecas norādīt gan to, ka likumos tiesību ierobežojumi nepastāv, bet praktiski ierobežojumi politiskās pārliecības dēļ pastāv, gan arī to, ka ierobežojumus tiesību ziņā nosaka valsts likumdošana. Pretēja tendence ir saskatāma vīriešu vidū, kuri norādījuši atbildi: "*nav tiesību ierobežojumu*" – šo viedokli atbalstījušo vairāk ir aptaujāto vidū ar zemāku izglītības līmeni.

Jāatzīmē, ka citu tautību pārstāvji gan sieviešu, gan vīriešu vidū biežāk kā latvieši ir minējuši, ka valsts likumdošana tiesību ierobežojumus politiskās pārliecības dēļ nenosaka, bet praktiski tie tomēr pastāv. Savukārt latvieši abās dzimumu grupās biežāk kā cittautieši uzskata, ka Latvijā minētā faktora dēļ tiesību ierobežojumi nav saskatāmi.

Kā liecina atbilžu sadalījums atkarībā no nodarbinātības sektora, viedokli, ka juridiski tiesību ierobežojumi politiskās pārliecības dēļ nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv, caurmērā biežāk paudušas sievietes privātajā sektorā (37.6%). Savukārt nestrādājošie vīrieši biežāk kā vidēji atzinuši, ka Latvijā minētā faktora dēļ ierobežojumi nepastāv (44.0%).

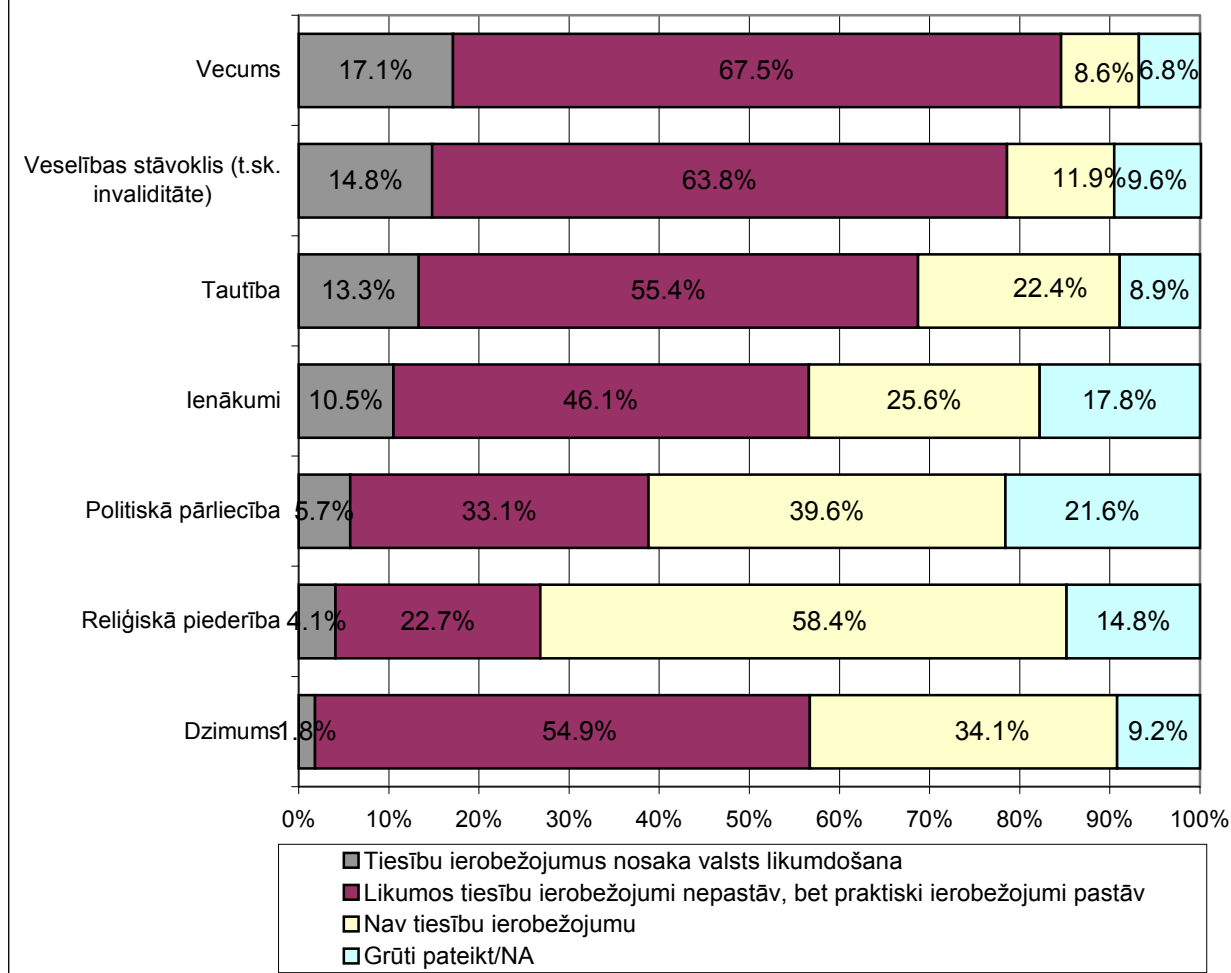
Sieviešu un vīriešu auditorijās vadītāji (-as), menedžeri (-es), sieviešu vidū arī speciālistes, bet vīriešu – ierēdņi, darbinieki valsts, pašvaldības iestādēs visbiežāk norādījuši, ka likumos tiesību ierobežojumi politiskās pārliecības dēļ nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv. Savukārt atbildi: "*nav tiesību ierobežojumu*" vidēji biežāk snieguši pensionāri abās dzimumu grupās, bet sieviešu auditorijā arī mājsaimnieces un bezdarbnieces.

Aplūkojot iegūtos rezultātus dažādos Latvijas reģionos, var konstatēt, ka Vidzemē dzīvojošie vīrieši biežāk ka caurmērā izteikuši uzskatu, ka praktiski ierobežojumi politiskās pārliecības dēļ pastāv, kaut arī valsts likumdošana ierobežojumus nenosaka (35.3%). Turpretī tiesību ierobežojumus minētā faktora dēļ Latvijā vidēji biežāk nesaskata ne sievietes, ne vīrieši Kurzemē (attiecīgi: 44.1% un 46.2%). Jāpiebilst, ka grūtāk savu atbildi bijis noformulēt latgalietēm (38.3%), bet vīriešu vidū – Zemgales pārstāvjiem (23.0%).

Gan sieviešu, gan vīriešu auditorijā aptaujas dalībnieki Rīgā biežāk kā citās Latvijas pilsētās un laukos norādījuši, ka likumos tiesību ierobežojumi politiskās pārliecības dēļ nepastāv, bet praktiski ierobežojumi tomēr pastāv (attiecīgi: 34.9% un 39.0%). Jāatzīmē, ka citās pilsētās dzīvojošie (sievietes un vīrieši) biežāk nav varējuši sniegt konkrētu atbildi uz minēto jautājumu (atbilde: "*grūti pateikt*") (attiecīgi: 28.6% un 22.8%).

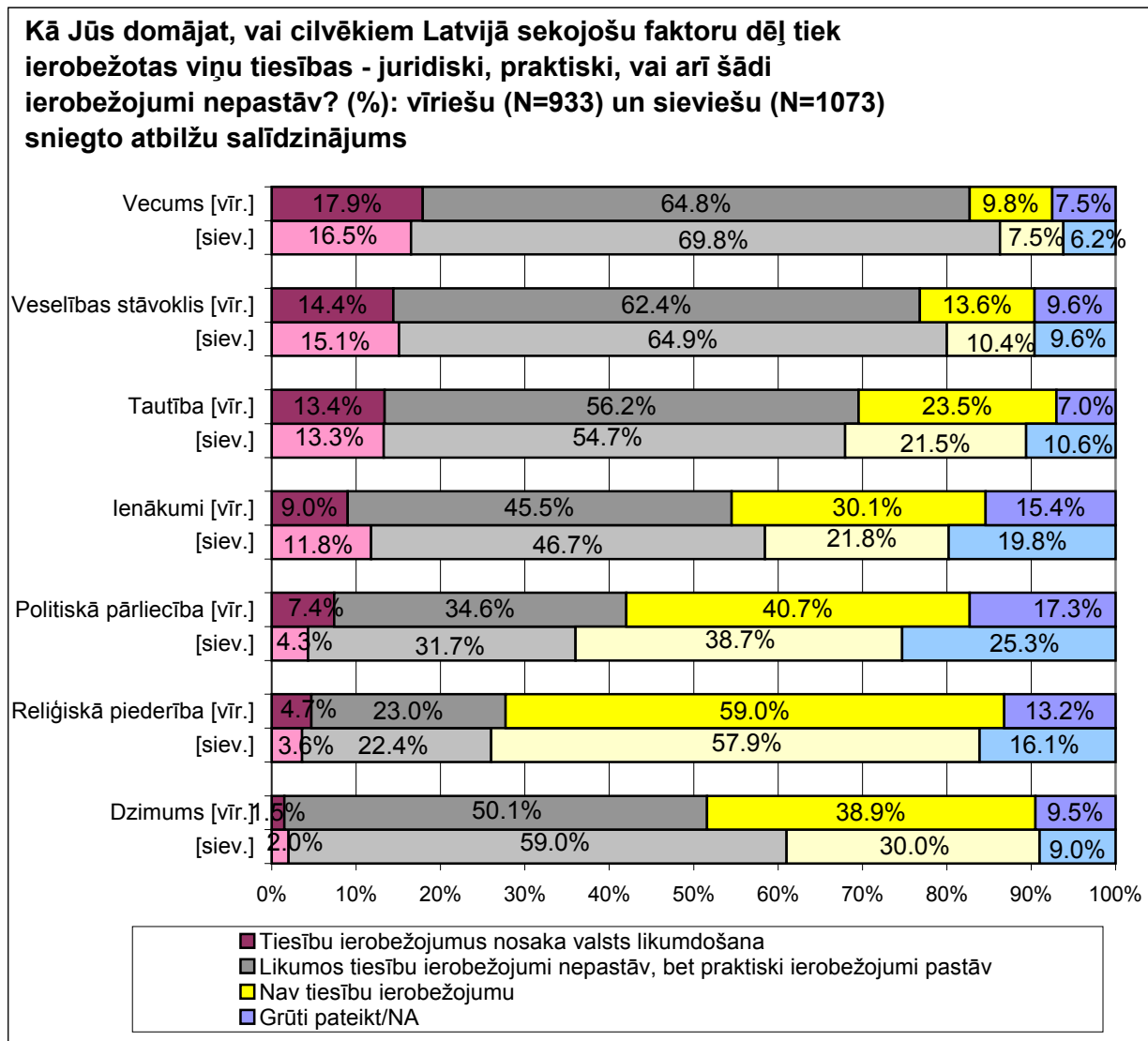
Sekojošā grafikā atspoguļotas Latvijas iedzīvotāju atbildes uz jautājumu: “Kā Jūs domājat, vai cilvēkiem Latvijā sekojošo faktoru dēļ tiek ierobežotas viņu tiesības – juridiski, praktiski, vai arī šādi ierobežojumi nepastāv?”.

Kā Jūs domājat, vai cilvēkiem Latvijā sekojošu faktoru dēļ tiek ierobežotas viņu tiesības - juridiski, praktiski, vai arī šādi ierobežojumi nepastāv? (%) (Visi respondenti (N = 2006))

Kā redzams, vairāk kā puse Latvijas iedzīvotāju ir pauduši viedokli, ka Latvijā praktiski tiesību ierobežojumi pastāv *vecuma* (67.5%), *veselības stāvokļa* (63.8%), *tautības* (55.4%) un *dzimuma* (54.9%) dēļ, kaut arī likumos šādi ierobežojumi nepastāv. Lai gan jāpiebilst, ka, izvērtējot minētos faktorus (izņemot *dzimumu*), aptaujātie salīdzinoši biežāk minējuši arī to, ka ierobežojumi valsts likumdošanā ir noteikti (minējuši vairāk kā 13.0%). Aptaujas rezultāti liecina, ka mazāk kā puse aptaujāto ir norādījuši atbildi: “*likumos tiesību ierobežojumi nepastāv, bet praktiski ierobežojumi pastāv*”, runājot par tādiem faktoriem kā *ienākumi* (46.1%), *politiskā pārliecība* (33.1%) un *reliģiskā piederība* (22.7%), turpretī biežāk atzīts, ka šo faktoru dēļ cilvēku tiesības Latvijā netiek ierobežotas.

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļotas sieviešu un vīriešu sniegtās atbildes uz jautājumu: "Kā Jūs domājat, vai cilvēkiem Latvijā sekojošo faktoru dēļ tiek ierobežotas viņu tiesības – juridiski, praktiski, vai arī šādi ierobežojumi nepastāv?".

Kā liecina grafikā atspoguļotie rezultāti, sievietes, izvērtējot tādus faktorus kā *vecumu* un *dzimumu*, biežāk kā vīrieši ir piekritušas tam, ka likumos tiesību ierobežojumi minēto faktoru dēļ nepastāv, bet praktiski tomēr pastāv. Savukārt vīrieši biežāk kā sievietes ir atzinuši, ka Latvijā tiesību ierobežojumi nav saskatāmi *dzimuma*, *ienākumu* un *veselības stāvokļa* dēļ. Jāatzīst, ka sievietēm bijis grūtāk izteikt savus uzskatus par to, vai cilvēkiem Latvijā *politiskās pārliecības*, *ienākumu* un *tautības* dēļ tiek ierobežotas viņu tiesības (atbilde: "grūti pateikt/NA").

Viedoklis par nepieciešamību risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību noteiktās jomās

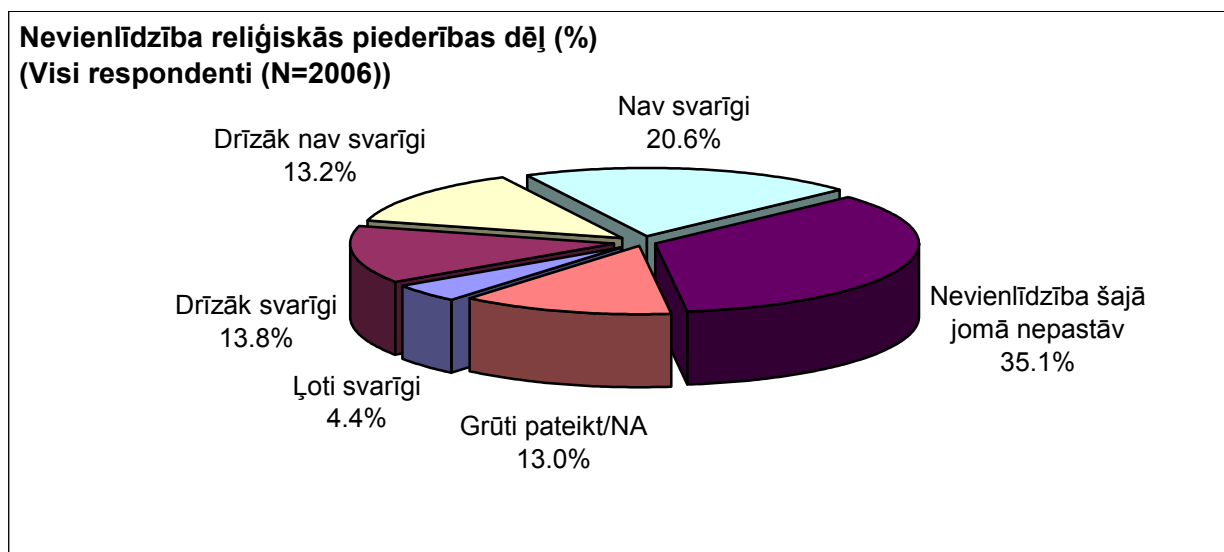
Aptaujas ietvaros Latvijas iedzīvotājiem tika lūgts norādīt, cik svarīgi, pēc viņu domām, šobrīd Latvijā ir risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību sekojošās jomās:

- Nevienlīdzība reliģiskās piederības dēļ;
- Nevienlīdzība dzimuma dēļ;
- Nevienlīdzība tautības dēļ;
- Nevienlīdzība veselības stāvokļa (t.sk. invaliditāte) dēļ;
- Nevienlīdzība ienākumu dēļ;
- Nevienlīdzība vecuma dēļ;
- Nevienlīdzība politiskās pārliecības dēļ.

Savas atbildes respondenti varēja sniegt skalā: “ļoti svarīgi”, “drīzāk svarīgi”, “drīzāk nav svarīgi”, “nav svarīgi” vai norādīt, ka nevienlīdzība šajā jomā nepastāv.

Turpmāk plašāk tiks analizētas gan Latvijas iedzīvotāju, gan arī atsevišķi sievietes un vīrieši sniegtās atbildes uz minēto jautājumu.

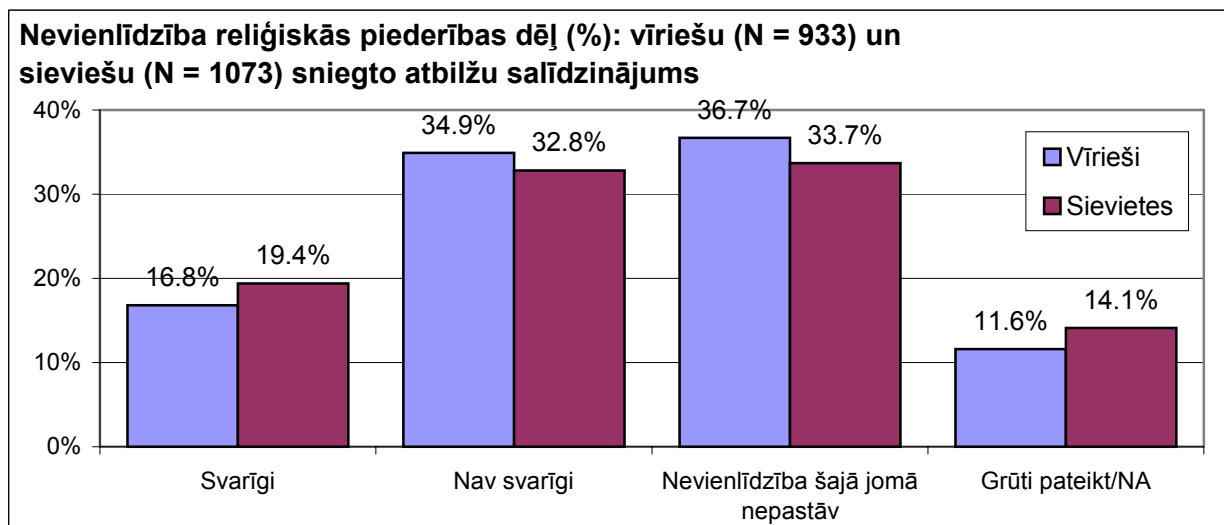
1. Nevienlīdzība reliģiskās piederības dēļ

Kā redzams, kopumā aptuveni piektdaļa (18.2%) Latvijas iedzīvotāju ir norādījuši, ka risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību reliģiskās piederības dēļ, ir svarīgi, no kuriem 4.4% aptaujāto atzīmējuši, ka pat ļoti svarīgi, bet 13.8% - ka tas ir drīzāk svarīgi. Turpretī minēto jautājumu risināšana nešķiet svarīga kopumā katram trešajam aptaujas dalībniekam (33.8%). Jāsaka, ka līdzīgs skaits Latvijas iedzīvotāju (35.1%) ir atzinuši, ka nevienlīdzība reliģiskās piederības dēļ Latvijā nepastāv.

Jāpiebilst, ka iegūto rezultātu analizē tiks izmantota t.s. “savilkta skala”, kur ir summēti atbilžu varianti “ļoti svarīgi” ar “drīzāk svarīgi” un “drīzāk nav svarīgi” ar “nav svarīgi”, attiecīgi apzīmējot sasummētos atbilžu variantus ar “svarīgi” un “nav svarīgi”.

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu paustie viedokļi par nepieciešamību Latvijā risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību reliģiskās piederības dēļ.

Kā liecina grafikā atspoguļotie rezultāti, kopumā ņemot sieviešu un vīriešu sniegtajās atbildēs būtiskas atšķirības nav vērojamas. Abu dzimumu grupu pārstāvji gandrīz vienlīdz bieži norādījuši gan to, ka nevienlīdzība reliģiskās piederības dēļ nepastāv, gan arī to, ka Latvijā nav nozīmīga šīs problēmas risināšana (vairāk kā 30.0%).

Aplūkojot iegūtos rezultātus atsevišķi sieviešu un vīriešu auditorijā, vērojama sakarība, ka gados jaunākas aptaujas dalībnieces biežāk atzinušas nepieciešamību risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību reliģiskās piederības dēļ, norādot atbildi: "svarīgi". Savukārt vīriešu vidū šāda sakarība neatklājas. Minēto atbildi biežāk kā caurmērā atzīmējuši vīrieši vecumgrupā no 25 līdz 34 gadiem (25.0%). Turpretī to, ka šīs problēmas risināšana Latvijā nav svarīga, vidēji biežāk norādījušas sievietes vecumā no 35 līdz 44 gadiem (36.4%), bet vīrieši šajā vecumgrupā (40.5%), kā arī vecumā virs 55 gadiem (48.1%) caurmērā biežāk atzinuši, ka nevienlīdzība šajā jomā nepastāv.

Analizējot datus atkarībā no aptaujāto izglītības līmeņa, vīriešu auditorijā atklājas sekojoša sakarība – respondentu vidū ar augstāku izglītību biežāk pausts gan viedoklis, ka ir svarīgi risināt problēmas, kas saistītas ar nevienlīdzību reliģiskās piederības dēļ, gan arī - ka minēto problēmu risināšana Latvijā nav būtiska. Jāpiebilst, ka vīrieši ar pamata izglītību vidēji biežāk atzinuši, ka nevienlīdzība šajā jomā nav saskatāma (40.5%). Sieviešu vidū dažādās izglītības grupās nozīmīgas atšķirības nav vērojamas ne savstarpēji, ne no vidējiem rādītājiem.

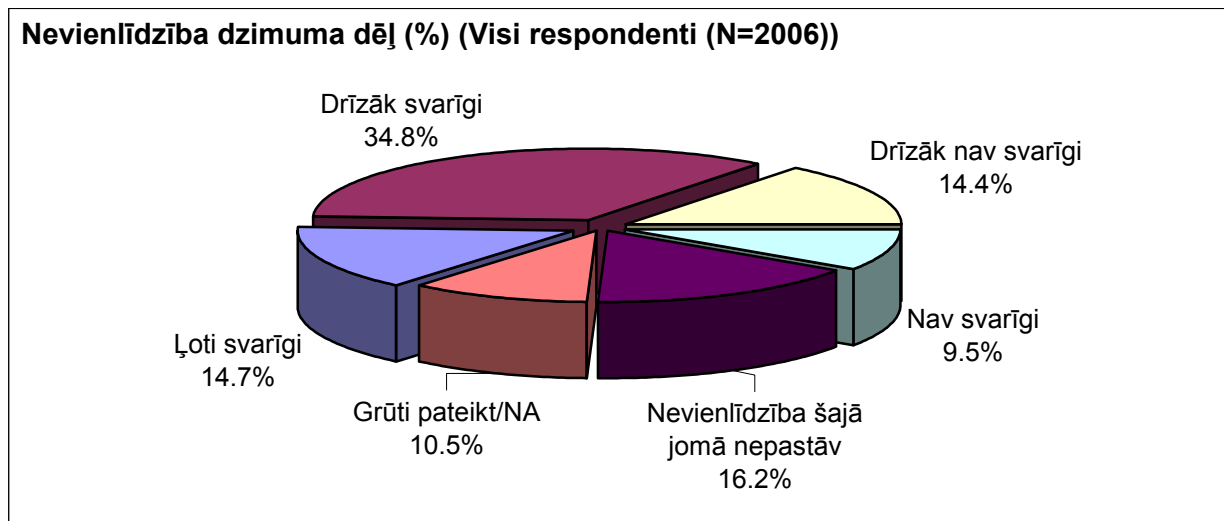
Sieviešu auditorijā tautību grupās nozīmīgas atšķirības nav vērojamas, turpretī vīriešu viedoklis krasi atšķiras. Citu tautību pārstāvji divas reizes biežāk kā latvieši uzskata, ka Latvijā ir svarīgi risināt problēmas, kas saistītas ar nevienlīdzību reliģiskās piederības dēļ (attiecīgi: 22.4% un 11.9%). Savukārt latvieši biežāk kā cittautieši ir norādījuši, ka šo problēmu risināšana nav būtiska (attiecīgi: 37.1% un 32.3%), kā arī to, ka nevienlīdzība reliģiskās piederības dēļ Latvijā nepastāv (attiecīgi: 39.7% un 33.2%).

Vīriešiem Kurzemē biežāk kā citos Latvijas reģionos nešķiet, ka ir svarīgi pievērsties jautājumu risināšanai, kas skar nevienlīdzību reliģiskās piederības dēļ (46.6%). Savukārt to, ka minētā problēma Latvijā nemaz nepastāv, biežāk kā caurmērā atzinuši Latgalē dzīvojošie abās dzimumu grupās (sievietes: 37.8%, vīrieši: 45.9%), bet

vīriešu vidū – arī Zemgales pārstāvji (41.8%). Jāpiebilst, ka sievietēm un vīriešiem Latgalē bijis grūtāk arī savu atbildi noformulēt (attiecīgi: 21.2% un 15.2%). Uz jautājumu neatbildējošo vairāk ir arī Vidzemē dzīvojošo vīriešu vidū (15.6%).

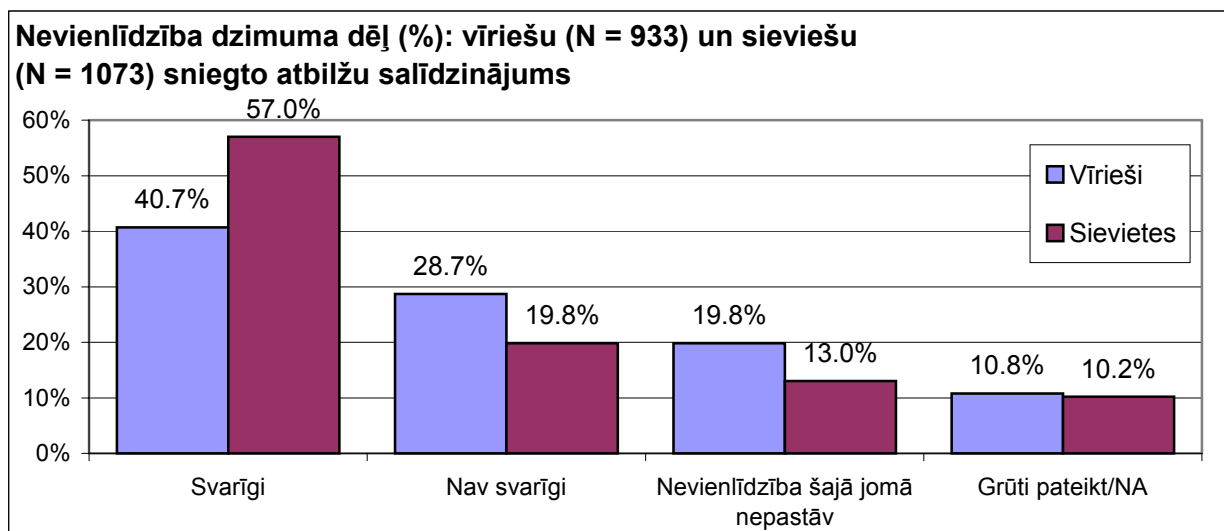
Caurmērā biežāk nepieciešamību risināt jautājumus, kas skar nevienlīdzību reliģiskās piederības dēļ, izteikuši rīdzinieki abās dzimumu grupās (atbilde: “*svarīgi*”) (sievietes: 25.2%, vīrieši: 24.8%). Jāsaka, ka sievietes Rīgā vidēji biežāk atbalstījušas arī pretēju viedokli, norādot atbildi: “*nav svarīgi*” (36.7%). Savukārt uzskatu, ka nevienlīdzība reliģiskās piederības dēļ Latvijā nepastāv, biežāk paudušas laucinieces (38.2%), bet vīriešu vidū – Latvijas pilsētās (izņemot Rīgā) dzīvojošie (40.3%).

2. Nevienlīdzība dzimuma dēļ

Dati liecina, ka kopumā puse (49.5%) Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka risināt jautājumus, kas skar dzimumu nevienlīdzību Latvijā, ir svarīgi, no kuriem 14.7% ir atzinuši, ka pat ļoti svarīgi. Pretēju viedokli ir pauduši praktiski divas reizes mazāk aptaujāto, norādot atbildi: “*nav svarīgi*” (23.9%). Savukārt 16.2% respondentu dzimumu nevienlīdzību Latvijā nesaskata. Bet katrs desmitais Latvijas iedzīvotājs nav varējis sniegt konkrētu atbildi uz minēto jautājumu (10.5%).

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu paustie viedokļi par nepieciešamību Latvijā risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību dzimuma dēļ. Grafikā izmantota “savilkta” skala.

Kā redzams sieviešu un vīriešu viedokļi šajā jautājumā atšķiras. Sievietes par 16.3% biežāk kā vīrieši ir norādījušas, ka ir svarīgi pievērsties jautājumu risināšanai, kas skar dzimumu nevienlīdzību. Turpretī vīrieši biežāk kā sievietes tam nav piekrituši, atzīmējot atbildi: *“nav svarīgi”* (attiecīgi: 28.7% un 19.8%). Jāsaka, ka vīriešu vidū vairāk ir arī to respondentu, kuri norādījuši, ka Latvijā dzimumu nevienlīdzība nepastāv (19.8%), salīdzinoši šo atbildi minējušas 13.0% sievietes.

Pētījumā iegūtie rezultāti dažādās vecuma grupās liecina, ka visbiežāk uzskatu, ka nepieciešams pievērsties jautājumu risināšanai, kas skar dzimumu nevienlīdzību, paudušas gados visjaunākās aptaujas dalībnieces (15 – 24 g.v.), norādot atbildi: *“svarīgi”* (71.9%). Turpretī minētās problēmas risināšanas nepieciešamību vidēji biežāk neatbalsta sievietes vecumā no 35 līdz 44 gadiem (23.2%), bet vīriešu vidū – aptaujātie vecumgrupā no 25 līdz 34 gadiem (33.7%) (atbilde: *“nav svarīgi”*). Jāatzīmē, ka abu dzimumu pārstāvji vecumā virs 55 gadiem biežāk kā caurmērā atzinuši, ka dzimumu nevienlīdzība Latvijā nepastāv (sievietes: 20.7%, vīrieši: 28.4%).

Interesanti atzīmēt, ka sieviešu auditorijā respondentes ar augstāko izglītību biežāk izteikušas viedokli, ka dzimumu nevienlīdzības risināšana Latvijā ir būtiska (61.9%), turpretī vīrieši minētajā izglītības grupā pauduši pretēju viedokli, biežāk kā caurmērā norādot, ka šo problēmu risināt nav svarīgi (33.6%).

Vīriešu auditorijā cittautieši nedaudz biežāk kā latvieši ir minējuši, ka Latvijā ir svarīgi risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību dzimuma dēļ (attiecīgi: 43.0% un 38.7%). Savukārt atbilde: *“nav svarīgi”* biežāk atzīmēta latviešu vidū (30.4%), ko norādījuši salīdzinoši 26.7% citu tautību pārstāvji.

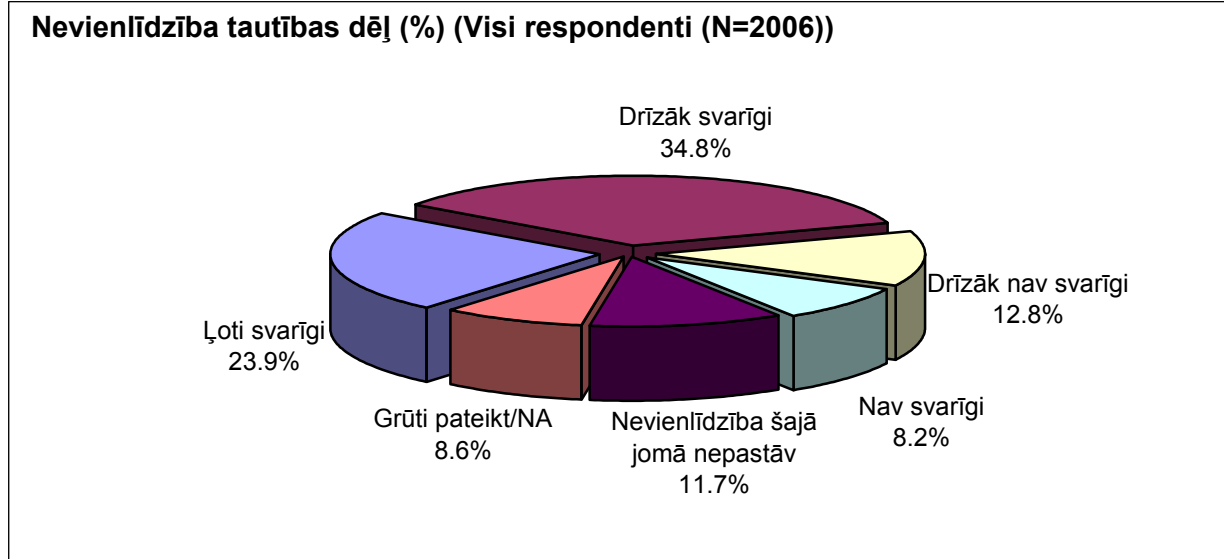
Vidēji biežāk nepieciešamību pievērsties jautājumu risināšanai, kas skar dzimumu nevienlīdzību, izteikušas privātajā sektorā nodarbinātās sievietes (61.2%), savukārt vīriešu auditorijā atbilde: *“svarīgi”* biežāk minēta valsts sektorā strādājošo respondentu vidū (47.5%).

Abās dzimumu grupās vadītāji (-as), menedžeri (-es), sieviešu vidū – arī skolnieces, studentes, bet vīriešu – uzņēmēji, speciālisti, ierēdņi, darbinieki valsts, pašvaldības iestādēs dzimumu nevienlīdzību uzskata kā svarīgu problēmu, ko nepieciešams risināt. Jāatzīmē, ka pensionāri (gan sievietes, gan vīrieši) visbiežāk norādījuši, ka minētā problēma Latvijā nav saskatāma.

Atbilžu sadalījumā dažādos Latvijas reģionos var konstatēt, ka vīriešiem Zemgalē biežāk kā citos Latvijas reģionos šķiet, ka risināt dzimumu nevienlīdzības problēmu ir svarīgi (44.8%). Turpretī Kurzemē dzīvojošie aptaujas dalībnieki vidēji biežāk tam nepiekrīt, norādot atbildi: *“nav svarīgi”* (41.2%). To, ka nevienlīdzība dzimuma dēļ Latvijā nepastāv caurmērā biežāk atzinušas gan sievietes, gan vīrieši Latgalē (attiecīgi: 18.3% un 28.6%), bet sieviešu vidū – arī zemgalietes (19.5%). Jāpiebilst, ka Latgales iedzīvotājiem abās dzimumu grupās bijis grūtāk arī savu viedokli noformulēt (atbilde: *“grūti pateikt/NA”*).

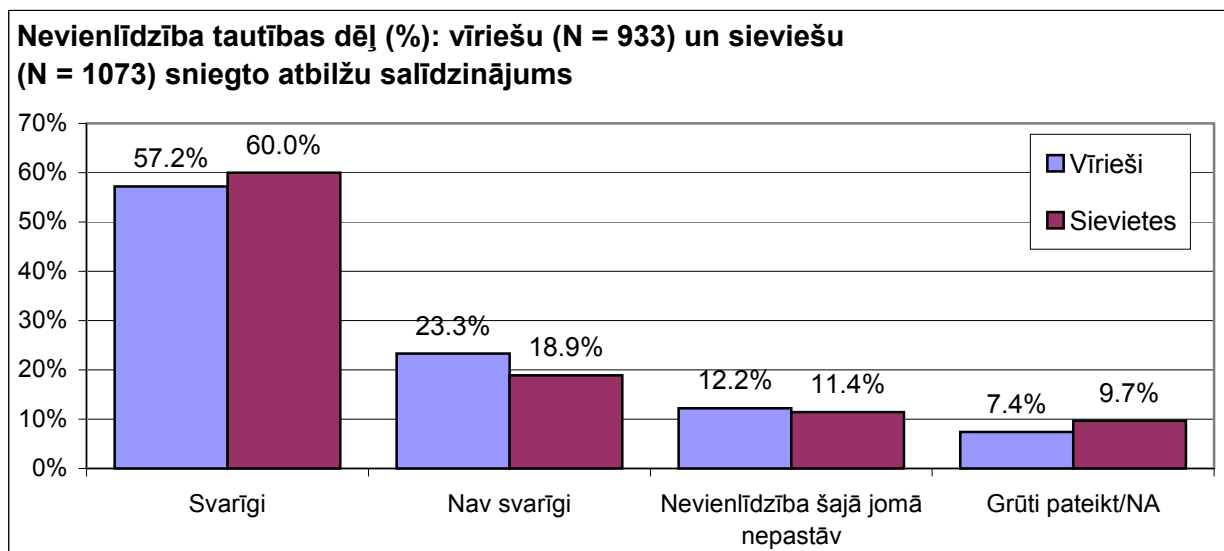
Pētījumā iegūtie rezultāti liecina, ka sievietes un vīrieši Rīgā vidēji biežāk pauduši uzskatu, ka problēmu risināšana dzimumu nevienlīdzības jomā ir būtiska (attiecīgi: 66.4% un 48.6%), turpretī laukos dzīvojošie vīrieši minēto problēmu nav atzinuši kā svarīgu, līdz ar to, pēc viņu domām, svarīga nav arī tās risināšana (32.8%). Jāpiebilst, ka lauku iedzīvotāji abās dzimumu grupās biežāk kā Latvijas pilsētās dzīvojošie atzīmējuši atbildi: *“nevienlīdzība šajā jomā nepastāv”*.

3. Nevienlīdzība tautības dēļ

Dati liecina, ka lielākā daļa Latvijas iedzīvotāju (58.7%) ir piekrituši viedoklim, ka risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību tautības dēļ, ir svarīgi (atbildes: “*drīzāk svarīgi*” (34.8%), “*ļoti svarīgi*” (23.9%)). Savukārt kopumā katrs piektais aptaujas dalībnieks izteicis pretēju viedokli (atbilde: “*nav svarīgi*”) (21.0%). Jāatzīmē, ka 11.7% aptaujas dalībnieku ir atzinuši, ka nevienlīdzība šajā jomā Latvijā nepastāv.

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu paustie viedokļi par nepieciešamību Latvijā risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību tautības dēļ. Grafikā izmantota “savilkta” skala.

Kā liecina grafikā atspoguļotie rezultāti, sieviešu un vīriešu uzskati šajā jautājumā būtiski neatšķiras. Vairāk kā 57.0% abu dzimumu grupu pārstāvji uzskata, ka šobrīd Latvijā ir svarīgi risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību tautības dēļ. Tikai nedaudz biežāk kā sievietes tam, ka risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību tautības dēļ nav svarīgi, ir piekrituši vīrieši (attiecīgi: 18.9% un 23.3%).

Aptaujāto sniegtās atbildes dalījumā pēc vecuma liecina, ka sievietes vecumgrupā no 25 līdz 34 gadiem caurmērā biežāk piekritušas viedoklim, ka jautājumu risināšana, kas saistīta ar nevienlīdzību tautības dēļ ir svarīga (64.6%). Turpretī atbildi “*nav svarīgi*” vidēji biežāk snieguši vīrieši vecumā no 35 līdz 44 gadiem (26.9%). To, ka

nevienlīdzība šajā jomā nepastāv, visbiežāk pauduši abu dzimumu grupu pārstāvji, kas vecāki par 55 gadiem (sievietes: 14.5%, vīrieši: 20.6%).

Iegūtie rezultāti dažādās tautību grupās liecina, ka gan sieviešu, gan vīriešu auditorijā citu tautību pārstāvji biežāk kā latvieši ir atzinuši nepieciešamību pievērsties problēmām, kas skar nevienlīdzību tautības dēļ (atbilde: "svarīgi"). Turpretī latviešu vidū biežāk ir pausts viedoklis, ka minēto problēmu risināšana Latvijā nav būtiska, kā arī sniegta atbilde: "nevienlīdzība šajā jomā nepastāv".

Līdzīgas sakarības kā dalījumā pēc tautības ir vērojamas arī atkarībā no tā, vai respondentam ir vai nav LR pilsonība.

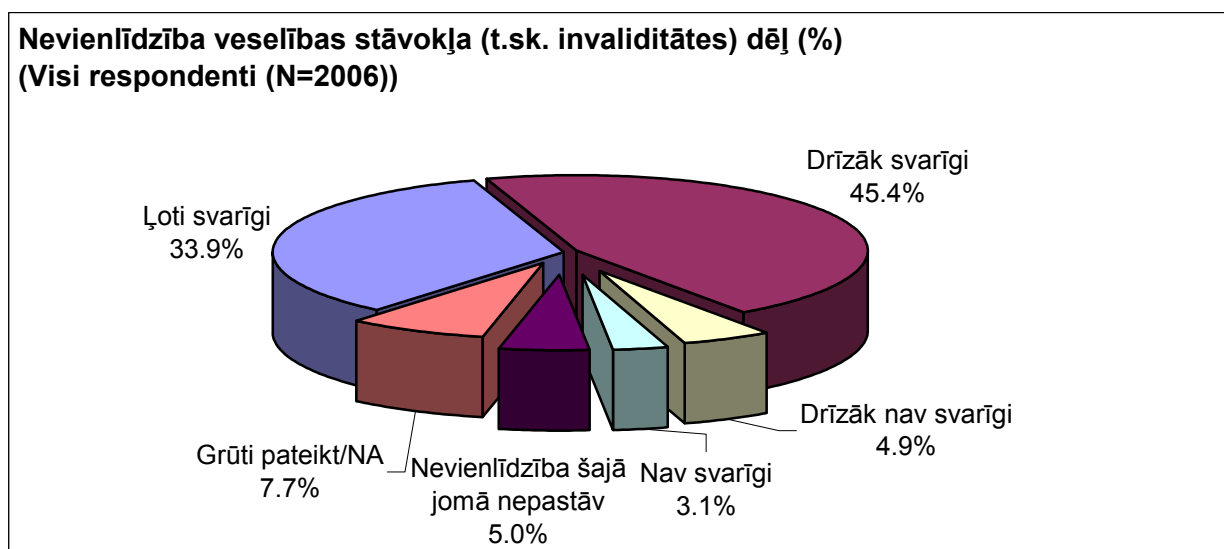
Sievietēm privātajā sektorā biežāk kā caurmērā šķiet, ka risināt jautājumus, kas skar nevienlīdzību tautības dēļ, ir svarīgi (67.0%). Jāsaka, ka vīriešu sniegtajās atbildēs šāda sakarība neatklājas.

Sieviešu un vīriešu vidū skolnieki (-ces), studenti (-es) un vadītāji (-as), menedžeri (-es) biežāk ir atzinuši, ka Latvijā ir būtiski risināt problēmas, kas saistītas ar nevienlīdzību tautības dēļ. Turpretī pensionārēm vidēji biežāk šķietis, ka to darīt nav nepieciešams (atbilde: "nav svarīgi"), kamēr pensionāri vīriešu vidū visbiežāk atzinuši, ka nevienlīdzība tautības dēļ Latvijā nav saskatāma.

Interesanti atzīmēt, ka nepieciešamību pievērsties problēmu risināšanai, kas skar nevienlīdzību tautības jomā, vidēji biežāk izteikuši vīrieši Latgalē (67.4%). Turpretī atbildi: "nav svarīgi" biežāk kā caurmērā norādījuši Kurzemes iedzīvotāji abās dzimumu grupās (sievietes: 29.1%, vīrieši: 30.8%), bet vīriešu vidū – arī vidzemnieki (26.5%).

Sieviešu auditorijā caurmērā biežāk viedokli, ka Latvijā ir svarīgi risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību tautības dēļ, ir atbalstījušas rīdzinieces (66.6%). Savukārt lauku iedzīvotājiem biežāk kā Latvijas pilsētās (arī Rīgā) dzīvojošajām aptaujas dalībniecēm minētās problēmas risināšana nav šķitusi būtiska (23.2%).

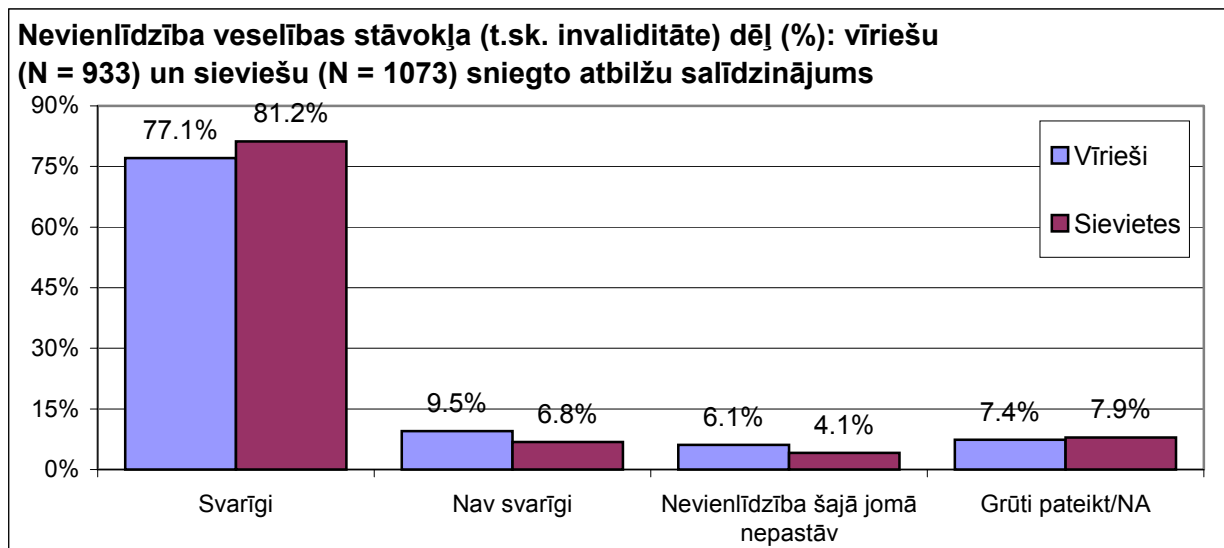
4. Nevienlīdzība veselības stāvokļa dēļ

Kā redzams, jautājumu risināšana, kas saistīti ar nevienlīdzību veselības stāvokļa dēļ, Latvijas iedzīvotājiem kopumā šķiet aktuāla. Par to liecina tas, ka trešdaļa aptaujas dalībnieku ir norādījuši, ka risināt minēto problēmu ir ļoti svarīgi (33.9%), bet 45.4% - drīzāk svarīgi. Salīdzinoši neliels ir respondentu skaits, kuri pauduši pretēju viedokli, norādot atbildes: "drīzāk nav svarīgi" (4.9%) un "nav svarīgi" (3.1%). Tikai 5.0%

aptaujāto Latvijas iedzīvotāju ir atzinuši, ka nevienlīdzība minētajā jomā Latvijā nav saskatāma.

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu paustie viedokļi par nepieciešamību Latvijā risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību veselības stāvokļa dēļ. Grafikā izmantota "savilkta" skala.

Lai gan nozīmīgas atšķirības sieviešu un vīriešu sniegto atbilžu sadalījumā nav vērojamas, tomēr jāatzīmē, ka nedaudz biežāk kā vīrieši uzskatam, ka Latvijā ir svarīgi risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību veselības stāvokļa dēļ, ir piekritušas sievietes (attiecīgi: 77.1% un 81.2%). Jāpiebilst, ka minētā atbilde abās dzimumu grupās atzīmēta visbiežāk.

Analizējot iegūtos rezultātus sīkākās grupās atsevišķi sieviešu un vīriešu auditorijās, redzams, ka sievietes vecumā no 25 līdz 34 gadiem vidēji biežāk paužušas viedokli, ka Latvijā problēmu risināšana, kas skar nevienlīdzību veselības stāvokļa dēļ, ir svarīga (86.3%). Savukārt vīriešu vidū minēto atbildi biežāk kā caurmērā minējuši gados vecākie aptaujas dalībnieki (virs 55 g.v.) (80.5%), kamēr visjaunākie aptaujas dalībnieki (15 - 24 g.v.) vidēji biežāk izteikuši pretēju uzskatu, norādot atbildi: "nav svarīgi" (14.5%).

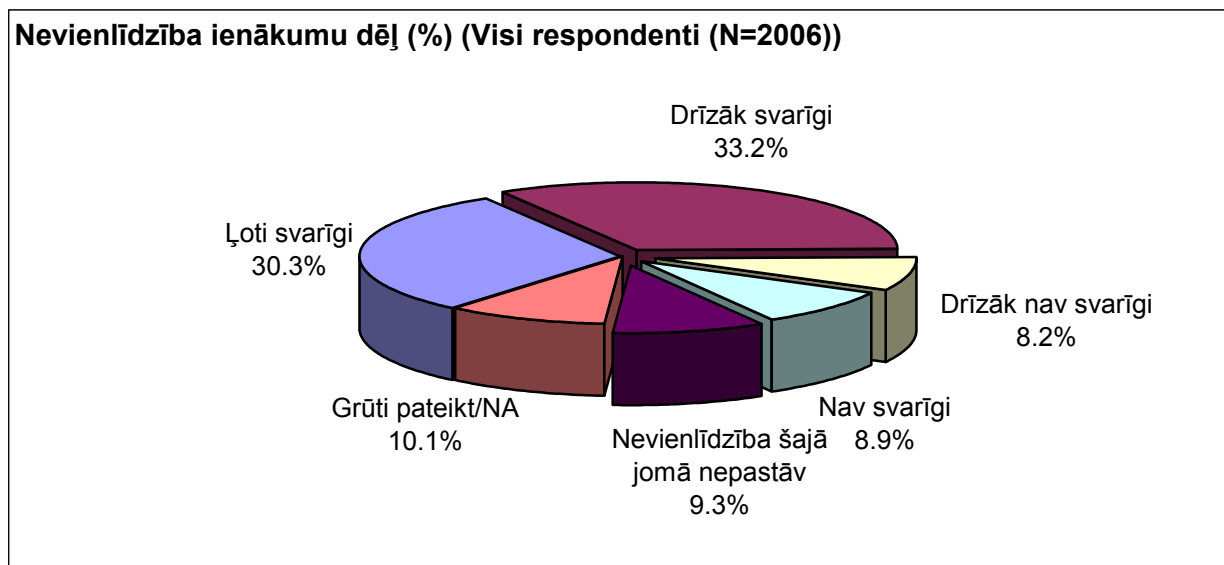
Grupās ar dažādu izglītības līmeni vērojama sekojoša sakarība – kā sieviešu, tā vīriešu auditorijā ar augstāku izglītības līmeni biežāk pausts uzskats, ka Latvijā ir svarīgi risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību veselības stāvokļa dēļ. Jāpiebilst, ka vīriešu vidū ar augstāko izglītību biežāk norādīta arī atbilde: "nav svarīgi". Savukārt vīriešiem ar pamata izglītību biežāk šķitis, ka nevienlīdzība šajā jomā Latvijā nepastāv, bet sievietes minētajā izglītības grupā biežāk nav varējušas savu atbildi noformulēt (atbilde: "grūti pateikt/NA").

Viedokli, ka risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību veselības stāvokļa dēļ Latvijā ir svarīgi, vidēji biežāk atbalstījušas privātajā sektorā nodarbinātās sievietes (85.3%).

Sieviešu grupā strādnieces un vadītājas, menedžeres, bet vīriešu – uzņēmēji biežāk kā caurmērā ir norādījuši, ka jautājumu risināšana, kas skar nevienlīdzību veselības stāvokļa dēļ, Latvijā ir aktuāla (atbilde: "svarīgi"). Turpretī vidēji biežāk tam nav piekritušas speciālistes, vīriešu auditorijā - arī vadītāji, menedžeri un skolnieki, studenti.

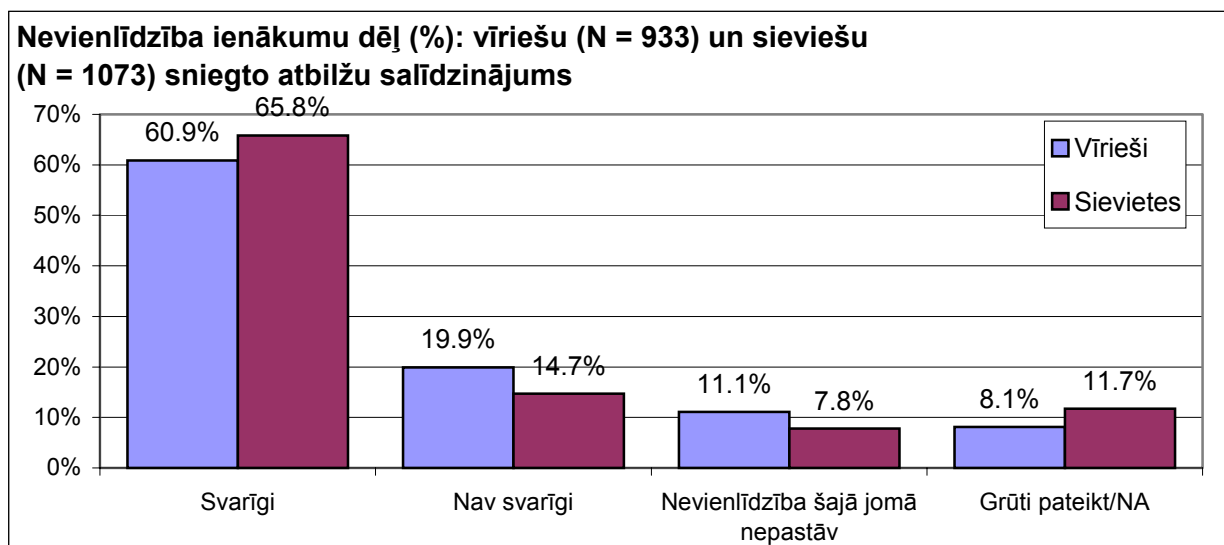
Minētās problēmas risināšana caurmērā biežāk svarīga šķitusi rīdniecēm (84.5%) un Vidzemē dzīvojošajiem vīriešiem (83.2%). Savukārt vīrieši Kurzemē vidēji biežāk norādījuši atbildi “nav svarīgi” (15.0%).

5. Nevienlīdzība ienākumu dēļ

Kā redzams, lielākā daļa (63.5%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju kopumā nevienlīdzības risināšanu ienākumu jomā uzskata kā svarīgu (atbildes: “drīzāk svarīgi” (33.2%) un “ļoti svarīgi” (30.3%)). Savukārt 17.1% respondentu tam nav piekrituši, apgalvojot, ka šīs problēmas risināšana nav būtiska. Jāatzīmē, ka nevienlīdzību ienākumu ziņā Latvijā nesaskata 9.3% aptaujāto, bet līdzīgs skaits respondentu nav varējuši sniegt konkrētu atbildi uz šo jautājumu (10.1%).

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu paustie viedokļi par nepieciešamību Latvijā risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību ienākumu dēļ. Grafikā izmantota “savilkta” skala.

Dati liecina, ka sievietēm biežāk kā vīriešiem jautājumu risināšana, kas saistīti ar nevienlīdzību ienākumu dēļ, šķiet svarīga (attiecīgi: 65.8% un 60.9%). Savukārt vīriešu vidū biežāk norādītas atbildes: “nav svarīgi” un “nevienlīdzība šajā jomā nepastāv”.

Jāatzīmē, ka uz jautājumu nedaudz biežāk kā vīrieši nav varējušas atbildēt sievietes (attiecīgi: 8.1% un 11.7%).

Nepieciešamību risināt jautājums, kas skar nevienlīdzību ienākumu ziņā, vidēji biežāk izteikušas sievietes vecumā no 25 līdz 44 gadiem (atbilde: "svarīgi") (~71.1%), turpretī abās dzimumu grupās biežāk kā caurmērā tam nav piekrituši gados visjaunākie aptaujas dalībnieki (sievietes: 18.4%, vīrieši: 25.2%), bet vīriešu vidū – arī respondenti vecumgrupā no 45 līdz 54 gadiem (23.6%), norādot atbildi: "nav svarīgi". Interesanti atzīmēt, ka vīriešiem, kuri vecāki par 55 gadiem visbiežāk šķitīs, ka nevienlīdzība šajā jomā Latvijā nepastāv (19.9%), savukārt sievietēm šajā vecuma grupā bijis grūtāk sniegt konkrētu atbildi uz minēto jautājumu (atbilde: "grūti pateikt/NA").

Iegūtajos rezultātos atkarībā no aptaujāto izglītības līmeņa atklājas, ka sievietes ar pamata izglītību biežāk kā citu izglītības grupu pārstāves atzinušas, ka jautājumu risināšana, kas saistīta ar nevienlīdzību ienākumu dēļ, nav svarīga (19.6%), turpretī vīriešu vidū šo atbildi biežāk snieguši respondenti ar augstāko izglītību (24.9%). Bet vīrieši ar pamata izglītību biežāk kā vidēji pauduši viedokli, ka nevienlīdzība šajā jomā nepastāv (15.5%).

Latvietēm nedaudz biežāk kā citu tautību pārstāvēm nevienlīdzības risināšana ienākumu jomā šķitusi nozīmīga (attiecīgi: 67.4% un 63.6%), kamēr cittautietes biežāk kā latvietes norādījušas atbildi: "nav svarīgi" (attiecīgi: 17.6% un 12.5%).

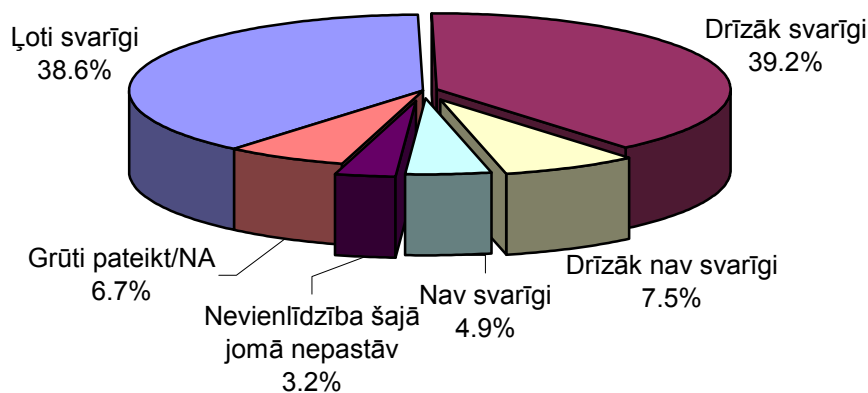
Uzskatu, ka risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību ienākumu dēļ, Latvijā ir svarīgi, biežāk izteikušas gan valsts (69.2%), gan privātajā sektorā (71.1%) nodarbinātās sievietes. Savukārt nestrādājošās aptaujas dalībnieces vidēji biežāk šim viedoklim nav piekritušas, norādot, ka nevienlīdzības problēmu ienākumu jomā risināt nav svarīgi (18.7%). Jāpiebilst, ka vīriešu auditorijā nestrādājošie respondenti uzskata, ka nevienlīdzība ienākumu dēļ Latvijā nemaz nepastāv - atbilde minēta biežāk kā caurmērā (14.3%).

Kā sievietes, tā vīriešu auditorijā jautājumu risināšana, kas saistīta ar nevienlīdzību ienākumu dēļ, caurmērā biežāk būtiska šķitusi Rīgā un Kurzemē dzīvojošajiem. Turpretī vidzemnieki abās dzimumu grupās vidēji biežāk atzīmējuši, ka minētā problēma nav svarīga (sievietes: 19.9%, vīrieši: 27.0%). To, ka nevienlīdzība ienākumu ziņā Latvijā nav saskatāma, biežāk minējušas gan sievietes, gan vīrieši Zemgalē (attiecīgi: 12.5% un 15.1%). Jāatzīmē, ka konkrētu atbildi uz jautājumu nav sniegušas 20.8% Latgales iedzīvotājas, kas ir divas reizes biežāk kā vidēji.

Arī laukos dzīvojošajām sievietēm ir bijis grūtāk savu atbildi noformulēt (atbilde: "grūti pateikt/NA").

6. Nevienlīdzība vecuma dēļ

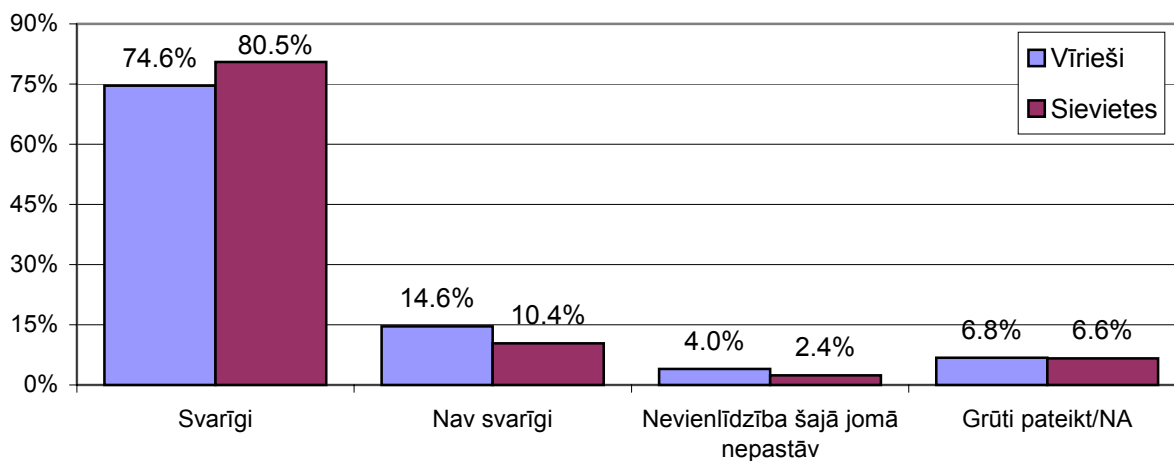
Nevienlīdzība vecuma dēļ (%) (Visi respondenti (N=2006))

Kā redzams, kopumā gandrīz 80% Latvijas iedzīvotāju atzinuši, ka Latvijā ir svarīgi risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību vecuma dēļ (atbildes: “drīzāk svarīgi” (39.2%), “ļoti svarīgi” (38.6%)). Salīdzinoši tikai 12.4% aptaujāto minēto viedokli nav atbalstījuši. Pavisam neliels (3.2%) ir to respondentu skaits, kuri uzskata, ka nevienlīdzība vecuma ziņā Latvijā nepastāv.

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu paustie viedokļi par nepieciešamību Latvijā risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību vecuma dēļ. Grafikā izmantota “savilkta” skala.

Nevienlīdzība vecuma dēļ (%): vīriešu (N = 933) un sieviešu (N = 1073) sniegto atbilžu salīdzinājums

Kā redzams grafikā, svarīgi risināt problēmas, kas skar nevienlīdzību vecuma ziņā, biežāk šķietis sievietēm kā vīriešiem (attiecīgi: 80.5% un 74.6%). Jāatzīmē, ka abās dzimuma grupās šī atbilde ir minēta visbiežāk. Savukārt vīrieši nedaudz biežāk kā sievietes ir atzinuši, ka minētās problēmas risināšana nav būtiska (attiecīgi: 14.6% un 10.4%).

Iegūtie rezultāti daļējumā pēc vecuma liecina, ka nepieciešamību risināt vecuma nevienlīdzības problēmu vidēji biežāk izteikušas respondentes vecumā no 25 līdz 34 gadiem (86.7%), savukārt vīriešu vidū atbildi: “svarīgi” caurmērā biežāk snieguši

aptaujas dalībnieki, kuri vecāki par 55 gadiem (80.8%). Jāsaka, ka viņi biežāk arī minējuši, ka nevienlīdzība šajā jomā Latvijā nepastāv (8.0%).

Sieviešu auditorijā vērojama sakarība, ka pieaugot aptaujas dalībnieču izglītības līmenim, pieaug arī sieviešu skaits, kuras paudušas viedokli, ka Latvijā ir svarīgi risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību vecuma dēļ. Savukārt aplūkojot vīriešu sniegto atbilžu sadalījumu, redzams, ka respondentu vidū ar augstāku izglītības līmeni biežāk minēta atbilde: *“nav svarīgi”*.

Jāatzīst, ka gan sieviešu, gan vīriešu vidū uzskatu, ka nepieciešams pievērsties jautājumu risināšanai, kas skar nevienlīdzību vecuma dēļ, vidēji biežāk izteikuši valsts sektorā nodarbinātie aptaujas dalībnieki (attiecīgi: 83.8% un 78.1%).

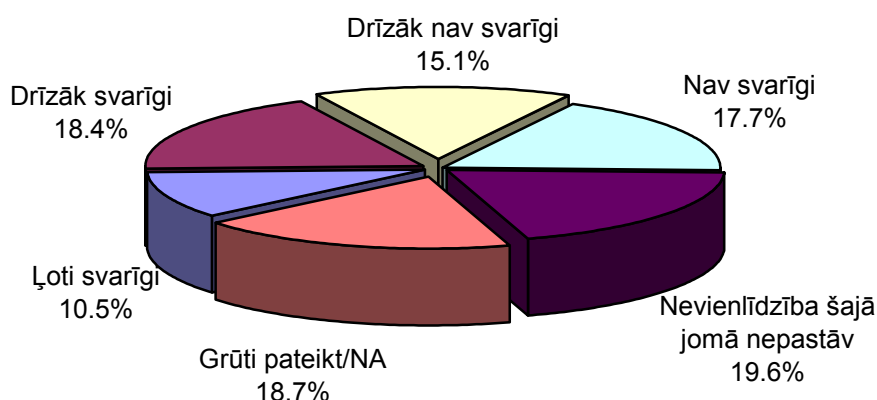
Abās dzimumu grupās speciālisti (-es), ierēdņi, darbinieki (-ces) valsts, pašvaldības iestādēs biežāk atzinuši, ka vecuma nevienlīdzības problēmu risināšana ir svarīga. Turpretī skolnieces, studentes, bet vīriešu vidū – vadītāji, menedžeri ir pauduši pretēju viedokli, norādot atbildi: *“nav svarīgi”*.

Aplūkojot atbilžu sadalījumu dažādos Latvijas reģionos, var konstatēt, ka būtiski pievērsties jautājumu risināšanai, kas skar vecuma nevienlīdzību, vidēji biežāk šķitis rīdziniecēm (84.2%). Šo atbildi biežāk kā caurmērā snieguši arī vīrieši Kurzēmē (80.0%) un Vidzemē (77.7%). Jāpiebilst, ka grūtāk paust savu viedokli bijis Latgales iedzīvotājiem, bet vīriešu vidū – kurzemniekiem (atbilde: *“grūti pateikt/NA”*).

Interesanti atzīmēt, ka laucinieki vīriešu auditorijā biežāk kā caurmērā vecuma nevienlīdzības problēmas risināšanu atzinuši kā svarīgu (80.8%).

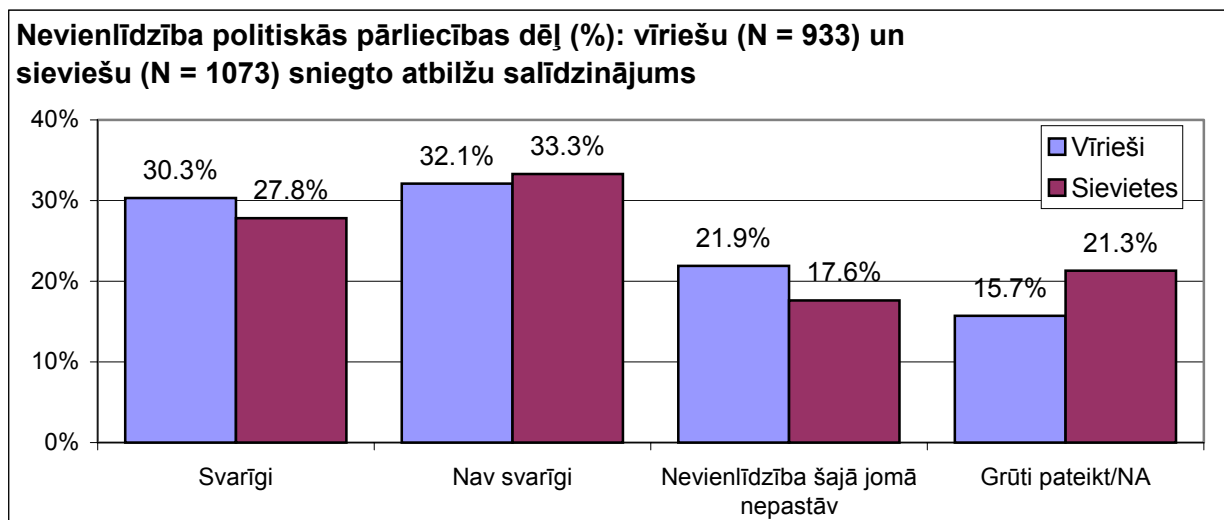
7. Nevienlīdzība politiskās pārliecības dēļ

Nevienlīdzība politiskās pārliecības dēļ (%)
(Visi respondenti (N=2006))

Dati liecina, ka katrs desmitais Latvijas iedzīvotājs uzskata, ka risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību politiskās pārliecības dēļ, ir ļoti svarīgi (10.5%), bet 18.4% aptaujāto norādījuši, ka - drīzāk svarīgi. Turpretī kopumā aptuveni trešdaļai (32.8%) respondentu minētās problēmas risināšana nešķiet svarīga. To, ka nevienlīdzība politiskās pārliecības dēļ Latvijā nav saskatāma, minējuši piektdaļa Latvijas iedzīvotāju (19.6%).

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu paustie viedokļi par nepieciešamību Latvijā risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību politiskās pārliecības dēļ. Grafikā izmantota “savilkta” skala.

Kā liecina grafikā atspoguļotie rezultāti, aptuveni trešdaļa abu dzimumu grupu pārstāvji ir minējuši gan to, ka šobrīd ir svarīgi risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību politiskās pārliecības dēļ, gan arī to, ka tas nav svarīgi. Jāatzīmē, ka vīriešu vidū biežāk pausts uzskats, ka nevienlīdzība politiskās pārliecības dēļ Latvijā nepastāv (21.9%), kamēr šo atbildi atzīmējušas 17.6% sievietes. Savukārt sievietes biežāk kā vīrieši nav varējušas savu atbildi noformulēt (atbilde: *grūti pateikt/NA*) (attiecīgi: 21.3% un 15.7%).

To, ka Latvijā ir svarīgi risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību politiskās pārliecības dēļ, vidēji biežāk ir atzinušas sievietes vecumā no 25 līdz 34 gadiem (31.1%), kamēr vīriešu vidū šo atbildi biežāk norādījuši respondenti vecumgrupā no 35 līdz 44 gadiem (34.4%). Savukārt gados visjaunākās aptaujas dalībnieces (15 – 24 g.v.) biežāk kā caurmērā atbalstījušas pretēju viedokli, norādot, ka pievērsties minētās problēmas risināšanai nav svarīgi (39.2%). Jāatzīmē, ka uz jautājumu vidēji biežāk atbildi nav snieguši abu dzimumu grupu pārstāvji, kuri vecāki par 55 gadiem (sievietes: 21.1%, vīrieši: 32.9%).

Dažādās izglītības grupās vērojama tendence, ka gan sievietes, gan vīrieši ar augstāku izglītības līmeni vidēji biežāk norādījuši, ka jautājumu risināšana, kas skar nevienlīdzību politiskās pārliecības dēļ, ir svarīga, kā arī biežāk pauduši pretēju uzskatu – ka nav svarīga. Savukārt to, ka nevienlīdzība šajā jomā nepastāv biežāk atzīmējuši abu dzimumu pārstāvji ar zemāku izglītības līmeni. Jāatzīmē, ka aptaujas dalībniekiem ar pamata izglītību bijis grūtāk arī savu atbildi noformulēt (atbilde: *grūti pateikt*).

Jāatzīmē, ka sieviešu un vīriešu vidū viedoklis dažādās tautību grupās krasi atšķiras. To, ka ir svarīgi risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību politiskās pārliecības dēļ, biežāk kā latvieši minējuši cittautieši. Savukārt atbildes: *“nav svarīgi”* un *“nevienlīdzība šajā jomā nepastāv”* abās dzimumu grupās biežāk norādījuši latvieši kā citu tautību pārstāvji.

Jāatzīmē, ka līdzīgas sakarības kā tautību grupās vērojamas arī atkarībā no tā, vai respondentam ir vai nav LR pilsonība.

Svarīgi pievērsties jautājumu risināšanai, kas saistīti ar nevienlīdzību politiskās pārliecības dēļ, biežāk šķitis privātajā sektorā nodarbinātajām sievietēm (34.1%), bet

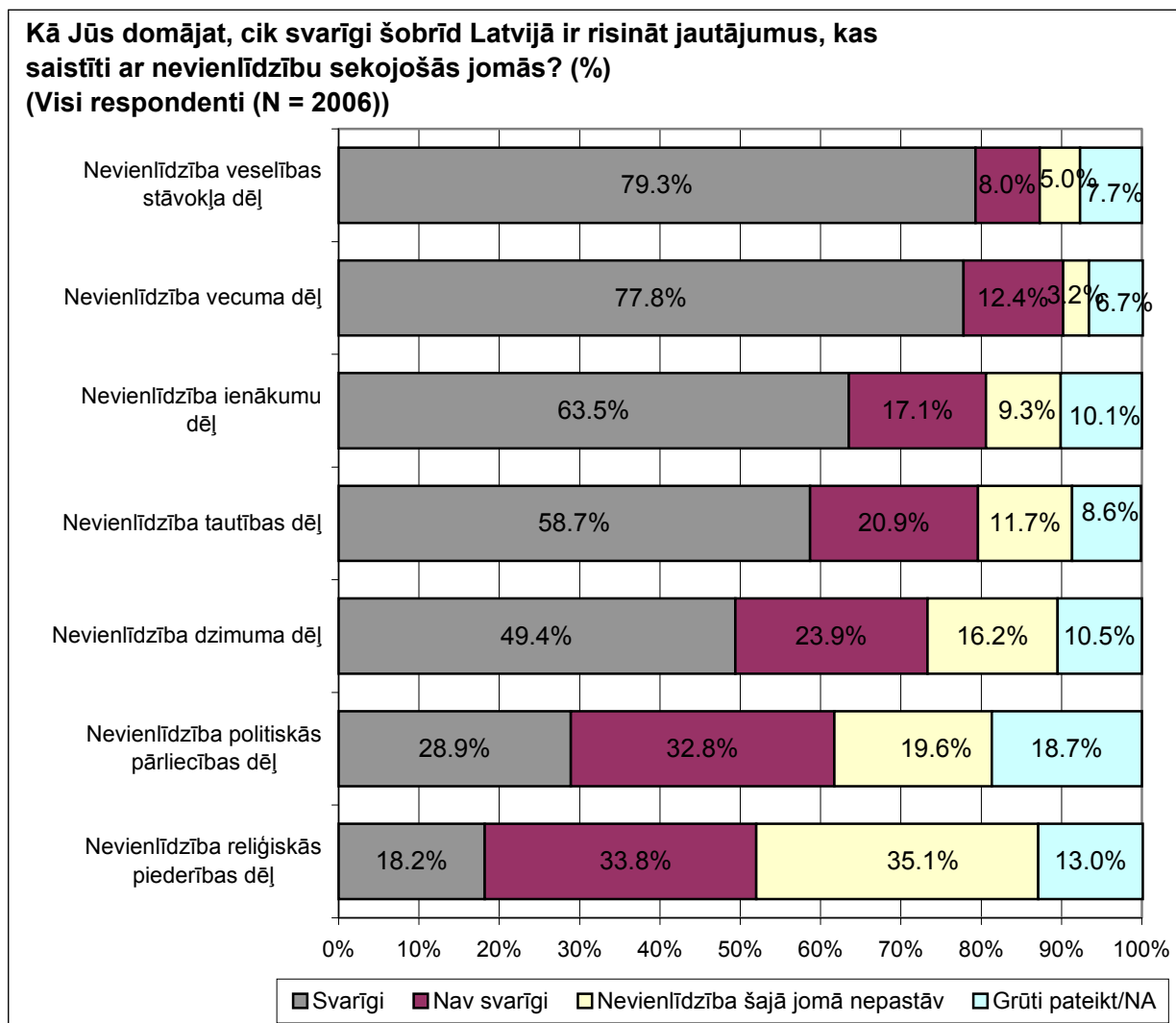
vīriešu vidū minēto atbildi biežāk norādījuši valsts sektorā strādājošie aptaujas dalībnieki (33.8%).

Sieviešu auditorijā vadītājas, menedžeres un speciālistes, bet vīriešu – uzņēmēji, ierēdņi, darbinieki valsts, pašvaldības iestādēs, kā arī skolnieki, studenti biežāk atbalstījuši viedokli, ka Latvijā ir svarīgi risināt jautājumus, kas skar nevienlīdzību politiskās pārlicības dēļ. Šim viedoklim vidēji biežāk nav piekrituši uzņēmēji (-as) un skolnieki (-ces), studenti (-es) abās dzimumu grupās, sieviešu vidū – arī mājsaimnieces un ierēdnes, darbinieces valsts, pašvaldības iestādēs, bet vīriešu – vadītāji, menedžeri, norādot atbildi: *“nav svarīgi”*. Jāatzīmē, ka sieviešu un vīriešu auditorijās pensionāri (-es) un bezdarbnieki (-ces) biežāk kā caurmērā ir atzinuši, ka nevienlīdzība šajā jomā Latvijā nepastāv.

Atbilžu sadalījums dažādos Latvijas reģionos liecina, ka svarīgi risināt nevienlīdzības problēmu politiskās pārlicības ziņā, biežāk kā caurmērā šķitis sievietēm Vidzemē (34.7%), bet vīriešiem Latgalē (35.4%). Savukārt to, ka minētās problēmas risināšana nav būtiska, vidēji biežāk norādījuši kurzemnieki abās dzimumu grupās (sievietes: 42.0%, vīrieši: 48.3%), bet vīriešu vidū – arī Vidzemē dzīvojošie respondenti (39.2%). Jāsaka, ka vīrieši Zemgalē biežāk atzinuši, ka nevienlīdzība šajā jomā Latvijā nav saskatāma (27.2%). Grūtāk savu atbildi bijis noformulēt kā sievietēm, tā vīriešiem Latgalē (atbilde: *“grūti pateikt/NA”*) (attieciņi: 34.1% un 21.7%).

Viedokli, ka jautājumu risināšana, kas skar nevienlīdzību politiskās pārlicības dēļ, ir svarīga, vidēji biežāk izteikuši abu dzimumu pārstāvji Rīgā. Turpretī laukos dzīvojošie vīrieši caurmērā biežāk atbalstījuši pretēju uzskatu (atbilde: *“nav svarīgi”*) (36.7%), bet sievietes laukos biežāk nav varējušas sniegt konkrētu atbildi uz minēto jautājumu (25.5%). Jāsaka, ka vīriešu vidū uz jautājumu biežāk atturējās atbildēt Latvijas pilsētās (izņemot Rīgā) dzīvojošie aptaujas dalībnieki (22.3%).

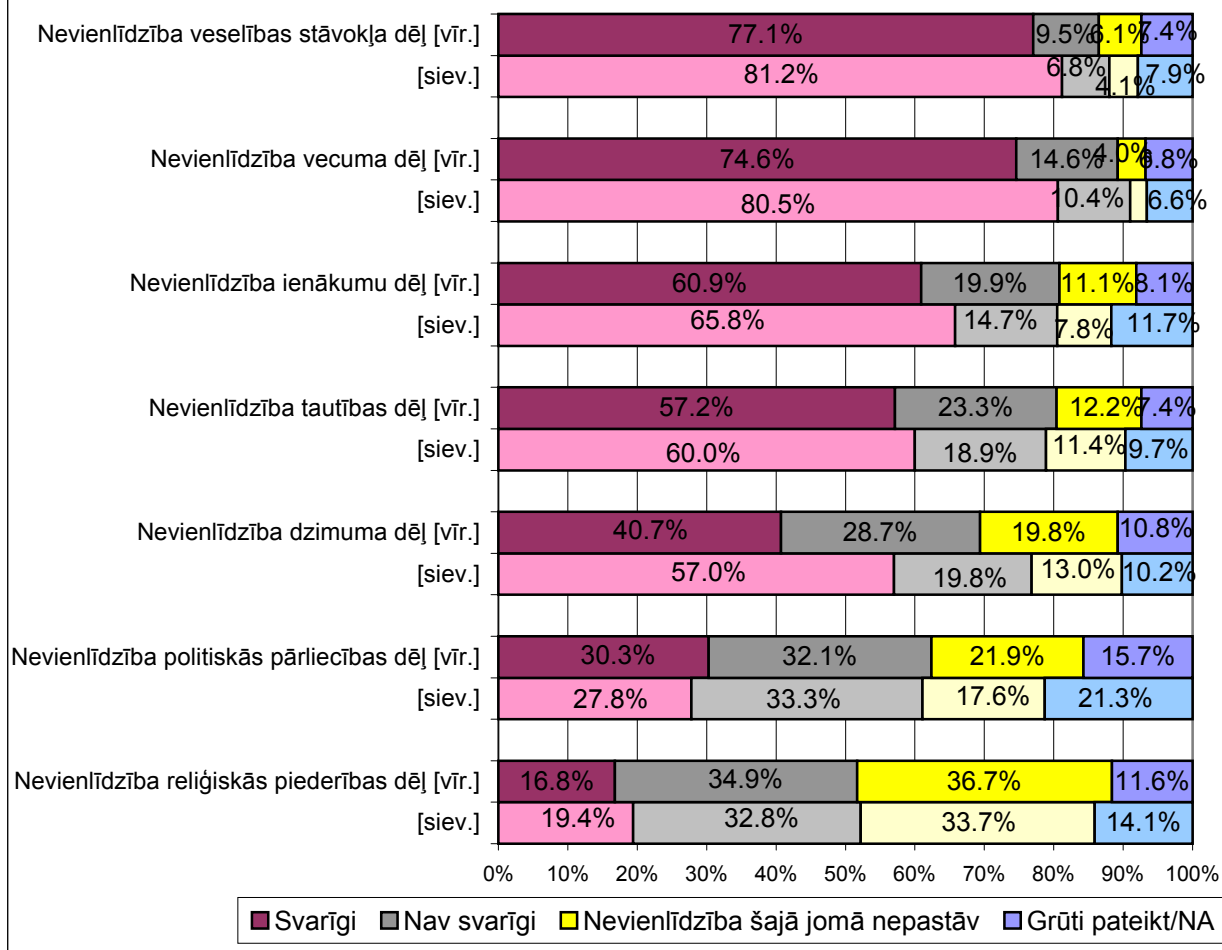
Sekojošā grafikā atspoguļots Latvijas iedzīvotāju izteiktais viedoklis par to, cik svarīgi, pēc viņu domām, šobrīd Latvijā ir risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību sekojošās jomās.

Kā redzams, vairāk kā puse aptaujāto Latvijas iedzīvotāju ir norādījuši, ka Latvijā ir svarīgi risināt jautājums, kas saistīti ar nevienlīdzību *veselības stāvokļa* (79.3%), *vecuma* (77.8%), *ienākumu* (63.5%) un *tautības* (58.7%) dēļ. Jāatzīmē, ka aptuveni katrs otrais Latvijas iedzīvotājs atbildi: “*svarīgi*” ir minējis par *dzimumu* nevienlīdzību (49.4%). Mazāk kā 30.0% respondentu šo atbildi snieguši runājot par nevienlīdzību *politiskās pārliecības* (28.9%) un *reliģiskās piederības* (18.2%) dēļ. Jāpiebilst, ka, izvērtējot šīs jomas, aptaujāto vidū biežāk minētas atbildes: “*nav svarīgi*” un “*nevienlīdzība šajās jomās nepastāv*”. Jāatzīmē, ka visbiežāk aptaujas dalībnieki konkrētu atbildi nav varējuši sniegt par nevienlīdzību politiskās pārliecības dēļ (18.7%). Pārējās jomās atbildes: “*grūti pateikt/NA*” minēšanas biežums nepārsniedz 13.0%.

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļoti sieviešu un vīriešu izteiktie viedokļi par to cik svarīgi, pēc viņu domām, šobrīd Latvijā ir risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību sekojošās jomās.

Kā Jūs domājat, cik svarīgi ir šobrīd Latvijā risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību sekojošās jomās? (%): vīriešu (N=933) un sieviešu (N=1073) sniegto atbildžu salīdzinājums

Kā liecina grafikā atspoguļotie rezultāti, sievietēm biežāk kā vīriešiem ir šķitis, ka Latvijā ir svarīgi risināt jautājumus, kas saistīti ar nevienlīdzību *veselības stāvokļa*, *vecuma*, *ienākumu* un *dzimuma* dēļ, kamēr vīrieši, izvērtējot minētās jomas (arī *tautību*), biežāk kā sievietes izteikuši pretēju viedokli (atbilde: "nav svarīgi"). To, ka nevienlīdzība *ienākumu*, *dzimuma* un *politiskās pārliecības* dēļ Latvijā nepastāv, biežāk kā sievietes atzinuši vīrieši. Jāatzīmē, ka sieviešu vidū vairāk kā vīriešu auditorijā neatbildējušo ir bijis, runājot par nevienlīdzību *politiskās pārliecības* un *ienākumu* dēļ.

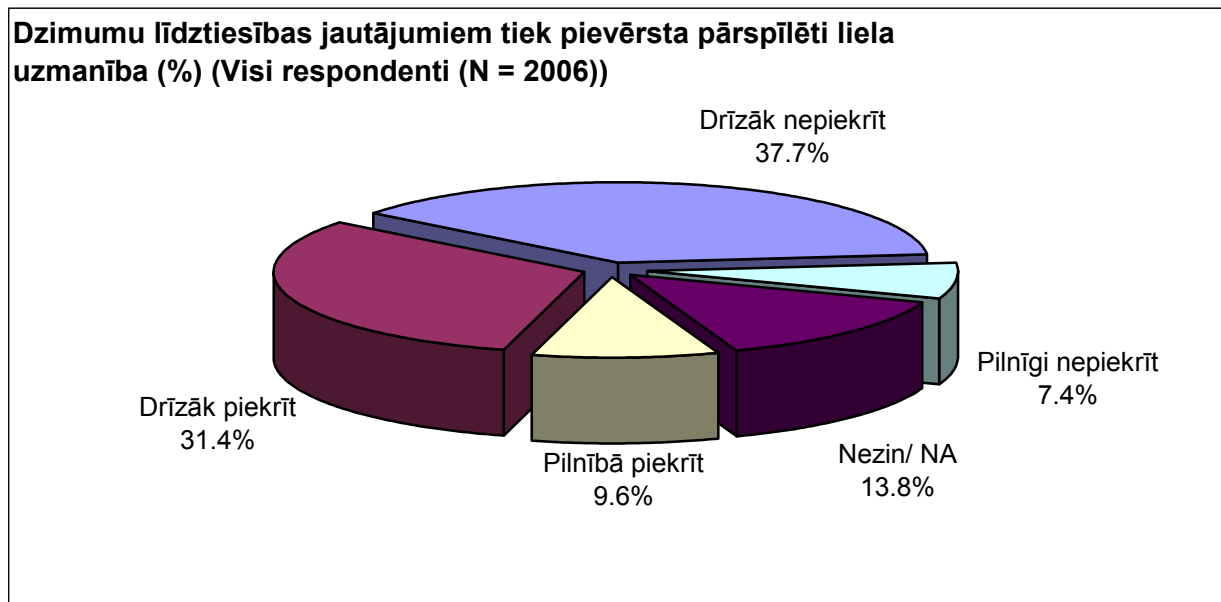
Attieksme pret apgalvojumiem, kas saistīti ar vispārīgiem izteikumiem par dzimumu līdztiesības jautājumiem

Aptaujas ietvaros Latvijas iedzīvotājiem tika lūgts izvērtēt zemāk minētos apgalvojumus, ko izteikuši dažādi cilvēki un norādīt, vai viņi tiem *“pilnībā piekrīt”*, *“drīzāk piekrīt”*, *“drīzāk nepiekrīt”* vai *“pilnīgi nepiekrīt”*:

- Dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība;
- Šobrīd Latvijas likumdošana nepietiekami aizstāv vīrieti – tēvu;
- Masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei;
- Vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete;
- Sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm.

Iegūto rezultātu analīzē sīkāk tiks aplūkotas gan Latvijas iedzīvotāju, gan atsevišķi sieviešu un vīriešu sniegtās atbildes par katru no minētajiem apgalvojumiem.

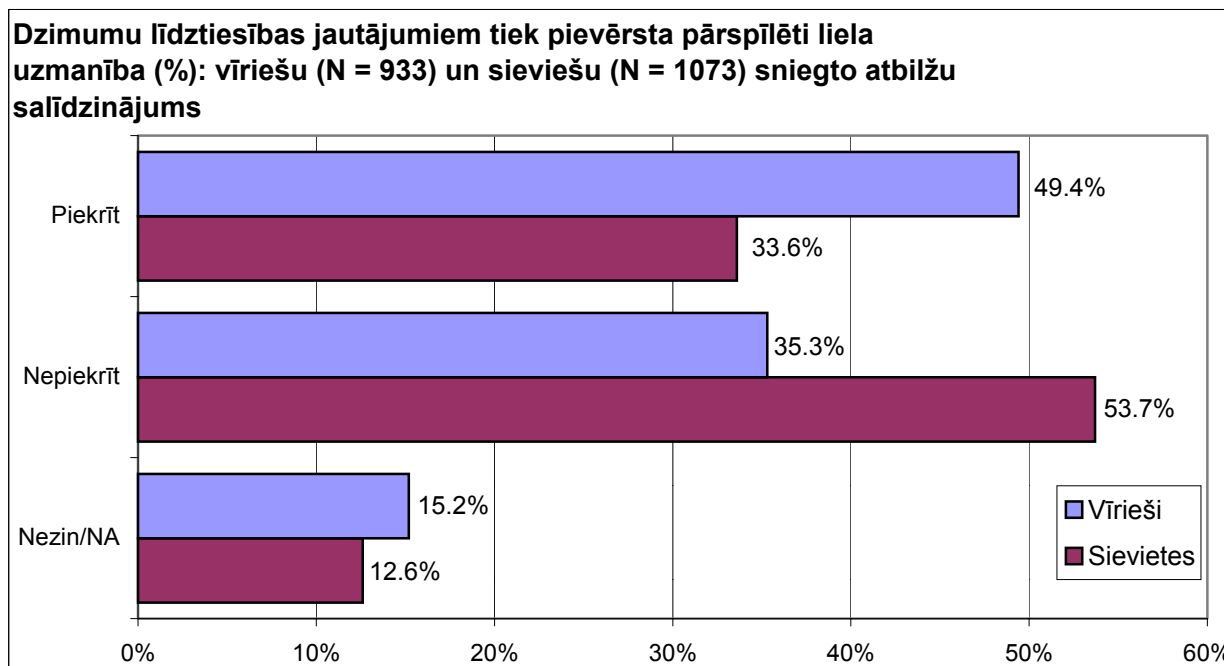
1. Dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība

Kā redzams, kopumā 41.0% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju ir pauduši uzskatu, ka dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība, no kuriem pilnībā tam piekrituši 9.6%, bet drīzāk – 31.4% respondentu. Jāsaka, ka nedaudz lielāks ir to aptaujas dalībnieku skaits, kuri izteikumam nav piekrituši (45.1%). Savukārt grūtāk savu viedokli noformulēt ir bijis 13.8% Latvijas iedzīvotāju (atbilde: *“grūti pateikt/NA”*).

Jāpiebilst, ka iegūto rezultātu analīzē atsevišķi sieviešu un vīriešu auditorijā tiks izmantota t.s. *“savilktā skala”*, kur ir summēti atbilžu varianti *“pilnībā piekrīt”* ar *“drīzāk piekrīt”* un *“drīzāk nepiekrīt”* ar *“pilnīgi nepiekrīt”*, attiecīgi apzīmējot sasummētos atbilžu variantus ar *“piekrīt”* un *“nepiekrīt”*.

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļots sieviešu un vīriešu viedoklis par to, vai dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība.

Kā redzams, sieviešu un vīriešu viedokļi šajā jautājumā krasi atšķiras. Vīrieši biežāk kā sievietes ir piekrituši tam, ka dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība (attiecīgi: 49.4% un 33.6%). Turpretī sieviešu vidū vairāk ir apgalvojumam nepiekritušo (53.7%). Salīdzinoši atbildi: "nepiekrīt" minējuši 35.3% vīriešu.

Aplūkojot atbildes sīkākās grupās atsevišķi sieviešu un vīriešu auditorijās, var konstatēt, ka abās dzimumu grupās uzskatu, ka dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība, biežāk pauduši gados vecāki respondenti. Savukārt pretējs viedoklis izteikts gados jaunāku aptaujas dalībnieču vidū (15 – 34 g.v.), kamēr vīrieši atbildi: "nepiekrīt" vidēji biežāk norādījuši vecumgrupā no 25 līdz 34 gadiem. Jāatzīmē, ka savu attieksmi biežāk nav varējušas noformulēt sievietes, kuras vecākas par 55 gadiem, bet vīrieši – vecumā no 15 līdz 24 gadiem (atbilde: "nezin/NA").

Atbilžu sadalījumā dažādās izglītības grupās, gan sieviešu, gan vīriešu vidū vērojama sakarība, ka pieaugot respondentu izglītības līmenim, palielinās arī to respondentu skaits, kuri tiecas atbalstīt izteikumu, ka dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība. Tomēr jāatzīmē, ka sieviešu auditorijā aptaujas dalībnieces ar augstāku izglītības līmeni biežāk arī apgalvojumam nav piekritušas. Savukārt konkrētu atbildi uz šo jautājumu atturējušies sniegt abu dzimumu pārstāvji ar pamata izglītību.

Interesanti atzīmēt, ka cittautiešiem abās dzimumu grupās (it īpaši vīriešu vidū) biežāk kā latviešiem šķiet, ka dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība. Turpretī latviešu vidū vairāk ir apgalvojumam nepiekritušo.

Sieviešu un vīriešu sniegtās atbildes atkarībā no nodarbinātības sfēras liecina, ka valsts sektorā nodarbinātie aptaujas dalībnieki abās dzimumu grupās biežāk kā caurmērā nav piekrituši tam, ka dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība (attiecīgi: 58.6% un 43.5%). Jāpiebilst, ka nestrādājošajiem vīriešiem ir bijis grūtāk savu attieksmi noformulēt (atbilde: "nezin/NA").

Biežāk kā caurmērā uzskatu, ka dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība, pauduši pensionāri abās dzimumu grupās, sieviešu vidū – arī mājsaimnieces, bet vīriešu – zemnieki, uzņēmēji un ierēdņi, darbinieki valsts, pašvaldības iestādēs. Savukārt skolnieces, studentes, no vīriešiem – arī vadītāji, menedžeri, ierēdņi, darbinieki valsts, pašvaldības iestādēs un strādnieki vidēji biežāk atzinuši, ka izteikumam nepiekrīt. Jāatzīmē, ka savu attieksmi grūtāk ir bijis noformulēt bezdarbniekiem abās dzimumu grupās.

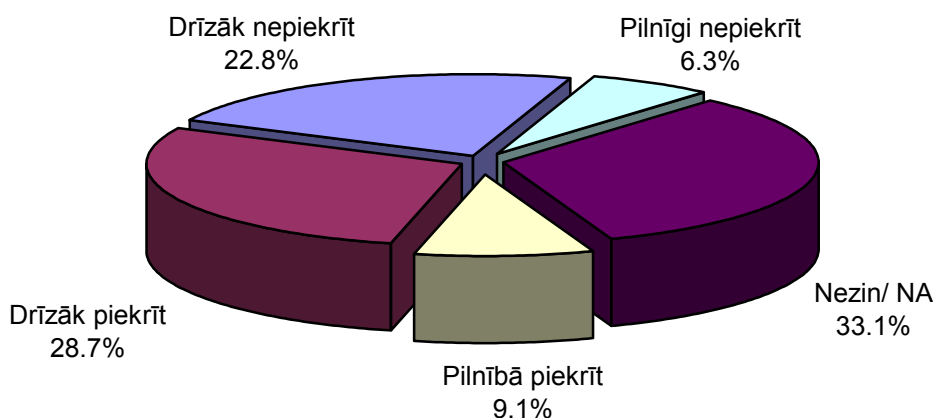
Sievietes Rīgā (37.6%) un Zemgalē (41.1%), bet vīrieši Vidzemē (53.9%) vidēji biežāk ir atzīmējuši, ka atbalsta viedokli, ka dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība. Savukārt pretēju uzskatu paudušas vidzemnieces (60.0%), biežāk kā caurmērā norādot atbildi: “nepiekrīt”. Jāsaka, ka Latgalē dzīvojošie respondenti abās dzimumu grupās, no sievietēm – arī kurzemnieces, bet no vīriešiem – Zemgales pārstāvji biežāk atturējušies sniegt konkrētu atbildi uz minēto jautājumu (atbilde: “nezin/NA”).

Jāsaka, ka sieviešu vidū, kuras ir bijušas precējušās, biežāk kā caurmērā ir izteikts atbalsts apgalvojumam, ka dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība (44.0%). Savukārt atbildi: “nepiekrīt” vidēji biežāk norādījušas aptaujas dalībnieces, kuras nekad nav bijušas precējušās (64.7%).

Interesanti atzīmēt, ka gan sievietes, gan vīrieši, ar kuriem šobrīd kopā dzīvo pilngadīgi bērni, biežāk kā caurmērā ir izteikuši viedokli, ka dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība (attiecīgi: 41.9% un 55.5%). Savukārt biežāk šim uzskatam nav piekritušas sievietes, kuras dzīvo kopā ar nepilngadīgiem bērniem (57.9%).

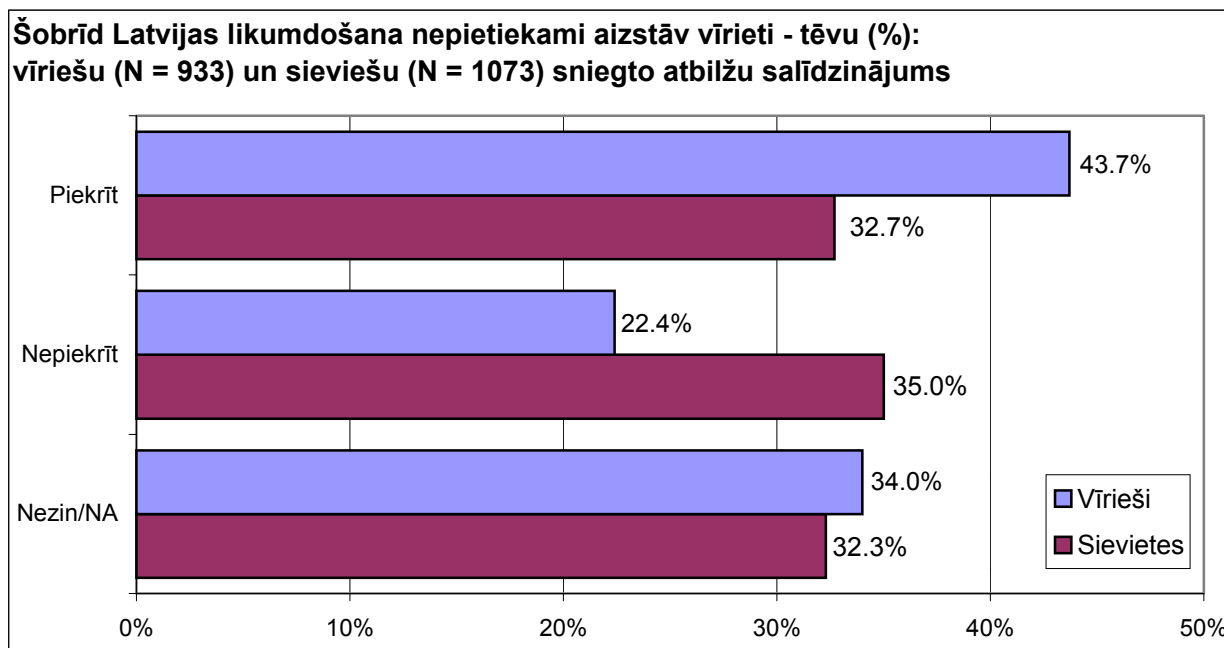
2. Šobrīd Latvijas likumdošana nepietiekami aizstāv vīrieti - tēvu

Šobrīd Latvijas likumdošana nepietiekami aizstāv vīrieti - tēvu (%) (Visi respondenti (N = 2006))

Dati liecina, ka kopumā 37.8% Latvijas iedzīvotāju ir piekrituši izteikumam, ka šobrīd Latvijas likumdošana nepietiekami aizstāv vīrieti – tēvu (pilnībā un drīzāk piekrīt), kamēr kopumā 29.1% aptaujāto minēto apgalvojumu nav atbalstījuši (drīzāk un pilnīgi nepiekrīt). Jāsaka, ka salīdzinoši liels ir to respondentu īpatsvars, kuri nav varējuši sniegt konkrētu atbildi uz minēto jautājumu (atbilde: “nezin/NA”) (33.1%).

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļots sieviešu un vīriešu viedoklis par to, vai šobrīd Latvijas likumdošana nepietiekami aizstāv vīrieti – tēvu. Grafikā izmantota “savilkta skala”.

Kā redzams, biežāk kā sievietes apgalvojumam, ka šobrīd Latvijas likumdošana nepietiekami aizstāv vīrieti – tēvu, ir piekrituši vīrieši (attiecīgi: 32.7% un 43.7%). Savukārt sieviešu vidū biežāk kā vīriešu auditorijā norādīta atbilde: “*nepiekrīt*” (attiecīgi: 35.0% un 22.4%).

Iegūtie rezultāti dalījumā pēc vecuma liecina, ka uzskatu, ka šobrīd Latvijas likumdošana nepietiekami aizstāv vīrieti – tēvu, vidēji biežāk pauduši vīrieši vecumā no 25 līdz 54 gadiem (~49.0%). Savukārt biežāk kā caurmērā minētajam uzskatam nav piekrituši aptaujas dalībnieki vecumā no 35 līdz 44 gadiem (27.3%), bet sieviešu vidū – respondentes vecumgrupā no 45 līdz 54 gadiem (40.4%). Jāatzīmē, ka abās dzimumu grupās lielāks uz jautājumu neatbildējušo skaits ir gados vecāko aptaujas dalībnieku vidū (virs 55 g.v.), bet vīriešu vidū – arī visjaunāko aptaujas dalībnieku vidū (15 – 24 g.v.).

Vērojama sakarība, ka gan sievietes, gan vīrieši ar augstāku izglītības līmeni biežāk ir atzinuši, ka šobrīd Latvijas likumdošana nepietiekami aizstāv vīrieti – tēvu. Savukārt aptaujas dalībniekiem ar pamata izglītību ir bijis grūtāk savu atbildi noformulēt (atbilde: “*nezin/NA*”) (sievietes: 49.2%, vīrieši: 38.7%).

Sieviešu auditorijā apgalvojumu, ka šobrīd Latvijas likumdošana nepietiekami aizstāv vīrieti – tēvu, nedaudz biežāk kā cittautietes ir atbalstījušas latvietes (attiecīgi: 30.4% un 34.5%), kamēr vīriešu vidū izteikumam biežāk atbalstu pauduši citu tautību pārstāvji (47.6%). Savukārt abās dzimumu grupās atbildi: “*nepiekrīt*” biežāk norādījuši latvieši kā cittautieši.

Respondentu sniegtajās atbildēs atkarībā no nodarbinātības sfēras, redzams, ka valsts sektorā strādājošās sievietes vidēji biežāk ir minējušas, ka šobrīd Latvijas likumdošana nepietiekami aizstāv vīrieti – tēvu (36.6%), kamēr vīriešu auditorijā šo atbildi caurmērā biežāk atzīmējuši privātajā sektorā nodarbinātie (47.3%). Raksturīgi, ka nestrādājošajiem aptaujas dalībniekiem abās dzimumu grupās ir bijis grūtāk savu attieksmi noformulēt (atbilde: “*nezin/NA*”).

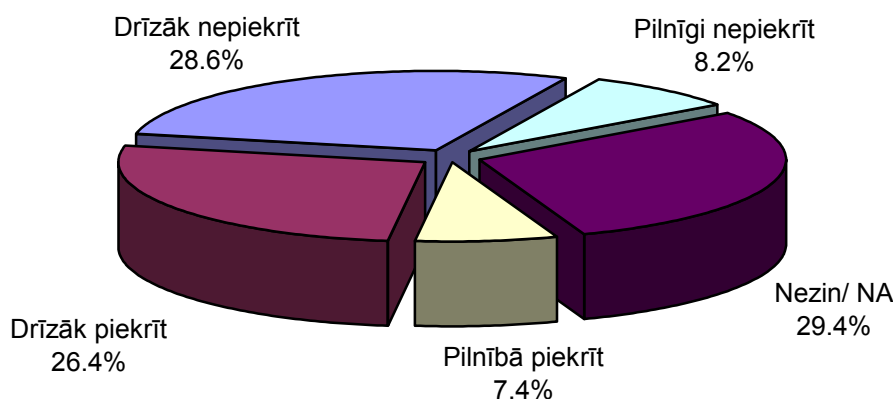
Sieviešu un vīriešu vidū ierēdņi (-es), darbinieki (-ces) valsts, pašvaldības iestādēs, no sievietēm – arī mājsaimnieces, bet no vīriešiem – uzņēmēji, vadītāji, menedžeri un zemnieki vidēji biežāk ir atbalstījuši viedokli, ka šobrīd Latvijas likumdošana nepietiekami aizstāv vīrieti – tēvu. Jāsaka, ka abās dzimumu grupās biežāk kā caurmērā tam nav piekrituši ierēdņi (-es), darbinieki (-ces) valsts, pašvaldības iestādēs un uzņēmēji (-as). Bet uz jautājumu neatbildējušo abās dzimumu grupās vairāk ir pensionāru un skolnieku, studentu vidū.

Biežāk kā caurmērā izteikumam, ka šobrīd Latvijas likumdošana nepietiekami aizstāv vīrieti – tēvu, ir piekritušas rīdzinieces (36.6%). Savukārt kā sievietes, tā vīrieši laukos vidēji biežāk ir pauduši pretēju viedokli, norādot atbildi: “*nepiekrīt*” (attiecīgi: 38.1% un 27.0%).

To, ka šobrīd Latvijas likumdošana nepietiekami aizstāv vīrieti – tēvu, biežāk ir norādījuši vīrieši, kuri ir bijuši precējušies (54.6%), kamēr sievietes minētajā grupā biežāk apgalvojumam nav piekritušas (39.5%).

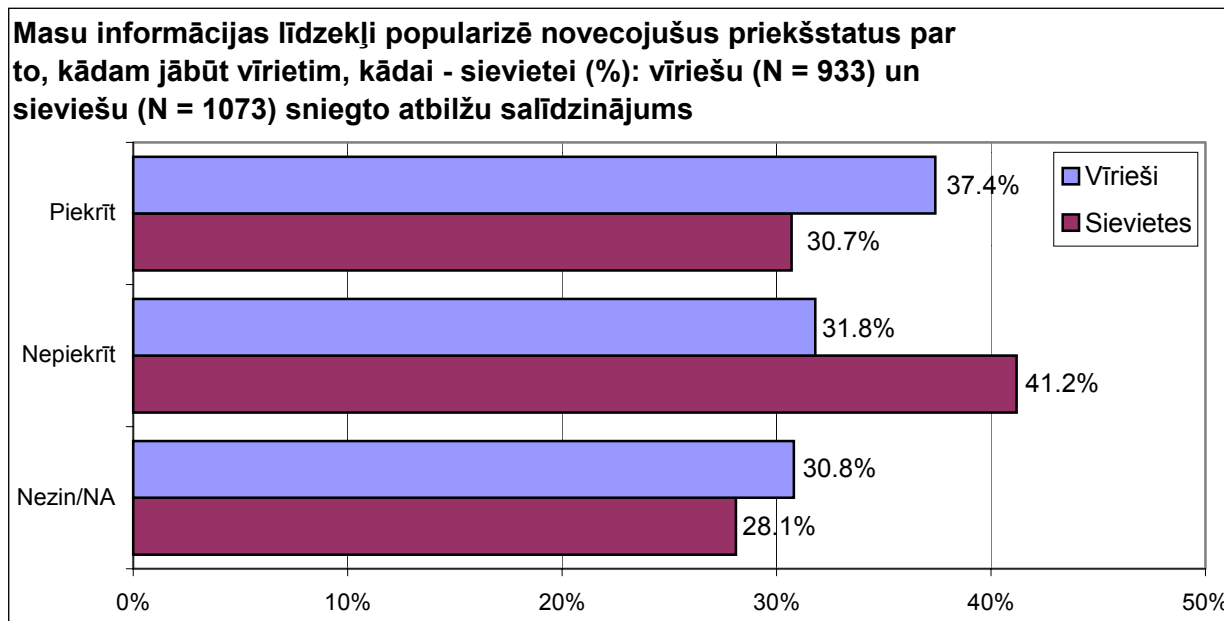
3. Masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei

Masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai - sievietei (%)
(Visi respondenti (N = 2006))

Kā liecina grafikā atspoguļotie rezultāti, kopumā Latvijas iedzīvotāju vidū nedaudz vairāk ir izteikumam nepiekritušo (36.8%) (drīzāk un pilnīgi nepiekrīt). Viedokli, ka masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei, ir atbalstījuši kopumā 33.8% respondentu (drīzāk un pilnībā piekrīt). Jāsaka, ka uz jautājumu atbildēt atturējušies 29.4% aptaujāto.

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļots sieviešu un vīriešu viedoklis par to, vai masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei. Grafikā izmantota “savilkta skala”.

Dati liecina, ka vīrieši biežāk kā sievietes ir minējuši, ka masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei (attiecīgi: 37.4% un 30.7%). Turpretī sieviešu vidū vairāk ir apgalvojumam nepiekritušo (41.2%). Atbilde: “nepiekrīt” ir snieguši salīdzinoši 31.8% vīriešu.

Iegūtie rezultāti dalījumā pēc vecuma liecina, ka gados visjaunākās aptaujas dalībnieces (15 – 24 g.v.) (36.8%), bet vīriešu auditorijā – respondenti vecumgrupā no 45 līdz 54 gadiem (43.2%) vidēji biežāk ir paiduši uzskatu, ka masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei. Savukārt minētajam apgalvojumam biežāk kā caurmērā nav piekrituši abu dzimumu pārstāvji vecumā no 25 līdz 34 gadiem (sievietes: 46.8%, vīrieši: 39.5%). Jāatzīmē, ka gan sievietēm, gan vīriešiem, kuri ir vecāki par 55 gadiem, ir bijis grūtāk savu attieksmi noformulēt (atbilde: “nezin/NA”).

Vīriešu auditorijā vērojama sekojoša sakarība – pieaugot respondentu izglītības līmenim, pieaug arī to respondentu skaits, kuri uzskata, ka masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei. Attiecīgi, vīriešu vidū ar zemāku izglītības līmeni vairāk ir apalvojumam nepiekritušo. Jāatzīmē, ka sievietes grupā ar pamata izglītību biežāk nav varējušas sniegt konkrētu atbildi uz minēto jautājumu.

Interesanti, ka cittautieši abās dzimumu grupās biežāk kā latvieši ir atzinuši, ka masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei. Turpretī minēto izteikumu biežāk kā cittautieši nav atbalstījuši latvieši.

Līdzīgas sakarības kā tautību grupā ir vērojamas arī atkarībā no tā, vai respondentam ir vai nav LR pilsonība.

Sieviešu un vīriešu vidū valsts sektorā nodarbinātie aptaujas dalībnieki biežāk kā caurmērā nav piekrituši tam, ka masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei (attiecīgi: 46.4% un 37.5%).

Jāatzīmē, ka nestrādājošajām sievietēm bijis grūtāk savu attieksmi noformulēt (atbilde: "nezin/NA").

Biežāk kā caurmērā atbalstu izteikumam, ka masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei, ir pauduši vadītāji (-as), menedžeri (-es) abās dzimumu grupās, sieviešu vidū – arī skolnieces, studentes, bet vīriešu – uzņēmēji un ierēdņi, darbinieki valsts, pašvaldības iestādēs. Savukārt vidēji biežāk izteikumam nepiekrītošo gan sieviešu, gan vīriešu auditorijā ir speciālistu vidū. Jāpiebilst, ka atbildi: "nepiekrīt" biežāk minējušas arī ierēdnes, darbinieces valsts, pašvaldības iestādēs un mājsaimnieces, bet vīriešu auditorijā – zemnieki un bezdarbnieki. Savu attieksmi biežāk atturējušies paust pensionāri abās dzimumu grupās.

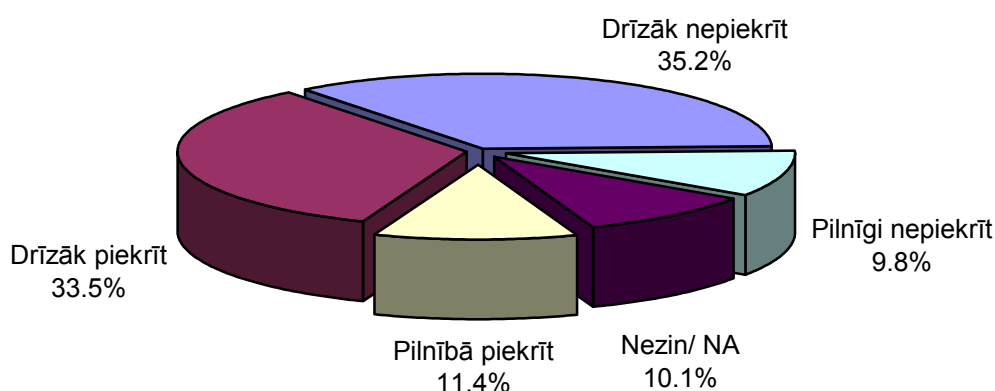
Apgalvojumu, ka masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei, vidēji biežāk ir atbalstījuši vīrieši Kurzemē (40.9%). Minētā reģiona pārstāvji (36.2%), kā arī Vidzemē dzīvojošie aptaujas dalībnieki abās dzimumu grupās (sievietes: 54.5%, vīrieši: 39.6%) caurmērā biežāk minētajam izteikumam nav piekrituši. Raksturīgi, ka Latgales iedzīvotāju vidū lielāks ir uz jautājumu neatbildējušo skaits.

Kā sievietes, tā vīrieši Rīgā biežāk kā caurmērā pauduši uzskatu, ka masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei (attiecīgi: 37.7% un 47.2%). Savukārt šim izteikumam vidēji biežāk nav piekrituši abu dzimumu pārstāvji laukos (sievietes: 50.6%, vīrieši: 40.1%). Jāatzīmē, ka vīriešu auditorijā grūtāk savu atbildi ir bijis noformulēt Latvijas pilsētās (izņemot Rīgā) dzīvojošajiem aptaujas dalībniekiem (35.8%).

Interesanti atzīmēt, ka vīrieši, kuri ir bijuši precējušies (41.6%), kā arī aptaujātie, kuri vēl nekad nav bijuši precējušies (41.5%) biežāk ir piekrituši apgalvojumam, ka masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei.

4. Vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete

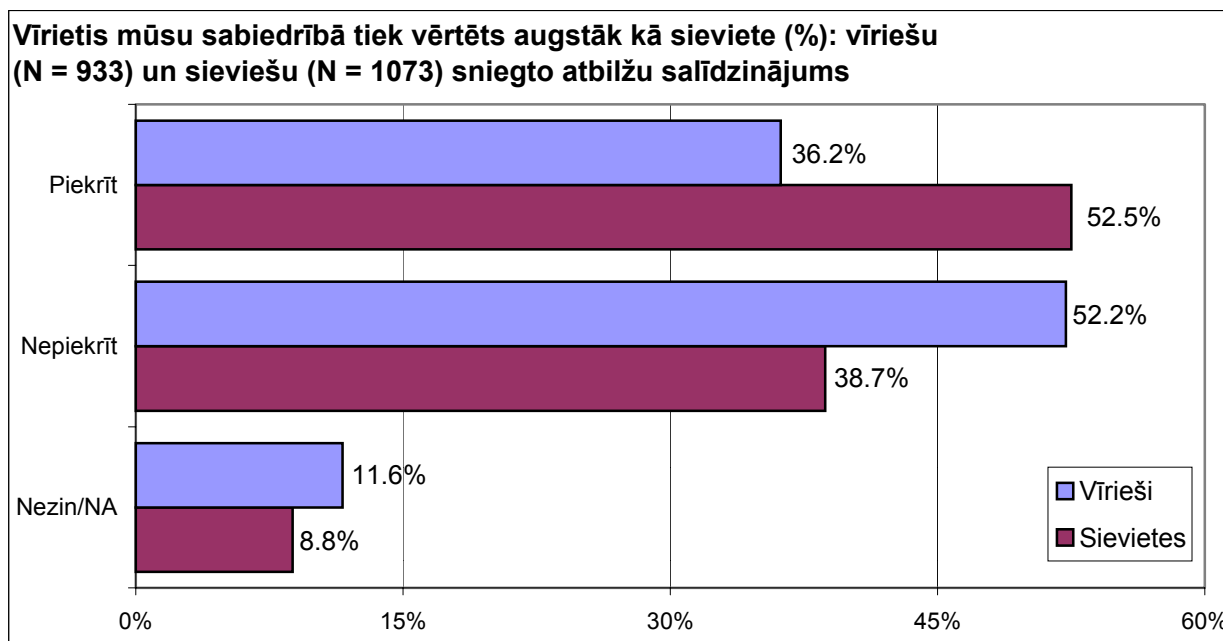
Vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete (%) (Visi respondenti (N = 2006))

Kā redzams, kopumā izteikumam, ka vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete, ir piekrituši 44.9% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (drīzāk un pilnībā piekrīt), kamēr līdzīgs skaits respondentu (45.0%) minēto apgalvojumu ir noraidījuši,

atzīmējot atbildi: “*nepiekrīt*” (drīzāk un pilnīgi nepiekrīt). Jāatzīmē, ka katrs desmitais aptaujas dalībnieks nav varējis sniegt konkrētu atbildi uz šo jautājumu (atbilde: “*nezin/NA*”) (10.1%).

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļots sieviešu un vīriešu viedoklis par to, vai vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete. Grafikā izmantota “savilkta skala”.

Dati atspoguļo krāsas atšķirības abu dzimumu viedoklī. Vairāk kā puse aptaujāto sieviešu ir atzinušas, ka vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete (52.5%), kamēr vīriešu vidū šim uzskatam piekrituši salīdzinoši 36.2% respondentu. Vīrieši biežāk kā sievietes minēto apgalvojumu nav atbalstījuši (attiecīgi: 52.2% un 38.7%).

Atbilžu sadalījums dažādās vecuma grupās liecina, ka viedoklim, ka vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete, vidēji biežāk piekritušas sievietes vecumā no 35 līdz 54 gadiem (~56.6%), kamēr vīriešu vidū minēto izteikumu caurmērā biežāk atbalstījuši respondenti, kuri vecāki par 55 gadiem (42.1%). Savukārt gados visjaunākās aptaujas dalībnieces (15 – 34 g.v.) biežāk kā caurmērā neatzīst to, ka vīrietis sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete (~42.7%). Jāatzīmē, ka vidēji lielāks skaits uz jautājumu neatbildējušo (gan sieviešu, gan vīriešu) ir vecumgrupā no 15 līdz 24 gadiem.

Sieviešu auditorijā vērojama sakarība, ka aptaujas dalībnieces ar augstāku izglītības līmeni biežāk ir piekritušas apgalvojumam, ka vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete. Turpretī vīriešu vidū minēto izteikumu vidēji biežāk ir atbalstījuši respondenti ar pamata izglītību.

Jāatzīst, ka vīriešu auditorijā viedokli, ka vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete, biežāk kā latvieši ir pauduši cittautieši (attiecīgi: 33.2% un 39.5%). Turpretī latviešu vidū biežāk atzīmēta atbilde: “*nepiekrīt*” (54.1%).

Aplūkojot atbilžu sadalījumu dažādās nodarbinātības sfērās, redzams, ka biežāk kā caurmērā izteikumu, ka vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete, nav atbalstījuši valsts sektorā strādājošie vīrieši (59.3%).

Sieviešu un vīriešu vidū ierēdņi (-es), darbinieki (-ces) valsts, pašvaldības iestādēs un uzņēmēji (-as), no sievietēm – arī māsaimnieces, bet no vīriešiem –

vadītāji, menedžeri un pensionāri vidēji biežāk ir atzinuši, ka vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete. Savukārt biežāk kā caurmērā minētajam izteikumam sieviešu auditorijā nav piekritušas vadītājas, menedžeres un speciālistes, bet vīriešu – speciālisti, skolnieki, studenti un strādnieki. Jāpiebilst, ka skolniekiem studentiem abās dzimumu grupās ir bijis grūtāk savu atbildi noformulēt (atbilde: “nezin/NA”).

Tam, ka vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete, vidēji biežāk nav piekrituši vidzemnieki abās dzimumu grupās (sievietes: 43.2%, vīrieši: 58.5%), bet vīriešu auditorijā – arī Kurzemes pārstāvji (58.4%). Raksturīgi, ka uz jautājumu neatbildējušo vairāk ir gan Latgalē dzīvojošo sieviešu, gan vīriešu vidū.

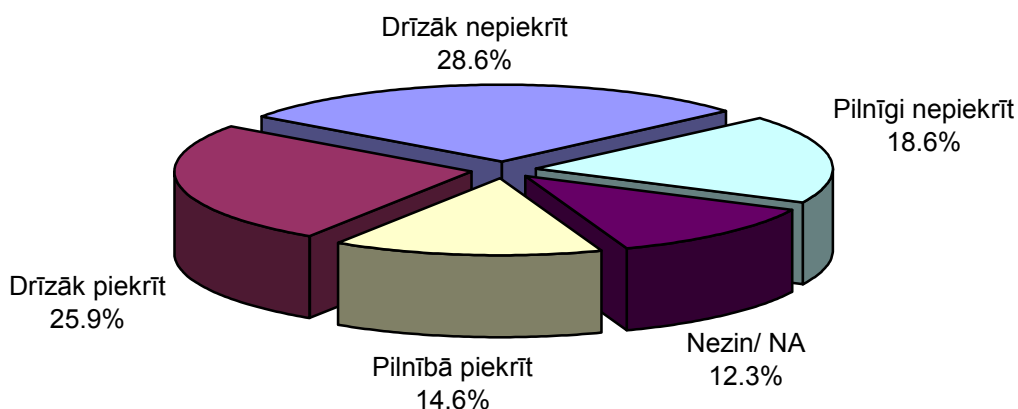
Atbilžu sadalījums atkarībā no apdzīvotās vietas tipa liecina, ka abu dzimumu pārstāvji Rīgā biežāk kā citās Latvijas pilsētās un laukos dzīvojošie ir atzinuši, ka vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete. Šim izteikumam vidēji biežāk nav piekrituši Latvijas pilsētās (izņemot Rīgā) dzīvojošie vīrieši.

Jāatzīmē, ka vīrieši, kuri nekad nav bijuši precējušies, vidēji biežāk nav piekrituši tam, ka vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete (54.6%).

Uzskatu, ka vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete, biežāk izteikušas aptaujas dalībnieces, ar kurām šobrīd kopā dzīvo pilngadīgi bērni (59.4%).

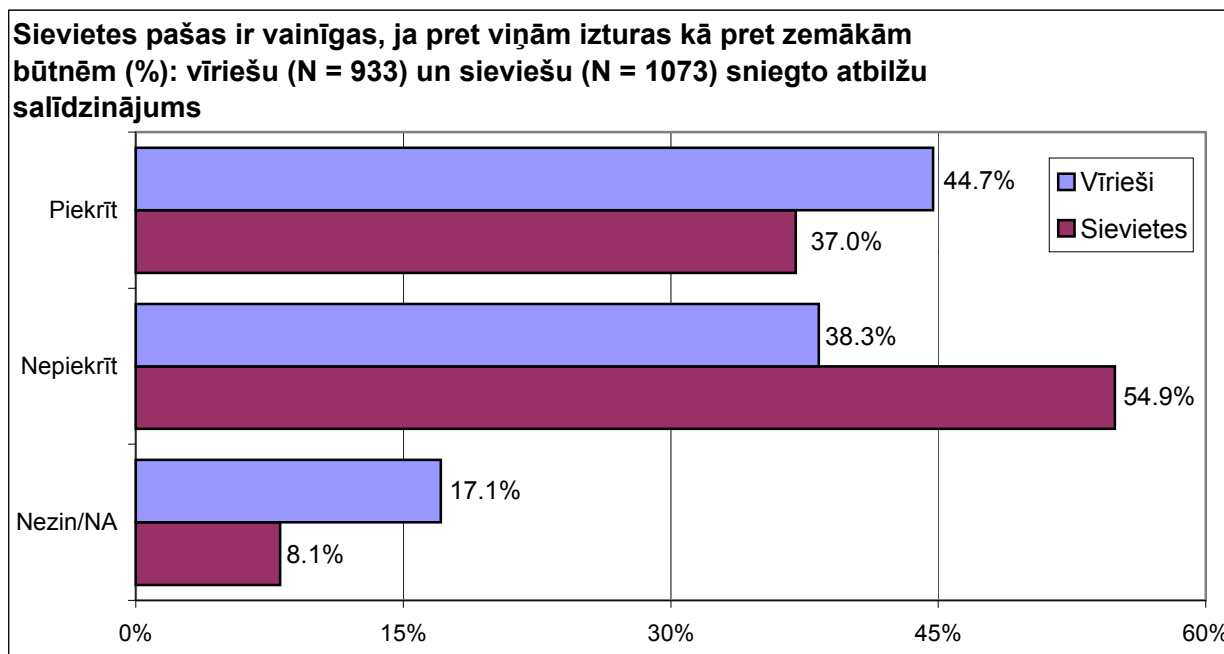
5. Sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm

Sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm (%) (Visi respondenti (N = 2006))

Kā liecina grafikā atspoguļotie rezultāti, uzskatam, ka sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm, kopumā biežāk aptaujātie Latvijas iedzīvotāji nepiekrīt (47.2%) kā piekrīt (40.5%). Savukārt aptuveni desmitā daļa (12.3%) aptaujas dalībnieku nav varējuši savu viedokli noformulēt (atbilde: “nezin/NA”).

Sekojošā grafikā salīdzinošā veidā atspoguļots sieviešu un vīriešu viedoklis par to, vai sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm. Grafikā izmantota "savilkta skala".

Kā redzams, apgalvojumam, ka sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm, biežāk ir piekrituši vīrieši kā sievietes (attiecīgi: 44.7% un 37.0%). Turpretī sieviešu vidū par 16.6% biežāk kā vīriešu auditorijā ir minēta atbilde: "nepiekrīt". Jāatzīmē, ka konkrētu atbildi uz šo jautājumu praktiski divas reizes biežāk kā sievietes nav varējuši sniegt vīrieši.

Aplūkojot iegūtos rezultātus dalījumā pēc vecuma, redzams, ka vīriešu auditorijā gados vecāki respondenti biežāk tiecas atzīmēt, ka sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm. Arī sieviešu vidū šo atbildi biežāk sniegušas aptaujas dalībnieces, kuras vecākas par 55 gadiem (44.3%). Jāatzīmē, ka minētajam apgalvojumam vidēji biežāk atbalstu nav paidušas gados visjaunākās respondentes (15 – 24 g.v.) (62.0%), bet vīriešu vidū – aptaujātie vecumgrupā no 25 līdz 34 gadiem (45.3%).

Abās dzimumu grupās vērojama sakarība, ka pieaugot respondentu izglītības līmenim, palielinās arī respondentu skaits, kuri uzskata, ka sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm. Jāatzīmē, ka gan sievietes, gan vīrieši ar pamata izglītību biežāk nav varējuši sniegt konkrētu atbildi uz minēto jautājumu (atbilde: "nezin/NA").

Jāatzīmē, ka viedokli, ka sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm, vīriešu auditorijā biežāk ir paiduši latvieši kā cittautieši (attiecīgi: 47.1% un 41.8%). Savukārt sieviešu vidū latvietes biežāk kā cittautietes ir atzinušas, ka šim viedoklim nepiekrīt (attiecīgi: 56.5% un 52.8%).

Apgalvojumu, ka sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm, nedaudz biežāk kā caurmērā ir atbalstījuši privātajā sektorā nodarbinātie vīrieši (48.4%). Savukārt abu dzimumu pārstāvji valsts sektorā, izvērtējot minēto izteikumu, vidēji biežāk ir norādījuši atbildi: "nepiekrīt" (sievietes: 60.2%, vīrieši: 45.6%).

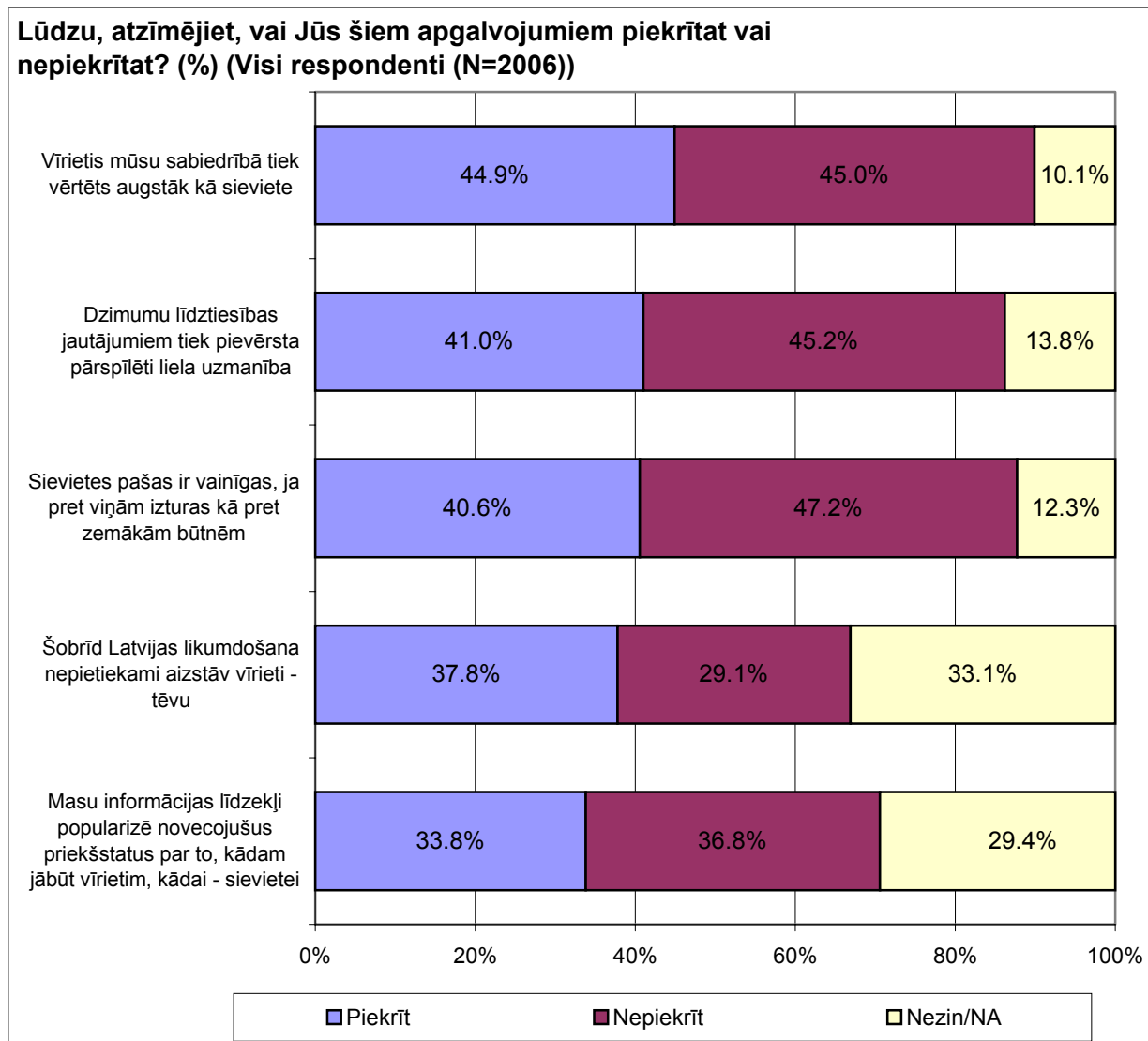
Vadītāji, menedžeri abās dzimumu grupās, no sievietēm – arī pensionāres, bet no vīriešiem – zemnieki, bezdarbnieki un ierēdņi, darbinieki valsts, pašvaldības iestādēs caurmērā biežāk ir pauduši uzskatu, ka sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm. Turpretī vidēji biežāk tam nav piekritušas strādnieces, mājsaimnieces un skolnieces, studentes, kamēr vīriešu auditorijā atbildi: “*nepiekrīt*” biežāk kā caurmērā ir atzīmējuši uzņēmēji un ierēdņi, darbinieki valsts, pašvaldības iestādēs.

Interesanti atzīmēt, ka sievietes Latgalē vidēji biežāk ir izteikušas viedokli, ka sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm (40.4%), lai gan jāpiebilst, ka viņas arī vidēji biežāk savu atbildi nav varējušas noformulēt (atbilde: “*nezin/NA*”). Vīriešu auditorijā uz jautājumu neatbildējušo vairāk ir kurzemnieku vidū. Savukārt Vidzemē dzīvojošie vīrieši biežāk minēto apgalvojumu nav atbalstījuši (41.5%).

Jāsaka, ka lauciniekiem biežāk kā Latvijas pilsētās dzīvojošajiem vīriešiem ir šķitis, ka sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm (51.5%). Savukārt sievietes Rīgā vidēji biežāk šo apgalvojumu ir noraidījušas, atzīmējot atbildi: “*nepiekrīt*” (58.1%).

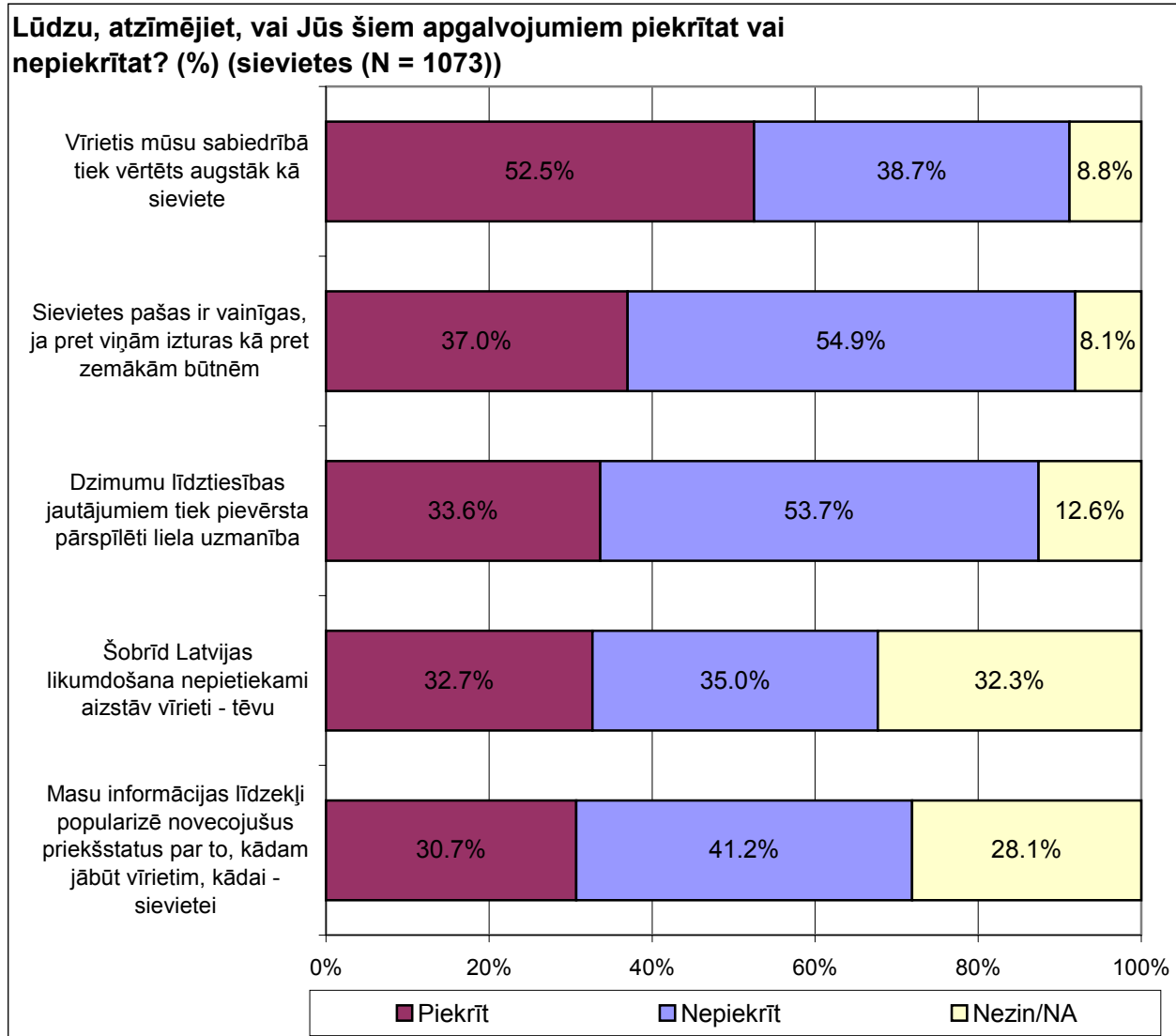
Interesanti atzīmēt, ka sievietes, kuras ir bijušas precējušās, biežāk kā caurmērā ir piekritušas izteikumam, ka sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm (48.0%). Savukārt minētais izteikums vidēji biežāk nav atbalstīts sieviešu vidū, kuras vēl nekad nav bijušas precējušās (62.3%).

Sekojošā grafikā ir atspoguļots tas, cik lielā mērā Latvijas iedzīvotāji piekrīt apgalvojumiem, kas saistīti ar dzimumu līdztiesības jautājumiem, ko izteikuši dažādi cilvēki. Atbildes ranžētas pēc piekritušo īpatsvara.

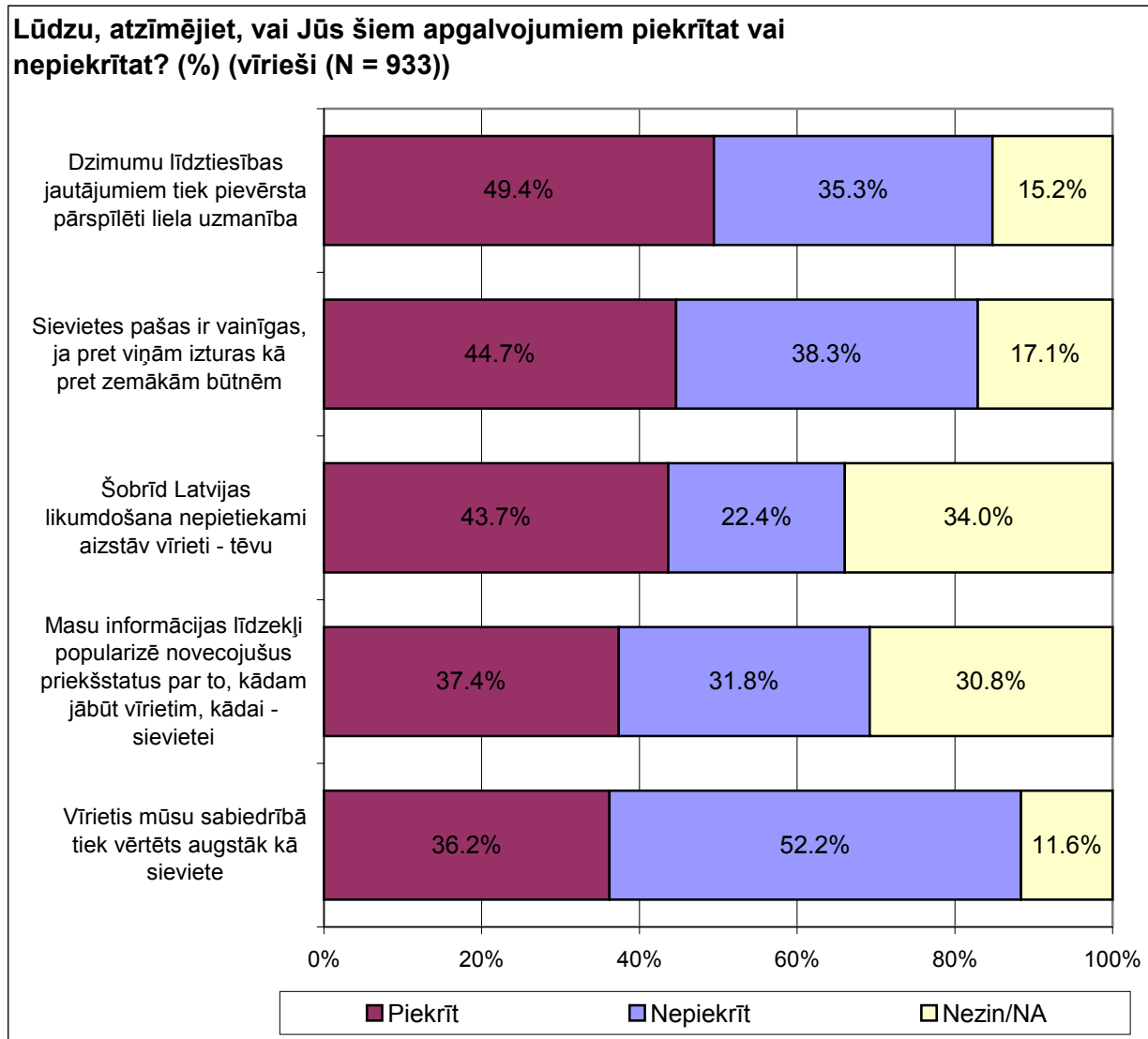
Kā redzams, vairāk kā 40.0% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju ir piekrituši apgalvojumiem, ka *vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete* (44.9%), *dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība* (41.0%) un *sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm* (40.6%). Tomēr jāatzīmē, ka vairāk kā 40.0% respondentu minētajiem apgalvojumiem arī nav piekrituši. Vairāk kā trešdaļa aptaujāto ir atbalstījuši sekojošus izteikumus: *šobrīd Latvijas likumdošana pietiekami aizstāv vīrieti – tēvu* (37.8%) un *masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei* (33.8%). Jāpiebilst, ka Latvijas iedzīvotājiem šos apgalvojumus bijis visgrūtāk izvērtēt.

Sekojošā grafikā ir atspoguļots tas, cik lielā mērā aptaujātās sievietes piekrīt apgalvojumiem, kas saistīti ar dzimumu līdztiesības jautājumiem, ko izteikuši dažādi cilvēki. Atbildes ranžētas pēc piekritušo īpatsvara.

Dati liecina, ka nedaudz vairāk kā puse (52.5%) sieviešu ir izteikušas viedokli, ka *vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete*. Jāsaka, ka pārējie apgalvojumi sieviešu vidū biežāk tikuši noraidīti kā atbalstīti, no kuriem vairāk kā 50.0% aptaujas dalībnieču nav piekritušas izteikumiem, ka *sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm* (54.9%) un, ka *dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība* (53.7%). Jāpiebilst, ka visgrūtāk respondentēm bijis izvērtēt, vai *šobrīd Latvijas likumdošana pietiekami aizstāv vīrieti – tēvu* (33.1%) un vai *masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei* (28.1%).

Sekojošā grafikā ir atspoguļots tas, cik lielā mērā aptaujātie vīrieši piekrīt apgalvojumiem, kas saistīti ar dzimumu līdztiesības jautājumiem, ko izteikuši dažādi cilvēki. Atbildes ranžētas pēc piekritušo īpatsvara.

Interesanti atzīmēt, ka atšķirībā no sievietēm, kuru vidū visbiežāk pausts atbalsts viedoklim, ka *vīrietis mūsu sabiedrībā tiek vērtēts augstāk kā sieviete*, vīrieši šim apgalvojumam piekrituši visretāk (36.2%), attiecīgi visbiežāk norādot atbildi: “*nepiekrīt*” (52.2%). Jāsaka, ka pārējie izteikumi vīriešu auditorijā biežāk tikuši atbalstīti kā noraidīti (*dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek pievērsta pārspīlēti liela uzmanība*, *sievietes pašas ir vainīgas, ja pret viņām izturas kā pret zemākām būtnēm*, *šobrīd Latvijas likumdošana pietiekami aizstāv vīrieti – tēvu*, *masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei*). Jāpiebilst, ka vīriešiem līdzīgi kā sievietēm bijis grūtāk izvērtēt to, vai *šobrīd Latvijas likumdošana pietiekami aizstāv vīrieti – tēvu* (34.0%) un vai *masu informācijas līdzekļi popularizē novecojušus priekšstatus par to, kādam jābūt vīrietim, kādai – sievietei* (30.8%).

